

నలుపు

ప్రజల పక్ష పత్రిక

జూన్ 16-30,

1989 రూ.3

అరణ్యప్రేతం - మారు మామారు

దుస్తులు నేసే వారికి పస్తులేనా గతి
రెండు హత్యలు - రాష్ట్ర ప్రభుత్వం

62

**Designers and manufacturers of plastic moulded products of high
precision for industrial and household application.**

YODEVA PLASTICS PRIVATE LTD.

**Regd. Office & Factory :
D - 17, PHASE 1, I.D.A JEEDIMETLA,
HYDERABAD - 500 855 INDIA.
Phone : Resl. : 831547, Fact. : 9622-160.**

ఎడిప్రతి రు. 3.00

సంవత్సర చందా రు. 65.00

సంపాదకవర్గం

బొజ్జా తారకం

కె. బాలగోపాల్

డి. నరసింహారెడ్డి

కె. ఐలయ్య

సిరిల్ రెడ్డి

పి.ఎల్. విశ్వేశ్వరరావు

ఆర్. అఖిలేశ్వరి

సంపాదకుడు

బొజ్జా తారకం

ఉపసంపాదకులు

గుడిపాటి

యస్. జయ

రూపకల్పన

ఎ. షరీఫ్

ముఖచిత్రం

భరత్ భూషణ్

ప్రచురణ, ముద్రణ

హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్ తరుపున సిరిల్ రెడ్డి

అక్షరాలు

ఓం సాయి లేజర్ గ్రాఫిక్స్, నారాయణగూడ.

అచ్చు:

హైదరాబాద్ ప్రింటింగ్ ప్రెస్,

హైదరాబాదుకు గాను,

గాయత్రి ఎంటర్ ప్రైజెస్, హైదరాబాద్

సర్క్యూలేషన్ మేనేజర్

శరత్ చంద్ర

నలుపు పక్షపత్రిక

ఇనెం. 1-1-342 / బి, ఎవేకనగర్

హైదరాబాద్-500 020

నలుపు

ప్రజల పక్ష పత్రిక

సంపుటి: 1

సంచిక: 6

జూన్ 16-30, 1989

లోపలి పేజీల్లో

ప్రజల మనిషి

శంకర్ గుహ నియోగి

2

జీవగాధ

అరణ్యనేత్రం-మారామాస్థరు

5

విశ్లేషణ

రెండు హత్యలు-రాష్ట్ర ప్రభుత్వం

15

శ్రమికరంగం

దుస్తులు నేసేవారికి పన్నులేనాగతి

23

ప్రపంచదృశ్యం

భారత శాంతిసేన వెనక్కి మళ్లేదెప్పుడు

25

చట్టం

చట్టం-భారతీయ మహిళ

26

విజ్ఞాన శాస్త్రం

ఇంధన సమస్యను కోల్డ్ ఫ్యూజన్ పరిష్కరిస్తుందా 29

కథానిక

మనుషులు ఎగురుతారు

34

శంకర్ గుహనియోగి

కార్మికోద్యమంలో కొత్త వరపడిని పొందుకొల్పిన వారు శంకర్ గుహనియోగి. కార్మికుల హక్కుల సాధనకు రాజీలేని పోరాటాన్ని సాగిస్తున్న నిఖార్సయిన నాయకుడు నియోగి. గత 20 ఏళ్ళుగా ఆయన జీవితం కార్మికోద్యమంతో ముడిపడి సాగుతోంది. నిరంతరం కార్మికులు, వాళ్ళ సమస్యలు, పరిష్కారాలు, అందుకోసం చేపట్టాల్సిన ఆందోళనల గురించే ఆలోచిస్తుంటారాయన.

మధ్యప్రదేశ్ లోని ఛత్తీస్ గఢ్ ప్రాంతంలో బలమైన కార్మికోద్యమానికి ఆయన పునాదులు వేశారు. ఆయన ఒక్క మాట చెప్పేచాలు అక్కడ రోడ్డుమీద రాకపోకలు నిలిచిపోతాయి. ఆయన వీలుమనిస్తే చాలు ఆ ప్రాంతంలో కార్మికులందరూ పనులు వదిలేసి సమ్మెకు దిగుతారు. ఆయన మాట అక్కడివారు పాటించి తీరతారు కార్మికుల హక్కులకు సంబంధించి రాజీ అనేది లేకుండా ఆందోళనలు నిర్వహించే సామర్థ్యం ఉన్న నాయకులలో శంకర్ గుహ ఒకరు.

మేనెల 2 నుంచి ఛత్తీస్ గఢ్ దగ్గరి దాల్ ప్రాంత గనికార్మికులు ఆయన నాయకత్వంలో సమ్మె చేస్తున్నారు. భిలాయి ఉక్కు ఫ్యాక్టరీకి అవసరమైన ఇనుపఖనిజాన్ని దాల్ ప్రాంత గనులనుంచి సరఫరా చేస్తారు. ఈ ఉక్కు ఫ్యాక్టరీలో ఉత్పత్తిని పెంచాలని యాజమాన్యం తలపెట్టింది. అందుకు అదనంగా ఇనుపఖనిజం అవసరం. అందువల్ల దాల్ ప్రాంత గనులను యాంత్రికరణ (మెకనైజేషన్) చేయాలని యాజమాన్యం నిర్ణయించింది. శంకర్ గుహ నాయకత్వంలోని ఛత్తీస్ గఢ్ మైన్స్ శ్రామిక సంఘం (ఛత్తీస్ గఢ్ గనికార్మికుల సంఘం - సి.ఎం.ఎన్.ఎస్) ఈ నిర్ణయాన్ని వ్యతిరేకించింది. ఈ గనుల యాంత్రికరణ వల్ల

విడువేలమంది కార్మికులు ఉపాధి కోల్పోయి రోడ్డునపడే ప్రమాదముందని ఆయన గ్రహించారు. దీనితో ఆయన నమ్మకం వీలుమనిచ్చారు. విడువేలమంది కార్మికులు నిరవధిక సమ్మె ప్రారంభించారు. యాజమాన్యం తన నిర్ణయాన్ని ఉపసంహరించేవరకు సమ్మె విరమించే ప్రసక్తి లేదని ఆయన స్పష్టంచేశారు.

కార్మికుల్లో మిలిటెన్సీకి, సంఘటితమైన కృషికి శంకర్ గుహ చైతన్య

వంతమైన కృషి దోహదం చేసింది. ఆయన సిఎంఎన్ఎస్ ను పటిష్టమైన కార్మిక సంఘంగా రూపుదిద్దారు. మిలిటెంట్ పోరాటాలకు పెట్టింది పేరు ఈ సంఘం. దీని ఆధ్వర్యంలో కొన్ని సహకార సంఘాలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ సంఘాల లాభాలతో, సి.ఎం.ఎన్.ఎస్ కు కార్మికులచే విరాళాలతో అమర వీరుల పేరున ఒక అస్పత్రిని కట్టారు. కొన్ని లారీలు, జీపులు కొని ఒక గ్యారేజిని నడిపి వస్తున్నారు. ఇవన్నీ కూడా కార్మికులకు అన్నిరకాలుగా తోడ్పడుతున్నాయి. నియోగి కొన్నివేలమంది కార్మికులకు నాయకుడిగా ఉన్నప్పటికీ ఆయన జీవనశైలి సాదాసీదాగా ఉంటుంది. ఎలాంటి భేషజాలకు పోకుండా కార్మికులమధ్యనే ఆయన తన

జీవితాన్ని సాగిస్తున్నారు. నియోగి పశ్చిమబెంగాల్ లోని జల్పాయి గురి జిల్లాకు చెందినవారు. 1967 లో ఆయన భిలాయి ఉక్కు కర్మాగారం ఉద్యోగిగా తన జీవితాన్ని ప్రారంభించారు. అప్పట్నుంచి ఆయన ఈ ప్రాంతం ప్రజల మధ్యనే జీవితాన్ని సాగిస్తూ కార్మికనాయకుడిగా ఎదిగారు. సారాకాట్రాక్టర్లకు వ్యతిరేకంగా ఆందోళన జరిపారు. వివిధరంగాల్లోని కార్మికుల సమస్యల పరిష్కారానికి, జీతాల పెరుగుదలకు అనేక పోరాటాలు నిర్వహించారు. ఈ విధంగా ఛత్తీస్ గఢ్ ప్రాంతంలో బలమైన కార్మిక నాయకుడిగా రూపొందారు. అత్యవసర పరిస్థితిలో ఆయన అరెస్టు కావడం జరిగింది కాట్రాక్టర్ల గూండాలు ఎన్నో సార్లు ఆయనపై హత్యా ప్రయత్నాలు కూడా చేశారు. నియోగి ఒక ఆదివాసి యువతిని వివాహం చేసుకున్నారు. అప్పట్నుంచి కార్మికులమధ్యనే ఒక గుడిసెలో జీవిస్తున్నారు. కొంతమంది గిట్టనివారు ఆయన నిధులు వసూలు చేసి తన జేబులు నింపుకుంటున్నాడని ప్రచారం చేస్తున్నారు. కాని ఆయన జీవనపద్ధతిని గమనించిన వారెవరైనా ఆ ప్రచారాన్ని వచ్చి అబద్ధంగా కొట్టివేస్తారు. కార్మికుల మధ్య అతి సాధారణంగా జీవించే ఆయన నిజాయితీని ఎవరూ శంకించలేరు. ఆయన జీవితానికి, ఆచరణకు మధ్య ఎలాంటి విభజన రేఖలు లేవు. ఉద్యమ నిర్మాణంలో ప్రతిఫలించిన నిజాయితీ జీవితంలోనూ ఉంది. అందువల్లే ఆయన తన ముగ్గురు పిల్లలకు కూడా విప్లవానికి సంకేతంగా ఉండే విధంగా ముక్తి, క్రాంతి, జీత్ అని పేర్లు పెట్టారు. ప్రజలకు సన్నిహితంగా ఉంటూ రాజీలేని పోరాటాలు నిర్వహించే నాయకులు చాలా అరుదు. అలాంటి వారిలో నియోగి ఒకరు.

రిజర్వేషన్లు

దేవాలయ భూములు వేలం

ఎన్నికల దగ్గర పడుతున్నా యేమో ఎన్నైనా, ఎలాంటివైనా వాగ్దానాలు చేయటానికి ప్రభుత్వాలు వెనుకాడవు. అవి అమలు జరుగు తాయా లేదా అనే సమస్యేరాదు. దాని గురించి ఎవరూ ఆలోచించరు కూడా. ఎన్నికలలో చేసిన వాగ్దానాలు అమలు చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాలను ప్రజలు అడగరు, అడిగినా అవి అమలు జరగకపోతే ప్రభుత్వాన్ని నిలబెట్టి అమలు చేయించుకొనే పద్ధతి ఇంకా ప్రజలు చేపట్టడంలేదు. అందుకని ఎన్ని వాగ్దానాలు చేసినా ప్రభుత్వానికి నష్టంలేదు. పైగా లాభంకూడా వాగ్దానాలు నమ్మిన అమాయక ప్రజలు ఓటు వేసినా వేస్తారు.

కింద్ర ప్రభుత్వం చేసిన సరికొత్త వాగ్దానం రిజర్వేషన్ల విషయంలో. మరోపదేళ్ల పాటు రిజర్వేషన్లు కొనసాగిస్తామని రాజీవ్ గాంధీ ప్రకటించారు. అంతే కాకుండా గతనలభై ఏళ్లలో షెడ్యూల్లు కులాలు, షెడ్యూల్లు జాతులవారికి రావలసిన కోటా భర్తీ కాకుండా మిగిలిపోయినదానిని వచ్చే మూడు నెలల్లో నింపివేస్తామని కూడా ప్రకటించాడు. రిజర్వ్ ఖాళీలలో సరైన అభ్యర్థి దొరకక ఆ ఖాళీలను మూడు సంవత్సరాల తర్వాత రిజర్వేషన్ లేకుండా చేసే వద్దతి (డిరిజర్వ్)ని తీసివేస్తున్నా మనీ చెప్పాడు. నలభై సంవత్సరాలుగా నింపకుండా ఉండిపోయిన ఖాళీలను మూడు నెలల్లో ఎలా నింపగలము అనే సందేహమే రావటంలేదు వారికి.

ఒక అంచనా ప్రకారం గత నలభై సంవత్సరాలలో భర్తీ కాకుండా ఉన్న స్థానాలు - అంటే రిజర్వ్ స్థానాలు దాదాపు 28 లక్షలు ఉంటాయని అంచనా! ఈ ఇరవైఎనిమిది లక్షల ఉద్యోగాలను మూడు నెలల్లో ఎలా భర్తీ చేస్తారో వారికే తెలియాలి! అసలు విషయం అదికాదు - ఇరవైఎనిమిది లక్షల ఉద్యోగాలు ఒక్క షెడ్యూల్లు కులాలు, షెడ్యూల్లు జాతులవారికే ఇచ్చి వేస్తే ఇతర కులాలకు చెందిన నిరుద్యోగ విద్యావంతులు యువకులు ఎంత బాధపడతారు? మరివారి నంగతి ఏమిటి? ఈ నిరుద్యోగులలో భేదాలు సృష్టించి ఒకరిపై మరొకరికి ఈర్ష్య అసూయలు పెంచటం తప్ప ఈ ప్రకటన వల్ల వేరే ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు. దీనివల్ల ఆనవాయితీగా కాంగ్రెసుకు ఓటు వేస్తున్న షెడ్యూల్లు కులాలు, షెడ్యూల్లు జాతులను ఆకట్టుకోవచ్చు వారిని ఇక ఎటూ కదల నీయకుండా చేయవచ్చు అని రాజీవ్ గాంధీ అను కోవచ్చుగాని సామాజికంగా ఈ ప్రకటన చాలచెడు చేస్తుంది. అమలు చేయని వాగ్దానాలతో ప్రజలను మోస గించటం ఎంత కాలం కొనసాగిస్తారనేది ప్రజలు మేల్కొవడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

దేవాలయాల కింద ఉన్న భూముల్ని వేలంవేసి అమ్ముతామని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అలా అమ్ముగావచ్చిన డబ్బును బ్యాంకుల్లో వేసి దానిపైన వచ్చిన వడ్డీతో దేవాలయాలకు కావలసిన వ్యవహారాలు చూస్తామని అన్నారు. ఈ భూములలో ఎవరైనా భూమిలేని పేదలు ఇదివరకటినుంచి కొలుకు చేసుకుంటూ ఉన్నవారు ఎవరైనా ఉంటే వారికి ఆ భూమిని కేటాయిస్తామని అన్నారు.

దేవాలయ భూములను సాగు చేస్తున్నది భూస్వాములే అనేది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. కొన్ని వందలు, కొన్ని కొన్ని చోట్ల కొన్ని వేల ఎకరాలు రాజకీయ నాయకుల అనుభవంలో ఉన్న సంగతి అందరికీ తెలిసినదే. ఆ భూములలో కొలు నామమాత్రమే. ఎకరానికి ఒకటో అరోబస్తాధాన్యం కొలు కింద చెల్లిం చాలి. అంతే, ఎటువంటి భూమిలో అయినా ఎకరానికి 20 కి పైగా బస్తాల ధాన్యం పండుతుంది, కొంచెం సారవంత భూమి అయితే చెప్పనవ న రంలేదు. మరి అంత కారుచవకగా ప్రజలకు చెందవలసిన భూమిని భూస్వాములు అనుభవిస్తూ ఉన్నారు. దానిని మార్చి ఆ భూములు పేద ప్రజలు అను భవించే పద్ధతి ఆలోచించకుండా వేలంపాట పెట్టి అమ్ముతాననడం తెలివైన పనికాదు, ప్రజోపయోగ మైనదికాదు.

వేలంపాట పెడితే ఎవరు పాడగలరు? మళ్ళీ అదే భూస్వామి, లేదా అంతకంటే ఎక్కువ డబ్బుగల భూస్వామి పాడుకుంటాడు. అంటే ఇంత వరకూ కొలుకు చేసుకుంటున్న భూమిని శాశ్వతంగా భూస్వాములకు అప్పగించే పద్ధతిని ప్రవేశపెడు తున్నారు.

దేవాలయాల కింద ఎంతో సంపద ఉన్నది, ఏటా వచ్చే ఆదాయం కూడా చాలా ఉన్నది. ఈ ఆదాయం అంతా ప్రజల నుంచి వచ్చినదే అనే దానిలో సందేహం ఏదీలేదు. అయితే ఏ దేవాలయా ధికారులు కూడా ఈ ఆదాయాన్ని ప్రజలకు ఉపయోగపడేవిధంగా ఖర్చుపెట్టడంలేదు. ఆ విధంగా చేయడానికి బదులుగా మొత్తం ఆ ఆస్థినంతా భూస్వాములకు అమ్మివేస్తాననే ప్రభుత్వ విధానాన్ని ప్రజలు అంగీకరించకూడదు! దేవాలయాల మీద, గుడుల మీద ఆధారపడి బ్రతుకుతున్న వృత్తిపనుల వారు ఎందరో ఉన్నారు, దానిని వాస్తవంగా సేద్యం చేస్తున్న పేదరైతులు ఎందరో ఉన్నారు. వారికి ఆ భూమిదక్కేలా చేయకుండా ఉన్నవారికే భూమిని అమ్మటం ప్రజావ్యతిరేక విధానం. ఏదో ఒక సరసమైన కొలు నిర్ణయించి ఆ భూమిని పేదరైతులు దున్నుకొనే ఏర్పాటు చేయటం మంచిది. ప్రజల ఆస్తులను వేలంపాట వేసి అమ్మటం ప్రజా ప్రభుత్వ లక్షణం కాదు!

పోలెండులో సాలిడారిటీ విజయం

పోలెండులో ఈనెల 4న జరిగిన సార్వత్రిక ఎన్నికలలో స్వతంత్ర కార్మిక సంస్థ "సాలిడారిటీ" ఘన విజయం సాధించింది. ఆ దేశంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ హయాంలో గత నలభై ఏళ్ళ కాలంలో సార్వత్రిక ఎన్నికలు జరగడం, ఈ ఎన్నికలలో పోటీ చేయడానికి ప్రతిపక్షాలను అనుమతించడమూ ఇదే మొదటిసారి. పోలెండులో గత ఎనిమిదేళ్ళుగా పోరాడు తున్న సాలిడారిటీకి, అధికారులలో ఉన్న కమ్యూనిస్టు పార్టీకి మధ్య చర్చల ఫలితంగా రాజకీయ సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టారు. ఇంతకు ముందు పార్లమెంటుకు 460 మంది సభ్యులతో ఒకటే సభ వుండేది. ఇప్పుడు 100 మంది సభ్యులతో ఎగువ సభ కూడా ఏర్పాటు ఏశారు. దిగువసభలోని 35 శాతం స్థానాలకు, ఎగువసభలోని మొత్తం 100 స్థానాలకు ప్రతిపక్షాలు పోటీచేసే అవకాశం కల్పించారు. సాలిడారిటీ పోటీ చేసిన దాదాపు అన్ని స్థానాలలో కమ్యూనిస్టు పార్టీని ఓడించి గెలిచింది. సాలిడారిటీని మిశ్రమప్రభుత్వంలో చేర్చాల్సిందిగా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆహ్వానించింది. కాని సాలిడారిటీ ప్రతిపక్షంగానే ఉండాలని నిర్ణయించుకుంది.

(టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా, 8-6-1989)

600 మందికి ఉరిశిక్షలు

ఇరాన్ ప్రభుత్వం మాదక ద్రవ్యాల వ్యాపారులపై కఠినచర్యలు తీసుకుంటుంది. మాదక ద్రవ్యాలను న్యుగ్లింగ్ చేసేవారిని తీవ్రంగా శిక్షిస్తుంది. ఈ విధాది ఇప్పటి వరకు 600 మందిని ఉరితీశారు. వారిలో 19 మందిని బహిరంగంగా ప్రజలముందు ఉరితీశారు. జైలులో నలుగురు స్త్రీలను కూడా ఉరితీశారు. దేశంలో 10 లక్షలమంది అంటే ప్రతి 50 మంది ఇరానియన్లలో ఒకరు మాదకద్రవ్యం వాడకందార్లు ఉన్నారని ఇరాన్ అధికారుల అంచనా. మాదకద్రవ్యాల

నేరంకింద పౌరులను కఠినంగా శిక్షిస్తున్నారు.

(ఎకానామిక్స్, 30-5-1989)

రష్యాలో కూడా అందాలపోటీలు

స్త్రీని వ్యాపార వస్తువుగా మార్చే అందాలరాణుల పోటీలు ఇప్పుడు సోవియట్ రష్యాలో కూడా జరుగుతున్నాయి. గత నెల 31న మాస్కోలో జరిగిన అందాల రాణుల పోటీల్లో సోవియట్ అందాల సుందరిగా 17 ఏళ్ళ యులియా సోల్కనోవా ఎన్నికయింది. అంతకు ముందు ఏప్రిల్లో మాస్కో నగర అందాల రాణుల పోటీలు కూడా నిర్వహించారు. రష్యాలో ఈవిధంగా అందాల పోటీలు జరగడం ఇదే మొదటిసారి. గోర్బచేవ్ ప్రవేశపెట్టిన గ్లాస్నాస్త్, పెరిస్ట్రాయికాల మూలంగా ఈ పరిణామం ఏర్పడింది.

(ఫ్రెండ్లైన్, జూన్ 10-23, 1989)

ప్రంబించిన ఫోన్లు

కలకత్తా నగరంలో టెలిఫోన్ కేబుల్ వ్యవస్థ దెబ్బతినటంవల్ల ఉత్తర, మధ్య ప్రాంతాల్లో దాదాపు 3250 ఫోన్లు పనిచేయకుండా నిలిచిపోయాయి. నాలుగు ఎక్స్చేంజీల కిందున్న టెలిఫోన్లు ఈనెల ఏడునుంచి పనిచేయడం లేదు. ఈ ప్రాంతాల్లో మరో పది రోజులలో లైన్లు క్లియర్చేసి టెలిఫోను సర్వీసులను మన రుద్ధరిస్తామని అధికారులు ప్రకటించారు.

(టెలిగ్రాఫ్, 8-6-1989)

పరిశ్రమల లాకౌట్

పశ్చిమ బెంగాల్లో గత ఏడాది నుంచి ఇప్పటి వరకు 1217 పెద్ద, మధ్యతరహా పరిశ్రమలు 18,600 చిన్న పరిశ్రమలు లాకౌట్ ప్రకటించాయి. ఈ లాకౌట్ల మూలంగా మొత్తం ఒక లక్ష 50 వేల మంది కార్మికులు రోడ్డున పడ్డారు. రాష్ట్రంలో ముఖ్యంగా జౌళి పరిశ్రమలు లాకౌట్ ప్రకటించాయి. ఈ లాకౌట్లకు నిరసనగా గతనెల 25న సి.పి.ఐ. రాష్ట్రమంతటా రాస్తారోకో ఆందోళన నిర్వహించింది.

(హిందుస్తాన్ టైమ్స్, 8-6-1989)

200 రూపాయలకు పిల్లాడి

అమ్మకం

పొల్లాట్ దగ్గరి ఆల్టార్ ఆసుపత్రిలో ఒక పాతికేళ్ళ మహిళ అక్రమంగా కన్నబిడ్డను 200 రూపాయలకు ఒక గృహిణికి అమ్మివేసింది. అప్పుడే పుట్టిన ఆ పిల్లాడి తండ్రి ఎవరో తెలియదు. ఈ అమ్మకం వ్యవహారం 15 రూపాయల బాండ్ పత్రంపై పూర్తిచేసిన తర్వాత ఆ గృహిణి పిల్లాడిని తీసుకెళ్ళింది. (టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా, 7-6-1989)

శంకుస్థాపనలతో ప్రభుత్వ బాధ్యత తీరేనా?

నల్గొండ జిల్లా పెనుపహాడ్ మండల వరిధిలోని దోనపహాడ్ గ్రామంలో నాగార్జున సాగరు కుడికాలువపై ఎత్తిపోతల పథకానికి మూడు సంవత్సరాల క్రితం ముఖ్యమంత్రి ఎన్.టి. రామారావు శంకుస్థాపన చేశారు. ఈ ఎత్తిపోతల పథకంవల్ల దోనపహాడ్, అనాజిపురం, అనంతారం గ్రామాల పంటపొలాలు కూడా నీరు అందుతుంది. ఎం.ఎల్.ఎ.లో, రాష్ట్ర మంత్రులో శంకుస్థాపన చేస్తే, అది పూర్తి కావడానికి చాల రోజులు పడుతుందని, మనం చూస్తామో లేదోనని ప్రజలు అనుమానాలు వ్యక్తం చేస్తారు. కాని స్వయాన ముఖ్యమంత్రి శంకుస్థాపన చేయడంతో, ప్రజల్లో ఆశలు చిగురించాయి. శంకుస్థాపన చేసి మూడేళ్ళు గడిచినా, కార్యరూపం దాల్చకపోతే ఏమవుతోంది? ప్రభుత్వం శంకుస్థాపనలతోనే తన బాధ్యత తీరిందని అనుకుంటున్న దేమోనని ప్రజలు భావిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం వెంటనే ఈ ఎత్తిపోతల పథకం నిర్మాణ కార్యక్రమాలు చేపట్టి రైతులను ఆదుకోవాలని కోరుతున్నాను.

కె. సిద్ధారెడ్డి, దోనపహాడ్.

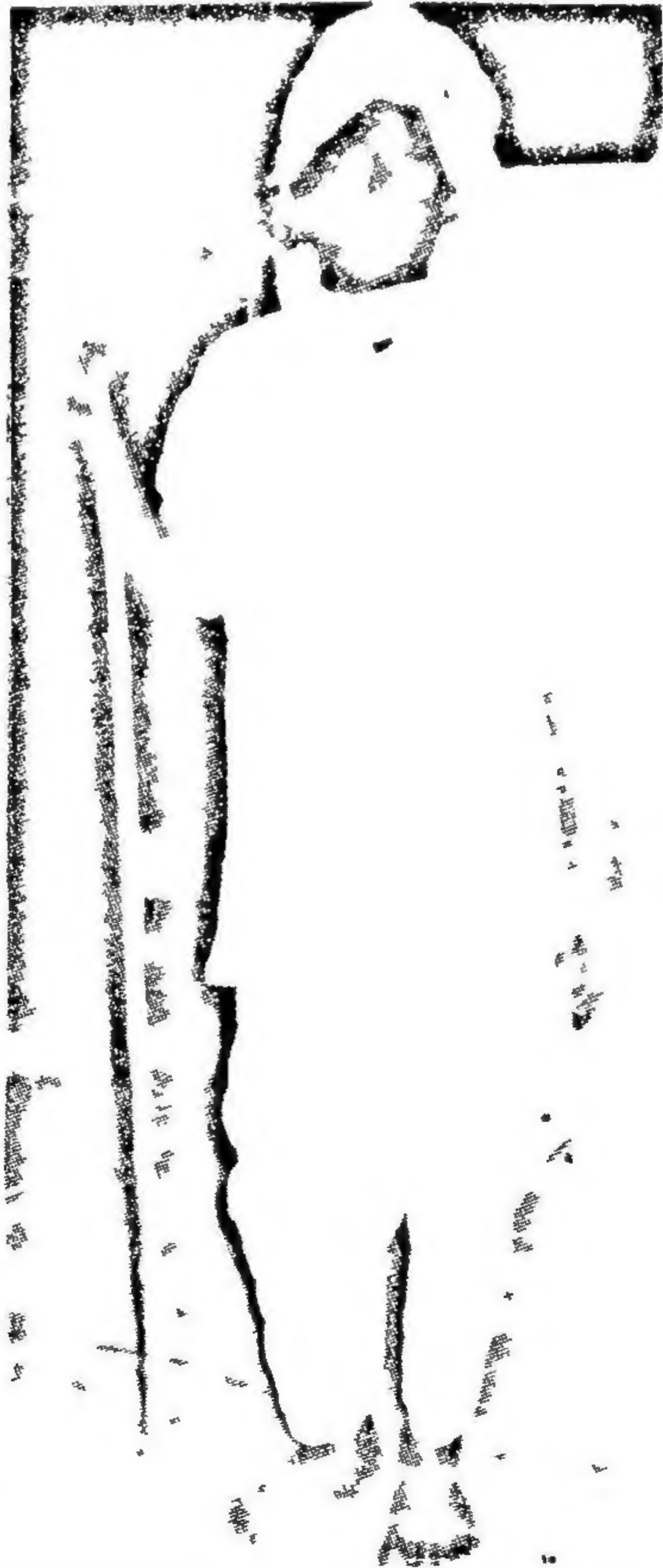
అరణ్య నేత -- మారూ మాష్టర్

అడవులు మేల్కొంటున్నాయి. అరణ్యాలు కళ్లు తెరుస్తున్నాయి. అడవులకు కళ్లుంటాయా? ఉంటాయి... ఆదివాసులే అడవికి కళ్లు. ఆదివాసులు కళ్లు తెరిచి తమకోసం తాము నిలబడుతున్నారు. ఇది ఇవాల్లికివాళ హఠాత్తుగా జరిగిన పరిణామంకాదు. ఆదివాసుల అమాయకత్వాన్ని ఆసరా చేసుకొని వారినీ, వారి నహజ పరిసరాల్లైన అరణ్యాల్ని నిలుపుదోపిడి చేసే 'నాగరికత' ప్రారంభమైననాడే; తమను తాము రక్షించుకోవలసిన తక్షణావసరం ఆదివాసులకు ఏర్పడిననాడే - అడవులు కళ్లు తెరవడం ప్రారంభమయింది. ముందు మేల్కొన్నవారు సాటి మనుషులను మేల్కొల్పడం మొదలెట్టారు.

ఆవిధంగామేల్కొన్న కొద్దిమంది ఆదివాసులలో మారూ మాష్టర్ ఒకరు. ఒక్కో మనిషిని చూడగానే 'మనిషంటే ఇతడు కదా' అనిపిస్తుంది. మరుక్షణం మరణించినా ఫరవాలేదు అంతవరకూ ప్రతిరోజూనూ అర్థవంతంగా జీవించా మనే ధీమా ఉంటుంది వారికి. అలాంటి వారిలో ఒకరు మారూ మాష్టర్. మారూ మాష్టర్ పెద్ద రాజకీయ నాయకుడూ కాదు, ప్రసిద్ధ పండితుడూ కాదు. బహుశా ఆయన పేరు ఎప్పుడూ వార్తా పత్రికలకు ఎక్కి ఉండదు. మారూ మాష్టర్ ఒక మామూలు స్కూల్ టీచర్. ఆంధ్రప్రదేశ్ మారుమూల అటవీ ప్రాంతంలోని ఒక ఆదివాసి. అయినా ఆయన జీవితం - అజ్ఞానం మీదా వెనుకబాటుతనం మీదా మనిషి పోరాటానికి చక్కని నంకేతం. చుట్టుపక్కల ప్రజలకు ఆయన ఒక ఆదర్శం.

మారూ మాష్టర్ అదిలాబాద్ అడవుల్లోని రాజగోండు తెగకు చెందినవాడు. రాజగోండులు తమ పూర్వీకుల

వీరోచిత కృత్యాలగురించి వారి పోరాట సంప్రదాయాల గురించి గర్వంగా చెప్పుకుంటారు. కాని, వారు చూసి చూసి చీమకైనా హాని తలపెట్టని సాధుజీవులు. సాదాసీదా మనుషులు, మైదానాల "పురోగామి" ప్రజలూ, ప్రభుత్వమూ ఆదివాసులు హక్కులను త్రోసిరాజని వారిపై తెస్తున్న ఒత్తిళ్లు అన్నీ ఇన్నీ కావు. ఇలా ఎన్నేరకాల ఒత్తిళ్లకింద నలుగుతున్న ఆదివాసి తెగల్లో ఒకటి 'రాజగోండు' తెగ. మొత్తం తమ చరిత్రలోనే కనివిని ఎరుగని నంక్షాభాన్ని వీరు ఈనాడు ఎదుర్కొంటున్నారు. తమకు పరిచయంలేని ప్రభుత్వ యంత్రాంగంతో, తలబద్దలు కొట్టుకున్నా అర్థంకాని నూతన ఆర్థిక శక్తులతో, అడ్డు ఆపులేకుండా చొచ్చుకు వస్తున్న మైదానాల జనంతో వారీనాడు

పోటీవడాల్ని వస్తుంది. సరైన గుర్తింపు లేకపోవడం వల్ల వారి సొంత సాంఘిక వ్యవస్థ బలహీన పడుతుంది. వారికి రక్షణ కల్పించ లేక పోతోంది. అయినా, వారు అడవుల్లో లోపలికి, లోలోపలికి ఎంతో దూరం వెళ్ళిపోలేమని గుర్తించారు. తమ సంస్కృతి సంప్రదాయాల కోసం, హక్కులకోసం నిలబడుతున్నారు. ఈవిషాదం, ఈ తిరుగుబాట్ల నేపథ్యంలోనే మారూ మాష్టర్ జీవితం పరిశీలించ తగింది.

అడవి బిడ్డ

మారూ మాష్టర్ సరిగ్గావిసంవత్సరంలో పుట్టారో చెప్పడం కష్టం. రాసి పెట్టిన రికార్డులేవీ లేవు. ఉజ్జాయింపుగా వేసిన లెక్కల మేరకు ఆయన 1925 లో పుట్టారు. ప్రస్తుత అదిలాబాద్ జిల్లా తిరగి మండలంలో ఉన్న గడీల్పల్లి గ్రామం ఆయన జన్మస్థలం. అసలు పేరు సిద్ధం మారూ. ఆయన తండ్రి మిగిలిన ఆదివాసులందరి లాగే వ్యవసాయంతో జీవించేవాడు. మారూ చెల్లెలు, తమ్ముడు కలరా సోకి సరైన వైద్యం లేక స్వగ్రామంలోనే కన్నుమూయటం - మారూ మాష్టర్ కు ఇప్పటికీ జ్ఞాపకం. ఆనాడాయన కుటుంబీకులు జొన్న రొట్టెలు, అంబలి తాగి జీవించేవారు. మొలచుట్టూ గుడ్డ మనహా, వంటినిండా బట్టలు కట్టి ఎరుగరు. అప్పుడు ఎటు చూసినా, ఎటు వెళ్లినా అడవే ఉండేది. చాలమంది క్రూరమృగాల వాతబడి చనిపోయే వారు. "అరోజుల్లో మృగాలు మనుషులను చంపేవి. ఇప్పుడు మనుషులు మృగాలను నిర్మూలించుతున్నారు" - అంటా రాయన.

తనకు ఏడే సంవత్సరం వచ్చే సరికి మిగిలిన ఆదివాసి బాలురతో

పాటు భూస్వామి గొర్లు మేపడానికి వెళ్ళడంమొదలెట్టాడు. వాళ్ళూరు-నిరినిల్లా వట్నానికి చెందిన వామనరావు అనేపట్టెదారు అధీనంలో ఉండేది. ఆనాటి సంఘటన ఒకటి జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని చెప్పారాయన. అదివాసులు వామనరావు వద్ద అనుమతిపొంది కొంత అడవి కొట్టారు. నిజాము ప్రభుత్వానికి చెందిన ఫారెస్టు గార్డులు గ్రామానికి వచ్చారు. చెట్లు కొట్టిన వారిని పిలిపించి గుంజలకు కట్టేశారు. రూ.450 జుల్కానా కట్టాలన్నారు. ఆరోజుల్లో... ముఖ్యంగా అదివాసులకు ఇది అలవిగాని మొత్తమే. భూమి శిస్తు ఎకరానికి 20 పైనలు ఉండీ లేక కొంతమంది అదివాసులు -వారం రోజుల పాటు నడచి నిరిసిల్ల పట్నానికి వెళ్ళారు. ఎలాగోడబ్బు జమచేసి ఇస్తే, ఆ భూమి వాళ్ళకే ఉంటుందని చెప్పాడు వామనరావు. అదివాసులు అసిఫాబాద్ (గడీల్ పల్లికి పది మైళ్ళదూరం) వెళ్ళి నూటికి నెలకు 25 పైనల వడ్డీతో డబ్బుతెచ్చి ఫారెస్టు గార్డులకు ఇచ్చారు. కొన్నేళ్ళ తరువాత వామనరావు కొడుకు ఎదురు తిరిగాడు. తండ్రి భూమిని అమ్మినట్లు తాను గుర్తించను పొమ్మన్నాడు. అదివాసులు కేసులో గట్టిగా నిలబడి పోరాడారు. అసిఫాబాదు కోర్టులో గెలిచి భూమిని సొంతం చేసుకున్నారు.

కొమురం భీము పోరాటం

1941లో జోడెన్ ఫుట్ వద్ద కాల్పులు జరిగేనాటికి మారూ మాష్టర్ కు నూనూగు మీసాల ప్రాయం. నిజాము పోలీసులు కాల్పులు జరిపి కొమురం భీముతో సహా సుమారు నలభైమందిని పొట్టన పెట్టుకున్నారు. నిజాము అధికారులు అడవిలో సరిహద్దు రేఖలు (రిజర్వ్ ఫారెస్టు హద్దులు) గీయబోతే కొమురం భీము ఎదిరించాడు. తాతల నాటి నుంచి తాము దున్నుకుంటున్న భూములవి. అలాంటి భూములమీద; అడవుల మీద, మహువా (ఇప్పపువ్వు), గడ్డి, కలప వంటి అడవి ఉత్పత్తుల మీద - ఎక్కడో హైదరాబాదు నుంచి వచ్చిన

వారికి అధికారం ఎలా ఉంటుందో వారికి అర్థం కాలేదు.

“కాల్పులు జరిగాయి. చాలమంది పారిపోయారు. నేను గాయపడిన వారిని దాచిపెట్టాను. అన్నం పెట్టాను. వర్తమానాలు పంపడంలో సాయపడ్డాను. ఎంతమంది అదివాసులను అరెస్టు చేశారు. అర్రెళ్ళూ అంతకు మించి జైళ్ళల్లో పెట్టారు. మామీద రాజద్రోహం నేరం మోపారు. కొందరు తెల్లజాతి లాయర్లు మాతరపున వాదించారు. జోడెన్ ఫుట్ కాల్పుల తరువాత మావాళ్ళు బాగా భయపడి పోయారు. కొత్తవాళ్ళు ఊరికి వస్తే చాలు ఇళ్ళవదిలి పారిపోయేవారు. ఎవరు శత్రువులో ఎవరు స్నేహితులో తెలియని పరిస్థితి” - అన్నారు మారూ మాష్టర్ ఆ రోజులను గుర్తు చేసుకుంటూ. జోడెన్ ఫుట్ కాల్పుల తరువాత అదిలాబాద్ గోండుల జీవితాల్లో చాలా పెద్ద మార్పులు వచ్చాయి. నిజాం నవాబు క్రిష్టఫర్ వాన్ ఫ్యూరర్ - హేమన్ డార్ఫ్ అనే ఆస్ట్రేలియన్ పండితున్ని పంపించాడు - అదివాసుల ఆందోళనకు కారణాలు విచారించడం కోసం. హేమన్ డార్ఫ్ ఆయన భార్య గుర్రాల మీద గ్రామంనుంచి గ్రామానికి తిరుగుతూ విచారణ జరిపారు. ఆ విచారణ తరువాతే అదివాసుల కష్టాలు కొంత తగ్గాయి. ముఖ్యంగా అదివాసులకు విద్యా చైతన్యాలు నేర్పడంలో హేమన్ డార్ఫ్ చేసిన కృషిని అదివాసులు ఇప్పటికీ గుర్తు చేసుకుంటారు. హేమన్ డార్ఫ్ యువ శిష్యులలో మారూ మాష్టర్ ఒకరు. అసలు మారూ మాష్టర్ బడికి వెళ్ళడం ఎలా జరిగింది? అదో చిన్న కథ.

భూమి కావాలి... చదువు

కావాలి

హేమన్ డార్ఫ్ అదిలాబాద్ కు రావడానికి చాలముందే మారుమాష్టర్ చదవటం రాయటం నేర్చుకున్నారు. ఒక్కసారి మారూ తండ్రి ఏదో కోర్టుకేసు సందర్భంగా అసిఫాబాద్ వెళ్లాడట. నిజాము సైనికులు ఆయన్ని పట్టుకొని ఒకరోజంతా వెట్టి చాకిరీ చేయించు కున్నారు. “నాకు చదువు రాదు కాబట్టి

ఇట్ల అయింది” అనుకున్నారు మారూ తండ్రి. ఇంటికి రాగానే తన కొడుకును, అన్నదమ్ముల కొడుకులను ఊళ్లో అయ్యవారి (బ్రాహ్మణుడు) దగ్గరకి పంపించాడు - చదువుల కోసం. అయ్యవారు వారికి తాటాకుల మీద రాయటం, చదవటం నేర్పించారు. ఆనాడు ఆ ఊళ్ళలో కాగితం ఒక భోగ వస్తువు. సాయంత్రాలు పాఠాలు చెప్పి నందుకుగాను అయ్యవారికి నెలకు రూపాయిన్నర ముట్టజెప్పే వారు. “అరోజుల్లో మా ఊళ్లో దీపాల సంగతే ఎరుగం. నేను బోగ్గులు కాలబెట్టి ఆవెలుగులో చదువుకునే వాడిని” - అని చెప్పారు మారూ మాష్టర్. మూడేళ్ల తరువాత అయ్యవారు ఊరొదిలి వెళ్లారు. మారూ చదువు కూడా ఆగి పోయింది. “హేమన్ డార్ఫ్ గుర్రమెక్కి మా ఊరికి వచ్చేనాటికి నాకు పద్దెనిమిదేళ్ళు కావచ్చు. ఊళ్లో అందరూ గుడిసెల్లో దూరి తలుపులు వేసుకున్నారు. హేమన్ డార్ఫ్ చేలసేపు ఒక్కడే వీధిలో తిరుగుతూ ఉండీ పోయారు. ఈయన మా మేలుకోసం వచ్చాడని అనిపించింది నాకు. ఆయన్ను మా ఇంట్లోకి పిలిచాను. వచ్చి మావరండాలో కూర్చున్నారు తననుంచి మాకు ఏసహాయం కావాలో చెప్పమని - ఆయన మానాన్నను అడిగారు. మా నాన్న అడిగింది రెండే రెండు - ‘మాకు భూమి కావాలి. నా కొడుకుకు చదువు కావాలి’..”

అంతే; హేమన్ డార్ఫ్ మారూను తన నివాసం ఉంటున్న మర్లవాయికి తీసుకెళ్లాడు. మూడు నెళ్లపాటు మారూకు ఉర్దూ, హిందీ, మరాఠీ నేర్పించారు. ఇతర్లు కొన్ని సంవత్సరాల్లో నేర్చుకునేది మారూ మూడు నెళ్లలో నేర్చుకోవలసి వచ్చింది. రాత్రి అనీలేదు. పగలనీ లేదు. మారూ విశ్రాంతి లేకుండా చదువుకున్నాడు. ఆ తరువాత మారూ ను సొంత గ్రామం గడీల్ పల్లిలోనే ప్రాథమిక పాఠశాల ఉపాధ్యాయునిగా నియమించారు. అదే ఆయన మొదటి నియామకం. రెండో

నియామకం గిన్నెధరి గ్రామంలో. మిగిలిన జీవితమంతా మారూ మాష్టర్ గిన్నెధరి లోనే స్థిరపడ్డారు.

విద్యావ్యాసంగానికి సంబంధించి గిన్నెధరి గ్రామానిదే ప్రత్యేకమైన కథ. హేమన్ డార్ప్ మొదటి శిష్యులలో ఒకరు గిన్నెధరిలో చదువు చెప్పటం కోసం వెళ్లారు. చదువుకోడానికి ఒక్క పిల్లాడయినా ముందుకు రాలేదు. 'ఆరోజుల్లో పటేలు పట్టారీలు కతలు చెప్పేవారు. చదువుకుంటే మీ పిల్లలు పిచ్చివాళ్లయిపోతారు. చదువుకుంటే మీ పిల్లలను మిలటరీలోకి తీసుకు పోతారు' అని చెప్పేవారు. గిన్నెధరి పటేలు మామూరి పటేల్ (ఆదివాసి పటేల్) కు చెప్పాడట - "చదువుకుంటే పిల్లలో ఒక్కడూ నీ మాటవినదు. జనం మీద నీకు పట్టు ఉండదు" అని... మొత్తానికి గిన్నెధరికి వెళ్ళిన టీచరు వారం తిరక్కముందే ఊరు వదిలి వెళ్లారు. హేమన్ డార్ప్ కు కోపం వచ్చింది. ఈసారి గిన్నెధరిలోనే మూడు నెళ్లపాటు ఉపాధ్యాయ శిక్షణ తరగతులు నిర్వహించారు. మారూ మాష్టర్ ను గిన్నెధరికి పిలిపించారు. మాష్టర్ వచ్చేక స్కూలు క్రమంగా పుంజుకుంది. ఈ ఏడాది చివరికి బడిలో ముప్పైమంది పిల్లలు చేరారు. మూడేళ్లలో పిల్లల సంఖ్య రెండొందలకు చేరింది.

మారూ మాష్టర్ విద్యమీద ఇంత శ్రద్ధాశక్తులు చూపడానికి కారణమేమిటి? దీనివల్ల ఆయన సాధించాలనుకున్నదేమిటి? "సామెతలు మమ్మల్ని ముంచేవారు. ఒకటి ఇచ్చి రెండు ఇచ్చినట్టు రాసుకునేవారు. ఎంత పండించినా, అంతా తీసుకునేవారు. నేను అనుకున్నా - ఏళ్లు దోసుకుంటున్నాను. దీన్ని బైటపెట్టాలంటే మనకు చదువుకావాలి. ఇంకోటి చూసిన, అడవాళ్లకు విద్య ఉంటేనే పిల్లలకు విద్య వస్తుంది. మా స్కూలుకు అడపిల్లలు రాకపోయేది. ఎంత చెప్పిన రాకపోయేది. ఐతే నాపెద్ద కొడుకు పుట్టినంత నేను నాభార్యను స్కూలులో పెట్టిన దాంతో పెద్ద

మార్పువచ్చింది. ఆ వెంటనే ఊళ్లో అడపిల్లలు (పిల్లలు, పెద్దలు) బడికి రావడం మొదలెట్టారు.

1940 దశకం మధ్యలో కమ్యూనిస్టులు ఆదివాసి ప్రాంతాలకు రావడం మొదలెట్టారు. "కోమురం భిము గురించి మాట్లాడేవారు. పన్నులు కట్టద్దని చెప్పేవారు. నిజాయితీ పని చేసేవారు. మా ఊళ్లో మీటింగు పెట్టారు. మూడు రోజులకు పోలిసు, కలెక్టరు అందరూ వచ్చారు. మా గ్రామంలో ఏం కొట్టలేదు కాని వేరే గ్రామంలో - ఎక్కడైతే కమ్యూనిస్టులకు అన్నం పెట్టినారో - అక్కడ బాగా కొట్టారు".

హేమన్ డార్ప్ అంటే ఎంతో భక్తి

మారూ మాష్టర్ కైనా, ఆదివాసి నాయకులైనా హేమన్ డార్ప్ అంటే ఎంతో భక్తి. ఆదివాసి ప్రాంతాల్లో స్కూలు

వల్ల పాలనాయంత్రాంగం ప్రజలకు మరింత చేరువ అవుతుందని హేమన్ డార్ప్ ఆశించారు. అంతేకాదు, ఆదివాసుల పంచాయితీలైన రాయ్ సభలకు కొత్త ఊపిరు లూడారు. పదిహేనేళ్ల తరువాత, 1956లో హేమన్ డార్ప్ అప్రాంతాన్ని వదిలి వెళుతుంటే ఆదివాసులు కన్నీళ్ల పర్యంత మయ్యారు. 1956-74 కాలంలో పాలన యంత్రాంగం ప్రజల గురించి పట్టించుకోడం మానేసింది. "వాళ్లు జీతాలకొరకు పనిచేసినారు. మా గురించి పట్టిచ్చుకోలే. లంచాలు ఎక్కువ అయినాయి. ఫారెస్టు వాళ్ల దోపిడి ఎక్కువ అయింది". 1974లో హేమన్ డార్ప్ మరోసారి ఈ ప్రాంతాన్ని దర్శించినప్పుడు వేలమంది ఆదివాసులు ఏవేవో పిటిషన్లతో అర్జీలతో ఆయన చుట్టు చేరారు. "నేను ఏమి చేయలేను. నా హుకం నడుస్తలేదు. మీరే చదువుకొని చక్కదిద్దుకోవాలి" -

ప్రారంభించిందీ, అందులో గొండు భాషను ప్రవేశపెట్టేదీ ఆయనే. ఆయన విచారణ జరిపిన తరువాత ఆదివాసులు సాగుచేసుకుంటున్న భూములు వారికి దక్కాయి. హేమన్ డార్ప్ కేన్లాపూర్ జాతరపద్ధతి ఆదివాసుల దర్బార్ ను ప్రవేశపెట్టారు. ప్రతి సంవత్సరం వేలసంఖ్యలో ఆదివాసులు ఈ జాతరకు వస్తారు. జాతర సమయంలో 'దర్బార్' నిర్వహించడం

అన్నారాయన.

కారణమేమయినా, హేమన్ డార్ప్ రెండో పర్యటన సైతం వ్యర్థం కాలేదు. ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో మరోసారి కదలిక కనిపించింది. ఐటిడిఎ (సమగ్ర ఆదివాసి అభివృద్ధి సంస్థ) 1976లో మొదటి బావి తవ్వించింది. ఆ మొదటి బావి తనదేనని మారూ మాష్టర్ అన్నారు. మారూ మాష్టర్ గిన్నెధరిలో స్థిరపడ్డాక,

అక్కడ ఎకరాకు రూ.200 లెక్కన 23 ఎకరాల భూమిని కొన్నారు. 1976లో ఆ భూమికి "38ఇ" పట్టా (రక్షిత కౌలుదార్లకు ఇచ్చే పట్టా) సంపాదించారు. పట్టాకోసం పాతిక రూపాయలు చెల్లించినట్లు ఆయనకు జ్ఞాపకం. మారూ మాష్టర్ జీవితంలో బావితవ్యకు సంఘటన ఒక మూల మలుపు. బావితవ్యం తనకు రూ.5,000 మంజూరయ్యింది. "అందులో రెండువేల ఐదొందల రూపాయలు తాగుడుకే అయి పోయింది" - అన్నారు మారూ మాష్టర్.

అశ్చర్యం. కంటికి అద్దాలు, చేతికర్ర, అచితుచి పొల్లు పొకుండా మాట్లాడే మీటలు, ఏసభలో చూసినా కొట్టించినట్లు కనిపించే విగ్రహం, సాటి జనులకు తలలో నాలుకవలె మెలగే వ్యక్తి ... మారూ మాష్టరు తాగుతారా? "అ, ఆరోజుల్లో ఎపరీతంగా తాగేవాన్ని. పొద్దున్నే తాగుడు మొదలు అయినా స్కూలులో పాఠాలు బాగా చెప్పేవాన్ని. ఒకరోజు ఐటిడిఎ ప్రాజెక్టు అఫీసరు మాచిరికి వచ్చాడు. సగంసగం తవ్విన నాబావిని చూశాడు. బావిపని మరికాస్త జరిగే వరకు మరింత డబ్బు మంజూరు చేసేది లేదన్నాడు. ఎలా తవ్వేది? మంజూరైన డబ్బులో సగం తాగేశాను కదా! నాకు వీచెత్తి నట్లయింది, సారాయి దుకాణానికి వెళ్ళాను. అప్పటికే అక్కడ రూ.300 బాకీ. దుకాణం దగ్గర చాలాసేపు నుంచున్నాను. దుకాణంలో మనిషి సారాయి పోయలేదు, దుకాణం దర్వాజాకు చెప్పుకట్టాలను కున్నాను. నా మనసు ఇరిగి పోయింది..."

... ఏది ఏమయినా, మారూమాష్టర్ ఈ అప్పుల బాధనుంచి ఎలాగో బయట పడ్డారు. అదర్భరైతుగా మారాడు. ఆ ప్రాంతంలో నిజానికి, నీటిపారుదల కింద పరి, మామిడి, జామ, మల్బరీ వంటి రకరకాల వంటలు సాగుచేసిన మొదటి ఆదివాసి ఆయనే. ఆరోజుల్లో ప్రభుత్వం నుంచి రుణాలు ఇతర నహాయాలు తీసుకోడానికి ఆదివాసులు భయపడేవారు. వాళ్లను నిత్యం బాధించే ఫారెస్టు గార్డులు

ప్రభుత్వమే వాళ్ల వద్దు, కోళ్లు ఎత్తుకు పోవడమే గాక వారిపై లాఠీరెత్తే పోలీసులు ప్రభుత్వమే చిన్న చిన్న వసులకు కూడా భారీ లంచాలు గుంజే రెవిన్యూ అధికారులు ప్రభుత్వమే, స్థానిక వడ్డీ వ్యాపారులకు ఈ ప్రభుత్వాధికారులందరి వత్తాసు ఉంటుంది మరి ఆ ప్రభుత్వం, మీద ఆదివాసులకు గురి ఎలా కుదురు తుంది?

రాయ్ సభల ఉద్యమం

మారూమాష్టర్ 1983 ఫిబ్రవరి 28 న టీచర్ ఉద్యోగం నుంచి రిటైర్ అయ్యారు. అదే ఏడు మార్చి 1న - నెలకు రూ.450 జీతంతో ఆదివాసి అభివృద్ధి అర్గనైజర్ గా నియమితులయ్యారు. ఆదివాసులు ప్రభుత్వం, ఐటిడిఎ అందించే సహాయాన్ని ఉపయోగించు కోవాలని చెబుతూ తిరగి మండలంలో ఊరూరు తిరిగారు. 1980వ శకం మధ్యలో 'రాయ్-సభలు' అనే ఆదివాసి సంఘాలు పుట్టుకొచ్చాయి. ఈ ఉద్యమ సంస్థావకుల్లో మారూ మాష్టర్ ఒకరు.

ఆదివాసుల భూములు వలసవచ్చిన వారి పరం కావడంతో కొత్త సమస్యలు తయారయ్యాయి. గిన్నెధరి చుట్టూ సారవంతమైన ప్రాంతంలో ఇది మరీ తీవ్ర సమస్య అయింది. 1950 దశకం చివరి నుంచి - ఆదివాసి కానివాళ్లు - ముఖ్యంగా మహారాష్ట్ర నుంచి జనం వచ్చి ఆదివాసుల నుంచి భూములు కొలుకు తీసుకోవటం మొదలయింది. ఇలాంటి సమస్యల పరిష్కారం కోసమే - ఆదివాసులు తమ సాంప్రదాయిక వంచాయితీలను పునరుద్ధరించారు. వీటిలో - గొండులు, పరధానులు, కోలాములు, తోటిలు, కోయలు, నాయికపోళ్లు - ఇలా అన్ని తెగలకూ ప్రాతినిధ్యం లభించింది. వడ్డీ వ్యాపారుల బారి నుంచి కాపాడుకోవడం కోసం ఏర్పాట్లు చేసుకున్నారు. 'ఉమ్మడి నిధి' కోసం ఒక్క ఆదివాసి 60 కిలోల జొన్నలు, యాభై రూపాయలు ఇస్తాడు. అదే మొత్తంలో ధాన్యం, డబ్బు ఐటిడిఎ ఇస్తుంది. దీన్నించి ఆదివాసులు చాల తక్కువ వడ్డీతో అప్పులు

తీసుకుంటారు. ఈ ధాన్యం బ్యాంకుల కోసమే కాకుండా; - భూమి సమస్యలు, అంతరంగిక తగాదాలు, ఆదివాసుల మీద అత్యాచారాలు మొదలైన సమస్యలపై చర్చించు కోవడం కోసం నెలకొకసారి సమావేశ మవుతారు. ఆదివాసి భూములను ఇతరులకు కొలుకు ఇవ్వడం మానేశారు. పిల్లలను చదవించుకుంటున్నారని. పెళ్లిళ్లకోసం, అంత్యక్రియల కోసం పెద్ద పెద్ద మొత్తాల్లో డబ్బు దండుగ చేసే ఆచారాలనూ మానేస్తున్నారు.

రాయ్ సభల రూపంలో ఈ సంస్కరణోద్యమం జిల్లా అంతటా 55 కేంద్రాలకు విస్తరించింది. మారూ మాష్టర్ అన్ని ప్రాంతాలకు వెళుతూ అందరితో సంబంధాలు ఉంచుకుంటున్నారు. మొలలకు గుడ్డకట్టుకొని, మేకలు కోసిన పిల్లాడు ... బొగ్గుల మంటల వెలుగులో అక్షరాలు నేర్చుకున్న పిల్లాడు ... జీవన పథంలో చాలదూరం వచ్చేశాడు. అతడికి ఇప్పుడు 35 ఎకరాల పొలం ఉంది. పొలంలో రెండు బావులున్నాయి. కుటుంబం పెరిగింది. కుటుంబానికి పొలంతో వ్యవసాయంతో గట్టి సంబంధాలున్నాయి.

మారూ మాష్టర్ నహా ఆదివాసులకు అదర్భం. ప్రగతికి ప్రతీక. ఆధునిక నహాజంలో, దాని పురోగమనంలో మంచి అవకాశాలను సొంతం చేసుకున్నాడు. అడవులను ముట్టడించే ఆదివాసి యేతరుల దాడి నుంచి తమ భూములను రక్షించుకోవటం నేర్చుకున్నాడు. తన జాతికి సహజ సిద్ధమైన సాధుత్వాన్ని కోల్పోలేదు. విలువైన సాంప్రదాయాలను వదులు కోలేదు. సాంప్రదాయికంగా నేటమాట రాని జాతికి ఒక గొంతు ఇచ్చిన ఆదివాసుల సంఘం నిర్మాణంలో పాలుపంచుకున్నాడు. దానితో నిరంతర సంబంధాలు ఉంచుకున్నాడు. 'మారూ మాష్టర్' వంటివారి రూపంలో ఆదివాసి కళ్లు తరిచాడు. అలంకారికంగా చెప్పాలంటే ఒక విచ్చుకున్న అరణ్య నేత్రం - మారూ మాష్టర్.

-- గీత రామస్వామి

జనతాదళ్లో తగువు లెందుకు?

భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం నిలబెట్టుకున్నదా లేదా అనే ప్రశ్న ఇప్పటికీ అడగవలసిన ప్రశ్నే. ఎందుకంటే ప్రజాస్వామ్యానికి ఒక రాతపూర్వక రాజ్యాంగం, ఐదు సంవత్సరాల కొకసారి జరిగే ఎన్నికలు మాత్రమే గీటురాళ్ళు కావు. పౌర స్వేచ్ఛలతో కూడిన ప్రజాస్వామ్యం ఒక దేశంలో వున్నదా అని చూడడానికి మొదటిగీటురాయి రాజ్యాధికారం పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లోనే ఉన్నదా లేదా అని చూడాలి. రెండవది పార్లమెంటు ద్వారా అధికారాన్ని వంచుకోవడానికి ఇంచు మించు సమాన శక్తికలిగిన రెండు లేదా రెండు కంటే ఎక్కువ రాజకీయ పార్టీలు ఉన్నాయా అనేది కూడ ఒక గీటు రాయి. వర్గరీత్యా ఆ పార్టీలు భిన్నమయినవికావు కాని అధికార పార్టీలో నియంతృత్వ శక్తులు పెరిగి బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యాన్ని తలక్రిందులు చెయ్యాలనుకున్న ప్రతి సందర్భంలోనూ అక్కడి ప్రతిపక్ష పార్టీ సులభంగా రాజకీయ అధికారాన్ని తన చేతిలోకి తీసుకోగలగాలి. బ్రిటనులో 1688లో ప్రజాస్వామిక ఎప్లవం జయప్రదమయ్యాక ఏగ్ పార్టీ, టోనీ పార్టీ ఉనికి లోకి వచ్చాయి. అవి తరువాత లిబరల్ పార్టీ, కన్జర్వేటివ్ పార్టీలుగా రూపుదిద్దుకున్నాయి. 1776లో అమెరికాలో బూర్జువా ఎప్లవం జయప్రద మయ్యాక డెమోక్రటిక్ పార్టీ, రిపబ్లికన్ పార్టీ ఉనికి లోకి వచ్చాయి. ఇక్కడ అధికారంలో ఉన్న పార్టీ నియంతృత్వ పోకడలు పోగానే అక్కడి ప్రతిపక్షపార్టీ సులభంగా అధికారంలోకి రాగలుగుతుంది. యూరప్ లో ప్రజా స్వామ్యం నిలబెట్టుకున్న అన్ని దేశాల్లో ఈ విధంగా రెండుగాని అంతకంటే ఎక్కువగాని రాజకీయ పార్టీలు ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో అధికారంలో ఉన్న కాంగ్రెసు పార్టీలో గాని ప్రతిపక్షపార్టీలో గాని బూర్జువా శక్తుల కంటే భూస్వామ్య శక్తులే ఎక్కువగా ఉంటాయి. మన దేశంలో భూస్వామ్య సంబంధాలను బలపరచి పెట్టుబడిదారి సంబంధాలు ఇంకా బలపడలేదు అంతేకాక ఇంచుమించు సమాన స్థాయి కలిగిన రెండు రాజకీయ పార్టీలు కూడ దేశంలో ఇంకా ఏర్పడలేదు. 1975లో దేశంలో అధికారంలో ఉన్న కాంగ్రెసు పార్టీ నియంతృత్వ పార్టీగా మారినప్పుడే కాంగ్రెస్ తో నిరంతరం పోరాడిన జయప్రకాశ్ నారాయణ నాయకత్వంలో జనతాపార్టీ ఏర్పడింది. నెహ్రూ జీవించి ఉన్నప్పుడు కూడ జయప్రకాశ్ నారాయణ కాంగ్రెస్ కు పక్కలో బల్లెలలాగే ఉన్నాడు. ఆయన ఎప్పుడూ అధికార పీఠాల కొరకు పాకులాడలేదు. ఆయన నాయకత్వంలో ఏర్పడిన జనతా పార్టీని మాజీకాంగ్రెసు వారు, సోషలిస్టులు, జనసంఘ వారు చేరి ఆయన మరణానంతరం కోట్లాదు కున్నారు. దానితో ప్రత్యామ్నాయ పార్టీ ఏర్పడిన జనతా పార్టీ ముక్కలై పోయింది. మళ్ళీ కాంగ్రెసుకీ అధికారం దక్కింది, తరువాత దేశంలో ఒక ప్రత్యామ్నాయ పార్టీ ఏర్పడలేదు.

1988 లో జనతా, లోక్ దళ్, సంజయ్ విచార్ మంచ్, జనమోర్చా ఇవన్నీకలిసి తిరిగి ఒక ప్రత్యామ్నాయ పార్టీగా ఏర్పడాలని నిర్ణయించు కుంటుండగానే జనతా పార్టీలో చిచ్చుపుట్టింది. ఆపార్టీ అధ్యక్షుడైన చంద్రశేఖర్ అలాంటి ఏర్పాటును వ్యతిరేకించే మురానొకదాన్ని తయారు చేశాడు. ఆ మురాలోకి అంతకుముందు లోక్ దళ్ అధ్యక్షుడుగా ఉన్న అజిత్ సింగ్ ను చేర్చుకున్నాడు. ప్రత్యామ్నాయ పార్టీ నొకదాన్ని ఏర్పరచాలని గట్టిగా అభిప్రాయపడుతున్న రామకృష్ణ హెగ్డే, జార్జి పెర్నాండెజ్,

మధుదండవతె, జయ్ పాల్ రెడ్డి మొదలగు వారిని వ్యతిరేకించేందుకు రామకృష్ణ హెగ్డే నాయకత్వంలో నడుస్తున్న కర్ణాటక ప్రభుత్వంలో చీలికలు తెచ్చారు. దేవగౌడను రామకృష్ణ హెగ్డే ప్రభుత్వం నుండి బయటకు రప్పించి దాన్ని బలపరచి పర్చాడు. ఈలోపల అదును చూస్తున్న కాంగ్రెసు జనతాపార్టీలోని సుబ్రమణ్య స్వామి సహాయంతో రామకృష్ణ హెగ్డే చేసిన కుంభకోణాలను బయట పెట్టింది. హెగ్డే రాజీనామా చెయ్యాల్సిన స్థితికి తెచ్చిపెట్టింది. తాను ప్రధాన మంత్రిని కావాలని కలలు కంటున్న హెగ్డేకు దానితో బలమైన దెబ్బతగిలింది.

ఏదేమైతేనేమి జనతా పార్టీలోని కొన్ని శక్తులు చంద్రశేఖరును సైతం ప్రత్యామ్నాయ పార్టీ నిర్మాణానికి రావడానికి అంగీకరింప జేశాయి. అయితే పార్టీ ఏర్పడిన దగ్గరనుండి చంద్రశేఖర్ ఎ.వి.సింగ్ నాయకత్వాన్ని అంగీకరించడానికి సిద్ధంగాలేదు. జనతాదళ్ పార్టీకి అధ్యక్షపదవిని దేవిలాల్ ద్వారా సాధించగలిగిన ఎ.వి.సింగ్ ఎన్నికల్లో జనతాదళ్ గెలుపు సాధిస్తే ప్రధానమంత్రి పదవి తనదే ననే ధీమాతో వ్యవహరిస్తున్నాడు. ఈ వ్యవహారమే చంద్రశేఖర్ కు కలవరం పుట్టిస్తున్నది. ఫలితంగా తన అనుచరులతో ఎ.వి.సింగ్ పై తిరుగుబాటు చేయిస్తున్నాడు. ఈ మధ్యకాలంలో ఎ.వి.సింగ్ చంద్రశేఖర్ అనుచరుడుగా ఉన్న బీహార్ రాష్ట్రం జనతాదళ్ అధ్యక్షుడిని తొలగించి తన అనుచరుడ్ని నియమించడంతో కొత్తగా ఏర్పడిన జనతాదళ్ అతుకుల బొంతేనని అర్థమౌతున్నది. అది ఇంకా భావసారూప్యత సంతరించుకున్న ప్రత్యామ్నాయ పార్టీగా తయారు కాలేదని స్పష్టమౌతున్నది.

తెలుగుదేశం - మినీ మహానాడు

ఎన్నికలు దగ్గరవు తున్నందు వల్ల ఈవంధ్యనే తెలుగుదేశం జరుపుకున్న మినీమహానాడు ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకున్నది. ఈ సమావేశంలో రాబోయే ఎన్నికలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రత్యేక నిర్ణయాలు తీసుకోవడం జరిగింది. అందులో రెండు విధానాలు పరిగణలోనికి తీసుకో తగినవి. ఒకటి, 10,000 మందిని ఉద్యోగాలలో నియమించాలన్నది; రెండవది వెనుకబడిన వర్గాల వారికి మరో దశాబ్దం వరకు రిజర్వేషన్లు కల్పించాలన్నది.

వదివేల నియామకాలకు గడువు నిర్ణయించడానికి ఎన్టీరామారావు నిరాకరించారు. అంతేకాక నియామకాల సంఖ్యను వదివేల నుంచి పన్నెండువేలకు పెంచాడు. ఎలాగూ ఈవాగ్దానం అమలుయ్యే పరిస్థితి లేదు కనుక నియామకాల సంఖ్య ఎంత పెంచినా తేడా ఉండదు. రాజకీయ నాయకులు తమ వాగ్దానాల ద్వారా ఏదో ఒక వర్గాన్ని సంతృప్తి పర్చి తమ అధీనంలోకి తెచ్చుకోవాలని చూస్తారు. ఈహామీతో ఏఉద్యోగం లేకుండా ఖాళీగా ఉంటున్న యువకుల మద్దతు పొందాలన్నది తెలుగుదేశం ఆలోచన. ప్రధానంగా గ్రామాల్లో ఈవర్గం ఏరాజకీయ నాయకునికైనా బాగా తోడ్పడ గలదు. ఉద్యోగం లేదు. ఉద్యోగం చేయాలన్న కోరిక బలంగా ఉండటం వలన వేరేపని చేయలేరు. చేద్దామన్నా ఆస్కారం లేదు. వీరికి విషయ పరిజ్ఞానం ఎక్కువ. గ్రామ వ్యవహారాల్లో తలదూర్చగల స్త్రోమత ఉన్నది. కనుక ఏరాజకీయ నాయకునికైనా బాగా తోడ్పడగల వర్గం ఇదే. ఈవర్గాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని యువకులకు రాబోయే అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో 50% సీట్లు కేటాయిస్తామని హామీ ఇచ్చారు

ఎన్టీరామారావు విజయానికి గతంలో బాగా తోడ్పడిన వెనుకబడిన

కులాల మద్దతును పటిష్టం చేసుకోవాలనే, 1990లో ముగుస్తున్న రిజర్వేషన్లను మరో దశాబ్దం వరకు పొడిగించారు.

ఈరెండింటి వలన ప్రయోజనం ఓటర్ల వరకే పరిమితమైతే మినీ మహానాడులో తీసుకున్న మరొక నిర్ణయం రామారావు వెంట విశ్వాసంగా ఉన్న వారిని సంతృప్తి పర్చటం కోసం రూపొందింది. అది చిన్న ఫ్యాక్టరీల ఏర్పాటుకు ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడం. ఈవిధానం వలన రామారావుకు అనుంగులైన వారికి లాభం కలుగుతుంది. ఈవిధంగా కార్యకర్తలను అదుపులో ఉంచుకొంటూ ఓట్లకోసం కొన్ని వర్గాలను సంతృప్తి పర్చడం ఎన్టీఆర్ ఎంచుకున్న పథకం.

అయితే యువకులకు 50 సీట్లు కేటాయిస్తాను కొత్తవారికి అవకాశాలిస్తాను అనడంతో, ఉన్నవాళ్లకు అనుమానాలు పెరిగాయి. సీటు వస్తుందో, లేదోనన్న భయం ప్రతి ఒక్కరిలో పెరిగింది. తత్ఫలితంగా ఉన్న ఎం.ఎల్.ఎ; ఎం.పి లలో పార్టీలో తమ భవిష్యత్తు పట్ల అనిశ్చిత పరిస్థితి పెరిగింది.

నిజానికి ఎన్టీ రామారావు ఎన్నికల్లో ప్రజలను ఆకర్షించే పథకాలను రూపొందించుకొనే ముందు, పార్టీని సంఘటిత పర్చుకోవడం చాలా అవసరం. బయట గెలవాలంటే ముందు ఇంట్లో గెలవాలి. అందుకుగాను పార్టీ కార్యకర్తలకు, నాయకులకు కొంతైనా స్వేచ్ఛ ఇవ్వక తప్పదు. వారి అభిప్రాయాలను మన్నించక తప్పదు. అయితే ఎన్టీ రామారావు వచ్చిన తర్వాత ఎం.ఎల్.ఎల, ఎం.పి ల స్థాయి, పరపతి పూర్తిగా పడిపోయింది. ఈరోజు ఎం.ఎల్.ఎలు, ఎం.పి ల సంగతటుంచి మంత్రులకు కూడా ఎటువంటి స్త్రోమత లేదు.

మొన్నటికి మొన్న మలహార్

రావు హత్య తెలుగు దేశం పార్టీ నిర్మాణంలోని ఈ అంశాలను పూర్తిగా వెలుగులోకి తెచ్చింది. ఉత్తర తెలంగాణా జిల్లాల్లో పోలీసులు అనేకులను అక్రమంగా నిర్బంధించి చిత్రపీఠాలను పెట్టున్నారు. అఖరుకు తెలుగుదేశం కార్యకర్తలు కూడా నిర్బంధానికి గురవుతున్నారు. స్వతహాగానే వారికి సంబంధించిన వ్యక్తులు ప్రజాప్రతినిధులను కలువస్తా ఉంటారు. ప్రజా ప్రతినిధులు అక్రమంగా అరెస్టయిన వారిని విడిపించి తమ ప్రాబల్యం నిలబెట్టు కోవాలను కొంటారు. కానీ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వ హయాంలో ఇందుకు అవకాశం లేదు.

పార్టీ కార్యకర్తల అసంతృప్తికి తన దృక్పథం మూలమని గుర్తించడం లేదని ఘంటావదంగా చెప్ప వచ్చు. విశ్వామిత్ర సినిమా తీయాలన్న పట్టు వట్టడానికి మూలకారణం ఇదే. సినిమా తీసి గ్లామర్ పెంచుకుంటే ఓట్లు వాటికవే వస్తాయి. కనుక కార్యకర్తలు నిమిత్త మాత్రులు. చేసేది, చేయించేది అన్నగారే. అన్న గారిపై విశ్వాసం, భక్తి కలిగి ఆయన చెప్పినట్టు కార్యకర్తలు వినాలి. పార్టీలో కార్యకర్తల పట్ల అనుసరించే వైఖరే ప్రజల విషయంలో బహిర్గత మవుతుంది.

ఎం. కోదండ రామిరెడ్డి

ఆలోచనల్ని పంచండి

'నలుపు' సంచికలు ఆరు మీముందుకు వచ్చాయి. వ్యాసాలు, రిపోర్టు, కథలపై మీ అభిప్రాయాలు తెలియజేయండి. పత్రికను అభివృద్ధి చేసుకోడానికి సలహా సహకారాలు అందించండి.

ఎడిటర్
'నలుపు'

గోండుల కరువు కన్నీళ్ళు

కరువు అనగానే మనకు వానలు లేక పంటలు ఎండిపోవడం గుర్తుకొస్తుంది. లేదా వానలు వడక విత్తనాలు చల్లకపోవడం గుర్తుకొస్తుంది. కరువుకు సర్కారువారిచ్చే నిర్వచనం కూడా మామూలు వర్షపాతం కంటే తక్కువ వర్షపాతం ఉండి ప్రజలకు తినడానికి తిండి, తాగడానికి నీరు, పశువులకు మేతలేక కరువు ఏర్పడటం. అంతేకాక కరువుమైదాన ప్రాంతాల్లో చెట్లు, చేమలు లేనిచోట వస్తుంది అనుకుంటాం. కొండ ప్రాంతంలో, చెట్లు అధికంగా ఉన్నచోట కరువురాదు అనుకుంటాం. కాని ఈనంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్ అడవుల్లో జీవిస్తున్న గోండులు, కోలంలు, లంబాడాలు కరువు బారినపడి కొట్టు మిట్టాడు తున్నారని తెలిసి నలుగురం మిశ్రులం వెళ్ళాం. జూన్ 7-8 తేదీల మధ్య ఆదిలాబాదులో దాదాపు 500 కి.మీ. తిరిగిం.

మామిడిపల్లి ఉళ్ళో కెల్లగానే చిన్నా పెద్ద దాదాపు 70 మంది మాచుట్టూ చేరారు. వాళ్ళ గోడు విని పించడం మొదలు పెట్టారు. తినడానికి తిండి లేదు. పశువులకు మేత లేదు. మా జీవితంలో ఇంత కరువు ఎరుగం అని బోరుమన్నారు. మేం వరుసగా ప్రశ్న లేస్తుంటే ఇంటింటి గోడూ చెప్ప నారంభించారు.

“ఎన్నడూ లేంది గత సంవత్సరం రూ. 300 లకు 211/2 కిలోల పత్తి గింజలు కొనుక్కోచ్చాం. హైబ్రిడ్ గింజలైతే బాగా వండుతాయని విపరీతమైన, ధరలున్నా, దుక్క గింజలు తెచ్చాం. నకాలంలో విత్తనాలు విత్తాం. మొక్కలు ఎదిగాయి. చేనులో కలుపు తియ్యల్సి ఉంది. అకస్మాత్తుగా భారీ వర్షాలు వడడం మొదలయింది. ఎడతెగకుండా నెలరోజులు వర్షాలు

పడ్డాయి. మా నల్లరేగడి భూములు బంకమట్టి పంటలు భూముల్లోనే కుళ్ళిపోయాయి. తరువాత అకస్మాత్తుగా వాన బందైంది. ఖరిఫ్ పంటపోతే రబీ పంట వెయ్యవచ్చు అనుకున్నాం. కాని పోయిన వాన అటే పోయింది. పంటలు మురిగిన భూములు తరువాత ఎండి బీటలు బారాయి. తరువాత భూముల్లో నాగలి కట్ట కూడ దున్నలేకపోయాం. ఈ గోడు విన్న తరువాత గాని మాకర్థం కాలే. అంటే మొదటి పంట అతి వృష్టితో పోయింది. రెండో పంట అనావృష్టితో పోయింది. ఈ విధమైన కరువు సాధారణంగా రాదు. కాని ఈ ప్రాంతంలో అలా జరిగింది.

ఆరు మండలాల్లో 8 గ్రామాలు తిరిగిన మాకు గిరిజనుల బాధలు రకరాలుగా ఉన్నాయి అని తెలిపింది. ఈ బాధలు లంబాడి గిరిజనులకు గోండు గిరిజనులకు, కోలా గిరిజనులకు కొంత తేడాతో ఉన్నాయి. వీరందరికీ సాధారణ సమస్యలు కూడ ఉన్నాయి. గిరిజనులందరికీ కనీసం తినడానికి తిండి గింజలు లేవు. పశువులకు మేత ఎండాకాలం వరకు తీవ్రమైన సమస్య అయింది. ఇంకా వశు గ్రానం సమస్యగానే ఉంది. దీనికంటే తిండికి గింజలు, డబ్బులు లేక చాల మంది గిరిజనులు పశువులను ఎండాకాలంలో చాల తక్కువ ధరకు అమ్ముకున్నారు. ఇప్పుడు తొలకరి వానలు వస్తున్నాయి. ఇప్పుడు దున్నడానికి పశువులు కావాలి. ఇప్పుడు పశువులను కొనబోతే ధరలు చాల ఎక్కువ “కొనబోతే కొరివి అమ్మబోతే అడివి” అనే సామెత గిరిజనుల విషయంలో అక్షరాల నిజం.

లంబాడి గిరిజనులు వివిధ వనుల వల్ల కొద్దిపాటి గింజలు సంపాదించుకోవడం, పన్నులుండడం చేస్తున్నారు.. గోండులు కోలాములు మాత్రం రకరకాల దుంపలు, గడ్డలు, వెదురు గింజలు సాధారణంగా మను

షులు తినలేని కాయలు తింటున్నారు. ఎండాకాలం అఖరి వరకు ఇప్పపువ్వు గిరిజనులకు పెద్ద జీవనాధారమైంది. గోండులు, కోలాములు తినే కంద మూలాలు చాల ఇబ్బందితో కూడు కున్నవి. ప్రమాదకరమైనవి. మాకు చాల మంది గిరిజనులు తాము తింటున్న సన్నగడ్డ చూపించారు. ఆ గడ్డను ఒక రోజు ఉడికించి ముక్కలు చేసి, మూడు రోజులు నానబెట్టిమళ్ళీ వరుసగా 5-6 సార్లు ఉడికించితే గాని అందులోని విషం పోదు. ఈ క్రమాన్ని ఏ మాత్రం అశ్రద్ధ చేసినా ప్రమాదం జరుగుతుంది.

కరువు కన్నీటి కథలు వింటున్న మాకు సాధారణ కష్టాలన్నే అర్థమయ్యాయి. సంవత్సరాల తరబడి గిరిజనులు దున్నతున్న భూములకు ఇంతవరకు పట్టా లివ్వలేదు. ఒక్కొక్క గూడెంలో సగం మంది గిరిజనులకు పట్టాలు లేవు. భూములకు పట్టాలేనందున యల్. యం.బి. బ్యాంకులో గాని సరస్వతి గ్రామీణ బ్యాంకులోగాని పట్టాలేని వారు అప్పు తీసుకోలేరు. అవసరాలు తీర్చుకోలేదు. కొన్ని గ్రామాల్లో కొంతమంది గిరిజనులకు (పచ్చ) రేషన్ కార్డులు లేవు. ఫోటో లివ్వమంటే గిరిజనులు ఇచ్చారు. కాని కార్డు మాత్రం వారికి దొరకలేదు. “మూలిగే నక్క మీద తాటిపండు పడ్డట్టు” భూములకు పట్టాలు లేని గిరిజనులు అప్పులకు ప్రయివేటు పావుకార్ల మీద ఆధారపడతారు. 100 రూ|| 2 చ్చి శావుకారి ఆరునెల్లలోనే 150 రూ వసూలు చేస్తాడు. వారి పంటనంతా అగ్గువ ధరకు తానే కొంటాడు. గిరి జనులను కొల్లగొట్టి, కొల్లగొట్టి ఒళ్ళు బలిసిన పావుకార్లు గిరిజన ప్రాంతంలో చాల మంది ఉన్నారు. సర్నూర్లో వ్యాపారం

చేస్తున్న ఒక ముస్లిం అదిలాబాద్ జిల్లాలోని పదిమంది పెద్ద ధనికుల్లో ఒకడని అక్కడి ప్రజలు మాకు చెప్పారు. “కలవారి గంప కరువులోనే నిండుతుంది” అనే సూత్రం కూడ ఈ ప్రాంతానికి బాగా వర్తిస్తుంది. కరువులో ప్రతి చిన్నదానికీ గిరిజనులు పావుకార్లమీద ఆధారపడతారు. పావుకార్లు మిత్తికి మిత్తిలు కట్టి గంపలు నేట్లతో నింపు కుంటున్నారు.

పాత అప్పులు కట్టలేక, కొత్త అప్పులు తీసుకోకుండా బ్రతకలేక గిరిజనులు ‘నీటినుండి ఒడ్డున పడేసిన చేపల్లా’ తల్లడిల్లుతున్నారు. ఈ బాధలు భరించలేక గిరిజనులు ధైర్యం చేసి దండేపల్లి పావుకార్ల ఇండ్లమీద దాడిచేసి ధాన్యం, ఇతర వస్తువులు దొంగిలించాలని ప్రయత్నం చేశారు. వారు అందులో కూడ విఫలమై కొన్ని బట్టలు మాత్రమే ఎత్తుకొని పొయ్యారు. ఇది సాకుగా తీసుకొని పోలీసులు చుట్టూ ఉన్న గిరిజన గ్రామాల మీదపడి చితుక బాదారు. ఎవరి ఇంట్లో కొత్త బట్ట ముక్క కనబడినా వారిని కొట్టారు. బట్టలు తీసుకుపోయ్యారు. అన్నిటికంటే ఘోరం - 160 మంది గిరిజనులను వంజాబులో టెర్రరిస్టుల కోసం చేసిన (టాడా) చట్టాన్ని ఉపయోగించి, ఆ చట్టం క్రింద అరెస్టు చేశారు. ఈ చట్టం కింద అరెస్టు చేస్తే బెయిలు కూడ దొరకడని వారికి తెలుసు. లొద్ది గూడెం గ్రామంలో ఈ చట్టం క్రింద అరెస్టుయి వరంగల్ జైల్లో ఉన్న 7 గురి గిరిజనుల భార్య పిల్లల్ని మేం చూశాం. గిరిజన ప్రాంతంలో కుటుంబ నియంత్రణ ఇంకా ఆచరించడం లేదు కనుక జైల్లో ఉన్న ఒక్కొక్క గిరిజనునికి 6-7 మంది పిల్లలున్నారు. వారంతా తినడానికి తిండి లేక వస్తలుంటున్నారు. మమ్మల్ని చూసి మా మనుషుల్ని విడిపించండి అని బ్రతిమలాడారు. అయితే గిరిజన మంత్రులు అదిలాబాదు కోర్టులో బెయిలు పిటిషన్ దాఖలుచేసారు. అంతకు మించి చేయగలిగింది కూడా ఏమీ లేదు.

కరువుతో ఇంత కష్ట పడుతున్న గిరిజనులకు ప్రభుత్వం కూడ చూడాలి. అదిలాబాద్ కలెక్టర్ ఆఫీసు వేసిన అంచనా ప్రకారం జిల్లాలో దాదాపు 50 కోట్ల రూపాయల పంట నష్టమైంది. కరువు సహాయార్థ వనులు చేపట్టేందుకు జిల్లా అధికారులు 43 41 కోట్ల రూపాయలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అడిగారు. ఐతే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మొన్న, మొన్న 40 లక్షల రూపాయలు కరువు పనులకు మంజూరు చేసింది. ఈ డబ్బు ఐ.టి.డి.ఎ అధీనంలో ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలకు పంచినా కుటుంబానికి 12 రూ||లు మించి రావు. అసలు ఈ డబ్బును గిరిజనుల తిండి అవసరాలు తీర్చాలని కాదు ప్రభుత్వం ఇచ్చింది. అన్ని కరువు ప్రాంతాల్లో అన్నట్లే రోడ్డు వెయ్యండి, చెరువులు బాగు చెయ్యండి, అని మాత్రమే ఇచ్చారు. ఇప్పటికీ గిరిజన ప్రాంతాల్లో వారి ఉద్యమాలను అణిచేందుకు నక్సలైట్ల మీద, గిరిజనుల మీద దాడులు చేసేందుకు పల్లె పల్లెకు రోడ్డు వేసారు. ఆ ప్రాంతంలో మరమ్మత్తు చెయ్యడానికి చెరువులు లేవు. అంటే ఈ డబ్బులో ఒక్క పైసా కూడ గిరిజన ప్రాంతానికి పోదు. ఆ కొద్ది పాటి డబ్బు కూడ మైదాన ప్రాంతాలకు ఖర్చు చేస్తారు. కాంట్రాక్టర్ల జేబులు నింపుతారు.

ఐ.టి.డి.ఎ ప్రాజెక్టు ఆఫీసర్ ఇచ్చిన అంచనా ప్రకారం 18 కోట్ల రూపాయలు కనుక ప్రభుత్వం ఇస్తే గిరిజన ప్రాంతాల్లోని గిరిజనులను వారు ఖరీఫ్ పంట చేతికొచ్చేంత వరకు బ్రతకడానికి ధాన్యం ఉచితంగా ఇవ్వగలరు. కొద్ది గొప్ప ఎత్తనాలు సరఫరా చెయ్యగలరు. శనీసం 9 కోట్ల రూపాయలిచ్చినా గిరిజనులను ఆకలి చావు నుండి కాపాడొచ్చు. కాని ఎన్.టి. రామారావు ప్రభుత్వం అలా చేస్తుందా? గిరిజనుల పట్ల ఈ ప్రభుత్వానికి సానుభూతి ఉన్నదా? 1970 చట్టం రెగ్యులేషన్ (1) ని మార్చి గిరిజనుల భూములను గిరిజనేతరులకు

ఇవ్వాలను కుంటున్నా ఈ ప్రభుత్వం 18 కోట్ల, 9 కోట్ల ఇచ్చి, చిత్తశుద్ధి గల అధికారుల నక్కడ ఉంచి గిరిజనులకు సహాయం చేస్తుందా? కరువునుండి వారిని కాపాడుతుందా? గతంలో మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో ఆకలి చావులున్నాయి అని ‘కరువు అధ్యయన బృందం’, వత్తికలు మొత్తుకున్నా రామారావు ప్రభుత్వం లేదన్నది. అక్కడ ఆకలితో చనిపోయిన వారంతా దళితులే. ప్రభుత్వం మంత్రుల చేతనే ఆకలి చావులు లేవని అబద్ధమాడించి మోసం చేసింది. ఇప్పుడు గిరిజనులు చచ్చేట్లున్నారని మనమంటే లేదు అంతా బాగుందని గిరిజన మంత్రుల చేతే చెప్పించవచ్చు. గిరిజనులకు భూములివ్వవద్దని సబ్ కలెక్టర్ మీద దాడి చేసిన మంత్రి ఎన్. సి కులంలో పుట్టాడు. కనుక ఈ పద్ధతుల నెదిరించేదెట్లు? ప్రభుత్వాలను నిల దీసేదెట్లు?

-కె.జలయ్య

‘నలుపు’ నిర్వహణలో

భాగస్వాములు కండి

‘నలుపు’ ప్రజల పత్రిక, పత్రిక నిర్వహణలో ప్రజలే భాగస్వాములు కావాలని కోరుతున్నాం. అందువల్లనే రాష్ట్రంలో ప్రత్యేకంగా ఎలేఖరులను నియమించలేదు. వాస్తవానికి ఈ బాధ్యతను ప్రజలలో పనిచేస్తున్న వారు చేపట్టగలరని మా నమ్మకం.

మీ ప్రాంత ప్రజలు జీవన పరిస్థితులు, సమస్యలు, వారి ఆందోళనలకు సంబంధించిన రిపోర్టులు రాసి పంపండి. అంతే కాదు ప్రజలపై అత్యాచారాలు, నిర్బంధకాండ గురించి రిపోర్టులు పంపండి. ప్రతి రిపోర్టుతో పాటుగా అందుకు సంబంధించిన ఫోటోలు పంపించడం మరిచిపోకండి.

ఎడిటర్

నలుపు

1-1-342/బి, ఎవేకనగర్

హైదరాబాదు-20

“కూలీ డబ్బుతో లాటరీ టికెట్టుకొంటే..?”

మన రాష్ట్రంలో ప్రయివేటు లాటరీల వ్యాపారం జోరుగా సాగుతోంది. ఈ లాటరీ నిర్వాహకులు సాగిస్తున్న అక్రమాల వల్ల వేలాది మంది సామాన్యులు మోసపోతున్నారు. మరోవైపున లాటరీ నిర్వాహకులు అక్రమంగా లక్షల రూపాయలు సంపాదిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో వారు తమ ఇష్టారాజ్యంగా వ్యవహరిస్తూ ప్రజలను మోసగిస్తున్నా అధికారులు పట్టించుకోవడంలేదు. నిర్వాహకుల అక్రమాలను అరికట్టడానికి తగిన చట్టాలున్నాయి. వాటిని అమలుపరిచే యంత్రాంగం వుంది. అయినా నిర్వాహకులు ప్రజలను మోసగిస్తూ తమజేబులు నింపు కుంటున్నారు.

ఈ లాటరీల వ్యాపారం అంతా ఒక క్రమపద్ధతి లో సాగుతుంది. మానవతా దృక్పథంతో, ప్రజల సేవ చేసే లక్ష్యంతో ముందుకు వచ్చే న్యచంద నంస్థలకు నిధులు సేకరించటానికి లాటరీలు నిర్వహించవచ్చని ప్రభుత్వం అనుమతిస్తుంది. ఒకసారిలా ప్రయివేటు లాటరీలకు అనుమతించిన తర్వాత వాటి నిర్వహణ గురించి ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదు. అయితే బోగన్ న్యచంద నంస్థలు పుట్ట గొడుగుల్లా వెలసి అక్రమ వ్యాపారాలు సాగిస్తున్నాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ప్రయివేటు లాటరీలకు అనుమతి ఇచ్చే అధికారం ఉన్నది. కాని అదే సమయంలో లాటరీ టికెట్లను ముద్రించి ఇవ్వాలన్న బాధ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలపై ఉంది. అంతేగాక ప్రభుత్వ అధికారుల నమక్షంలోనే బహుమతులకు సంబంధించి డ్రాలు నిర్వహించాల్సి ఉంటుందని కేంద్ర ప్రభుత్వ మార్గదర్శక సూత్రాలు పేర్కొంటున్నాయి. కాని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ మార్గదర్శక సూత్రాలను పాటించటంలేదు. నిర్వాహకులే

టిక్కెట్లను ముద్రిస్తూ డ్రాలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ కారణంగా వారు అన్ని నిబంధనలను ఉల్లంఘించి అక్రమాలకు పాల్పడుతున్నారు.

ఈ లాటరీల నిర్వాహకులు ప్రజలను నానా రకాలుగా మోసగిస్తున్నారు. అనేక బోగన్ సంస్థల ఈ లాటరీలను నిర్వహిస్తున్నాయి. ఈ నంస్థలకు లాటరీల నిర్వహణ, అమ్మకాలకు ఏజెంట్లు, స్టాకిస్టులతో పెద్ద యంత్రాంగం వుంది. అయితే కొన్ని న్యచంద నంస్థలు ముద్రించిన టికెట్లపై లాటరీల నిర్వహణను రాయితీలపై విజంట్లకు అప్పగిస్తున్నాయి. ఒక్కొక్కసారి ఈ రాయితీల మొత్తం ఏడాదికి 65 నుంచి 75 లక్షల రూపాయల వరకు ఉంటుంది.

లాటరీలకు సంబంధించి ప్రభుత్వ నిబంధనల ప్రకారం తాము ముద్రించిన టికెట్లు, అందులో అమ్ముడు పోయినవి, అమ్మకం కాకుండా మిగిలినవి, చిరిగిపోయిన లేదా పాడయిపోయిన టికెట్ల సంఖ్య వివరాలను ఎప్పటికప్పుడు హోంమంత్రిత్వ శాఖకు నివేదించాల్సిన బాధ్యత లాటరీ నిర్వాహకులపై ఉంది. అలాగే బహుమతుల పంపిణీ వివరాలను కూడా తెలియజేయాలి. ఈ వివరాలకు సంబంధించిన సమాచారం సరయిందేనని ఒక ఛార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ సర్టిఫై చేయాలి. ఆ విధంగా ఛార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ సర్టిఫై చేస్తే హోంమంత్రిత్వశాఖ సంతృప్తి చెందుతుంది. ఇక ఆ విషయంలో ఎలాంటి విచారణకు తావుండదు. అందువల్ల నిర్వాహకుల అక్రమాలు వెలుగులోకి వచ్చే అవకాశం లేదు.

అయితే ఈ లాటరీ నిర్వాహకుల అక్రమాలపై ఫిర్యాదు లేమైనా వస్తే దర్యాప్తు జరుపు తామని అధికారులు అంటున్నారు. కాని సాధారణంగా లాటరీ టికెట్లు కొనేవారు ఆ విషయాన్ని మర్చిపోతారు లేదా పట్టించుకోరు. నిర్వాహకుల గురించి పట్టించుకునే తీరిక, ఓపిక వారికి అసలే ఉండవు. అందువల్ల అధికారులకు ఫిర్యాదు చేసే సమస్యే తలెత్తదు. సామాన్య ప్రజల్లోని ఈ బలహీనతలను పనిగట్టినందువల్లే

లాటరీ నిర్వాహకులు తమ అక్రమ వ్యాపారాన్ని నిరాటంకంగా సాగిస్తున్నారు.

ఓటుకోసం కోటి వాగ్దానాలు

దేశంలో ఈ ఏడాది పార్లమెంటు అసెంబ్లీ ఎన్నికలు జరుగుతున్న దృష్ట్యా కేంద్ర - రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జనాన్ని ఆకర్షించడానికి వాగ్దానాలు చేయడంలో పోటీ పడుతున్నాయి. ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ ‘రోజ్ గార్ యోజన’ పేరిట గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో యువకులకు ఉపాధి కల్పిస్తామని ప్రకటించారు. ఇది అవకాశవాదపు ఎన్నికల నినాదమని ముఖ్యమంత్రి ఎన్.టి.రామారావు తీవ్రంగా విమర్శించారు. కాని తిరిగి ఆయన కూడా రాష్ట్రంలో 10వేల మంది నిరుద్యోగ యువకులకు వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలలో వెంటనే ఉద్యోగాలు కల్పిస్తామని ప్రకటించారు. అంతేగాక 22 వేల మంది యువకులకు ఉద్యోగా వకాశాలు కల్పించడానికి వీలుగా అయిదు వేలమంది యువపారి

శ్రామిక వేత్తలకు రాష్ట్ర ఆర్థిక సంస్థ ద్వారా 43కోట్లరూపాయల రుణాలు అందజేస్తామన్నారు. మే 28న మనీ మహానాడు వేదిక పై నుంచి ముఖ్యమంత్రి ఈ వాగ్దానాలు చేశారు. కాని గత ఆరేళ్ళ తెలుగుదేశం పాలనా చరిత్రను చూస్తే నిరుద్యోగ నిర్మూలనకు ప్రభుత్వం ఏపాటి చర్యలు తీసుకుందో స్పష్టమవుతుంది.

తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం పాదుపు చర్యల పేరిట, దుబారాను తగ్గించే పేరున 1987 మార్చిలో ఉద్యోగ నియామకాల మీద నిషేధం విధించింది. కాని అప్పటికే వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలలో వేలాది పోస్టులు ఖాళీగా ఉన్నాయి. కొన్ని ప్రభుత్వ శాఖలు నీబ్బంది కొరతతో ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటున్నాయి. అయితే ఈ వాస్తవాలను ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు. వివిధ ప్రతిపక్షాలు, యువకులు, విద్యార్థుల ఆందోళనల వల్ల ఎట్టకేలకు 1988 నవంబర్లో ఉద్యోగ నియామకాల మీద నిషేధాలు ఎత్తివేశారు. అయితే ఆ

తర్వాత వెంటనే ఉద్యోగ నియామకాలకు చర్యలు తీసుకున్న దాఖలా లేవు.

ఇదిలా ఉండగా గత ఏడాది పులిమీద పుట్రలాగా ప్రభుత్వోద్యోగ నియామకాలకు వయోపరిమితిని 34 నుంచి 28 ఏళ్ళకు తగ్గిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. దీనిపై యువకులు, విద్యార్థులు పెద్ద ఎత్తున నిరసన తెలపటంతో ఆ ఉత్తర్వులను ఉపసంహరించు కొన్నారు. ఈ విధంగా యువత పొట్ట మీద కొట్టి చర్యలు తీసుకున్నవారే ఇప్పుడు

ఉన్నట్టుగా లేదు. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 65 వేల పోస్టులు ఖాళీగా ఉన్నాయి. ఈ ఖాళీల భర్తీకి తగిన చర్యలు తీసుకోకుండా 10 వేలమంది నిరుద్యోగులకు ఉద్యోగాలు ఇస్తామని ప్రకటించడం యువకులను దగా చేయడమే అవుతుంది.

వాస్తవానికి రాష్ట్రంలో 30 లక్షల 35వేలమంది నిరుద్యోగులున్నారు. వారిలో 19వేలమంది పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్లు, 13వేలమంది డిప్లొమా ఇంజనీర్లు, ఒక లక్ష 15వేల మంది ఐ.టి.ఐ. పూర్తిచేసినవారు,

ఎ.పి.పి.ఎన్.సి నిర్వాకం

అవకతవకలకు నిలయ మైన ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ (ఎ.పి.పి.ఎన్.సి) గత నెల 30,31 తేదీలలో గ్రూప్ 2 బి, గ్రూప్ 4 ఉద్యోగాలకు పరీక్షలు నిర్వహించడం ద్వారా తన పేరును మరోసారి సార్థకం చేసుకుంది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఈ ఉద్యోగాల కోసం దరఖాస్తు చేసిన వారిలో దాదాపు 10 వేలమందికి హాల్ టికెట్లు పంపించలేదు. అంతేగాక 29వ హాల్ టికెట్ల కోసం సర్వీస్ కమిషన్ కార్యాలయానికి వచ్చిన అభ్యర్థులపై పోలీసులు లాఠీఛార్జీ చేసి తరిమిగొట్టారు. అనేక జిల్లాల్లో వందలాదిమంది అభ్యర్థులు హాల్ టికెట్లు అందక పోవడంతో ఈ పరీక్షలు రాయలేక పోయారు. ఈ విధంగా ఎపిపిఎన్సి నిరుద్యోగుల జీవితాలతో చెలగాటమాడుతోంది.

సర్వీస్ కమిషన్ అవినీతికి, అవకతవకలకు ఆలవాలమైంది. గతంలో కూడా 1983లో గ్రూప్ 2 ఎ పరీక్షలకు చాలామందికి హాల్ టికెట్లు పంపలేదు. అంతకు ముందు గ్రూప్ 4 పరీక్షల్లో అవకతవకల జరిపి చివరకు పరీక్షలను రద్దు చేశారు. ఉద్యోగాల కోసం నెలలతరబడి రేయింబవళ్ళు కష్టపడి చదివినా సర్వీస్ కమిషన్ అవకతవకల విధానాల వల్ల తమ భవిష్యత్తు ఆంధకార బంధు రమవుతుందని నిరుద్యోగ యువకులు ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

'నలుపు' పత్రికలో తప్పనిసరిగా ఒక కథ ప్రచురించాలను కున్నాం. అనువాద కథలతో పాటు తెలుగు కథలు కూడా రావాలని కోరుకుంటున్నాం. ప్రజా సమస్యల్ని ప్రతిబింబించే కథలు పంపండి.

- సంపాదకుడు

ఎ.పి.పి.ఎన్.సి. ఆఫీసు ఆవరణలో పోలీసు లాఠీ ఛార్జీ

ఎన్నికలు రావడంతో ప్లేటు ఫిరాయించి యువకుల సముద్ధరణకే కంకణం కట్టుకున్నా మంటున్నారు.

రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి పదివేల మంది యువకులకు ఉద్యోగాలు ఇస్తామన్నారు. ఈ ఉద్యోగాలను ఎవరికిస్తారు? ఏ ప్రాతివదికన ఇస్తారు? 10 వేల మందికి ఉద్యోగాలు ఇవ్వడానికి రాష్ట్ర బడ్జెట్లో నిధులున్నాయా? ఈ ప్రశ్నలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందుగా సమాధానం చెప్పాలి. ముఖ్యమంత్రి నేటిమాటగా వాగ్దానం చేశారే తప్ప అందుకు తగిన కార్యాచరణ పథకం కూడలేదు. అయినా ప్రభుత్వానికి నిరుద్యోగులకు ఉపాధి కల్పించాలనే చిత్తశుద్ధి

29వేలమంది బి.ఇ.డిలు, 70 వేల మంది ట్రైనిస్టులు, 9 వేలమంది ఇంజనీరింగ్ గ్రాడ్యుయేట్లు, మూడువేలమంది వైద్య విద్యార్థులు, 17వేలమంది అగ్రికల్చరల్ గ్రాడ్యుయేట్లు ఉన్నారు. వీరు కాక ఎన్.ఎస్.సి, ఇంటర్ పూర్తి చేసిన వారి సంఖ్య కూడా అధికంగానే ఉన్నది. అంతేగాక ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్స్చేంజీల్లో తమ పేర్లు నమోదు చేయించుకోని వేలాదిమంది నిరుద్యోగులున్నారు. వీరిందరికీ ఉద్యోగాలు కల్పించే ఆలోచన లేకుండా కేవలం ఎన్నికలు దృష్టిలో పెట్టుకొని వాగ్దానాలు చేస్తే నిరుద్యోగంతో బాధ పడుతున్న వారు ఊరుకోరు.

రెండు హత్యలు - రాష్ట్ర పభుత్వం

రాజకీయాలలో ప్రత్యర్థుల్ని చంపుకోవటం కొత్త ఏమీకాదు. ప్రత్యర్థినిగాని వ్యతిరేక రాజకీయ పార్టీ ప్రాబల్యాన్ని గాని తగ్గించటం కోసం చంపటం మినహా వారికి దారి ఏమీ దొరకటం లేదు. ఎన్నికల సమయంలో హత్యలు నరేనరి! రాజకీయ ప్రత్యర్థుల్నే కాకుండా కార్యకర్తల్ని కూడా చంపటంవరకూ పోయింది ఈ పద్ధతి. ఒకసారి ఒకరిని హత్యచేసిన తర్వాత అది అంతటితో ఆగదు. హత్యకు సమాధానం మరోహత్య. ఇక్కడ ఒకతల తెగితే అక్కడ ఇంకో తల తెగిపోవాలి. ఎన్ని పద్ధతులు అవలంబించినా రాజకీయ అధికారం చేజిక్కించుకోవటం కోసం హత్యలకు పాల్పడవలసివస్తున్నది అధికారకాంక్ష పెరుగుతున్న రాజకీయపార్టీలకు.

ప్రజలకు అభివృద్ధి అభివృద్ధి తగ్గిపోతున్నప్పుడు ఓటర్లను కొనటం, అదీ నరిపోక పోతే రిగ్గింగ్ కు పాల్పడటం, అదికూడా సరిపోకపోతే బూత్ నే ముట్టడించి డబ్బాలు ఎత్తుకు పోయి ఓట్లువేసు కోవటం ఎక్కువవుతున్నది. ఇవన్నీ బలంతో కూడు కున్న వనులే. ఈ బలాబలాల ప్రదర్శనలో హత్యలు తప్పవు. రాజకీయ వాతావరణంలో ఈ హత్యలు నా వ నా న్య వ్నై పో య నాయి . ఏరాజకీయపార్టీకూడా దీనికి అతీతంగా లేదు. కాంగ్రెసునుంచి జనతా కమ్యూనిస్టులు, బి.జె.పి. ఒకరేమిటి అందరూ హత్యా రాజకీయాలలో చేతులు ఎరుపు చేసుకున్నవారే! రాజకీయ రంగంలోకి కొత్తగా ప్రవేశించిన తెలుగుదేశం పార్టీ ఈ ఎద్యను వెన్నతోనే నేర్చుకున్నట్టు ఉన్నది. మిగిలిన రాజకీయపార్టీలను వారివారి ప్రత్యేకతలలో అధిగమించి ఆఖరికి హత్యరాజకీయాలలో కూడా నాడేపై చేయి అనిపించుకున్నది.

ఎన్నికలసమయంలో కాకుండా ఆ

తర్వాత హత్యలకు పాల్పడటం ఇప్పుడు మరీ ఎక్కువ అవుతున్నది. ఇంతకు ముందే చెప్పినట్టుగా 'తలకుతల' అనే పద్ధతిలో అధికారపార్టీ హత్యచేస్తే ప్రత్యర్థులు ఇంకో హత్యచేస్తారు. అధికారపార్టీ వారు చనిపోతే గంగ వెలులెత్తి పోయి, నెత్తినేరు బాదుకొని, హత్యరాజకీయాలను ఖండించి చివరకు శాంతిమంత్రాలు జపిస్తుంటారు. ఈసారి తెలుగుదేశం ఈ పద్ధతి అవలంబించకుండా కొత్త పద్ధతి అవలంబించింది.

రంగారెడ్డి జిల్లా రాజేంద్ర నగరం మండలంలో అప్పటి ఎద్యామంత్రి మేనల్లుణ్ణి హత్య చేశారు, దానితో ముఖ్యమంత్రిగారు కంగారు పడిపోయి తెలుగు దేశం కార్యకర్తలు ఆత్మరక్షణ కోసం కర్రలు ధరించవచ్చు అని హామీ ఇచ్చేశాడు. ఈయనకు ప్రభావాన్ని అందజేసిన వారు ఒకరు ఉన్నారు. ఆయన తమిళనాడులో తన కార్యకర్తలు ఆత్మరక్షణ కోసం చాకులు ఉంచుకోవచ్చు అన్నాడు. అయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఆత్మరక్షణ కోసం తెలుగుదేశం కార్యకర్తలు కట్టెలు ధరించిన జాడ ఎక్కడా కనబడలేదు. ఇది జరిగిన దాదాపు సంవత్సరానికి తెలుగుదేశం వారిదే మరోహత్య జరిగింది. ఈసారి మంత్రిగారి మేనల్లుడు కాకుండా మంత్రిగారి తండ్రి అంతేకాక ముఖ్యమంత్రిగారి వియ్యంకుని హత్యజరిగింది. దీనితో బెంబేర్లు ఎత్తిపోయిన ముఖ్యమంత్రి అందరికీ తుపాకులు ఇచ్చివేయండి అన్నాడు. ఆమెరకు ప్రభుత్వ ఉత్తరువుకూడా జారీ అయింది అంటున్నారు.

ముఖ్యమంత్రిగారి వియ్యంకుడే, మంత్రిగారి మేనల్లుడే హత్యకు గురి అయితే ఎక్కడ లేని జాగ్రత్తలూ ముఖ్యమంత్రి గారికి గుర్తుకు వస్తాయి. డి.జి.పి. దగ్గరనుంచి పోలీసు ఉన్నత అధికార్లతో సహా హాజరవుతారు. మొత్తం

మంత్రి, మండలి శవయాత్రలో కలుస్తుంది. అదే మరోరాజకీయపార్టీకి చెందిన వ్యక్తి అయితే మామూలు వ్యవహారం. ఏ అట్టహాసమూ ఉండదు. జీవులు, విజిల్సు, సైరన్సు ఏమీఉండవు. పోలీసులు రారు. పోలీసు కుక్కలూరావు.

విజయవాడ పట్టణంలో పత్రికా సంపాదకుడు పింగళి దశరథరామ్ ని హత్యచేశారు. హంతకులెవరో ఇంత వరకూ అంతు దొరకలేదు. అంతకు ముందు వరంగల్లు పట్టణంలో పౌరమాకుల నాయకుడు, పేరుమోసిన డాక్టరు రామనాథంగారిని హత్యచేశారు పట్టణం గలు. హంతకులెవరో తెలియలేదు. ఇక్కడకూడా పోలీసు యంత్రాంగమూ పెద్ద ఎత్తున కదలలేదు, పోలీసు కుక్కలూరలేదు. తమవారు చస్తేనే అదిచావు, అదిహత్య, అంతేకాని వేరేవాళ్లు చస్తే అదిచావుకాదు, దానికి పరిశోధన అవసరం లేదు, దర్యాప్తు చేయనక్కరలేదు ఈ కోవకు చెందిందే ఇంకోహత్యఉన్నది.

అదికాంగ్రెసు పార్టీకి చెందిన శాసనసభ్యుడు మోహనరంగారావు హత్య. ఇది అన్ని హత్యలనూ తలదన్నిన హత్యలా కనిపిస్తుంది. తనకు ప్రాణరక్షణ కల్పించమని నిరాహారదీక్ష చేస్తున్న మోహన రంగారావును బస్సులో జీపులో వెళ్లి హత్యచేశారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తనను హత్యచేసే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నదని ఆరోపించి ప్రాణరక్షణ కల్పించమని అతను నిరాహారదీక్ష చేస్తుండగా అతణ్ణి హత్యచేశారు. ముఖ్యమంత్రి, అప్పటి హోంశాఖ మంత్రి ప్రధాన ముద్దాయిలుగా మోహనరంగారావు భార్య పేర్కొంటున్నా వారిద్దరినీ ముద్దాయిలుగా చేర్చలేదు. ఆఖరికి నేరం దర్యాప్తు చేసే బాధ్యతను కేంద్ర నేరపరిశోధక విభాగం (సి.బి.ఐ)కి

అప్పగించవలసిందిగా ఆమె కోరుతున్నప్పటికీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆపని చెయ్యటం లేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్నే ఆమె దోషిగా నిలబెడుతున్నప్పుడు ముద్దాయి ఎలాంటి దర్యాప్తు చేస్తాడో, ఎటువంటి న్యాయ విచారణ జరిపిస్తాడో మనం అర్థం చేసుకోవచ్చు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని పోలీసులను దాదాపుగా ముద్దాయిలను చేసిన హత్య మరొకటి ఉన్నది. అది ఆలీశమ్మ హత్య.

ముఖ్యమంత్రి వియ్యంకుడు అయిన దగ్గుపాటి చెంచురామయ్య హత్యకూ ఆలీశమ్మ హత్యకూ చాలా సంబంధం ఉన్నది. ఈ రెండు హత్యల తోటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చాలదగ్గర సంబంధం ఉన్నది. అందుకనే ఈ రెండు హత్యల వల్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వవైఖరిని మనం పరిశీలిద్దాం.

ఆలీశమ్మ హత్య

ఆలీశమ్మను చాలమంది మరిచిపోయారు, ఈ పేరు కూడా చాలమందిని ఉండరు. కారంచేడు కేసులో ప్రధానమైన సాక్షులలో ఈమె ఒకరు. ప్రధానమే కాకుండా ప్రత్యక్ష సాక్షి. అంతేకాకుండా కారంచేడులో హత్యకు గురైన వ్యక్తులలో ఈమె కొడుకు ఒకడు. ఈ మె చూస్తుండగా ఈమె కొడుకు దుడ్డువందనాన్ని ముద్దాయిలు బరిసెలతో పొడిచి, బళ్లాలతో కొట్టి చంపారు. ఈమె చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఎవరెవరు ఏ ఏ ఆయుధాలతో తన కొడుకుని ఎక్కడెక్కడకొట్టారో ఈమె పోలీసులకు చెప్పింది. అంతేకాదు మేజిస్ట్రేటుముందు ప్రమాణం చేసి మరి చెప్పింది, పేర్లతో సహా చెప్పతూ ఎవరెవరు ఏమేమి చేశారో చెప్పింది కేవలం కోర్టులో వాగ్మూలం ఇవ్వటమే కాకుండా అనేక సభల్లో వేలాదిమంది ప్రజలముందు నిలబడి కోర్టులో చెప్పినమాటల్ని పదేపదే వివరించి చెప్పింది. ఊరూరా తిరిగి హంతకులపేర్లను ప్రజలకు విన్నవించుకొని న్యాయం కోసం అభ్యర్థిస్తూ పోయింది. కారంచేడు బాధితులు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో

పోరాటంచేసి చీరాలలో నివాసం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అక్కడ కట్టిన ఇళ్లలో ఒక ఇంట్లో ఆలీశమ్మ, తన కోడలు, మనుమలు, మనుమరాండ్రతో ఉంటున్నది. ఒక రోజున రాత్రి వర్షంసన్నగా కురుస్తున్నప్పుడు ఎవరో అగంతకులు వచ్చి ఆమె నిద్రపోతూ ఉంటే ఆమె ముక్కు నేరు మూసి, ఊపిరాడకుండా చేసి చంపేసి వెళ్లిపోయారు. తోడుకున్న బూటు ముద్రతవ్వ ఇంక ఏ అనవాలూ ఉంచకుండా హంతకులు వెళ్లి పోయారు. హంతకులు ఎవరో ఇంతవరకూ తెలియలేదు పోలీసులకు. వారిని తెలుసు కోవటానికి ప్రయత్నమూ చెయ్యటం లేదు.

చెంచురామయ్య హత్య

మరిదీనికి చెంచురామయ్య హత్యకూ సంబంధం ఏమిటి? ఈ రెండు హత్యలతోనూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉన్న సంబంధం ఏమిటి?

చెంచురామయ్య ముఖ్యమంత్రి వియ్యంకుడు అని చెప్పుకున్నాం. అంటే ముఖ్యమంత్రి అల్లుడు అయిన డాక్టరు దగ్గుపాటి వెంకటేశ్వరావుకు తండ్రి. ఈ వెంకటేశ్వరావు మొన్నటి వరకూ మంత్రి వుండలి నభ్యుడు. కారంచేడు వీరిస్వంత ఊరు. 1985 జూలై 17వ తారీఖున కారంచేడు గ్రామంలోని రైతులు, చుట్టుప్రక్కల రైతుల్ని కలుపుకొని ఊరికి అనుకొని ఉన్న దళితబస్టి మీద పడి కనిపించిన వారిని కొట్టి, ఇళ్లలో ఉన్న వారిని బయటకు ఈడ్చి కొట్టి, తరిమి తరిమి చంపి, భయంతో పారిపోతున్న స్త్రీలను పట్టుకొని చేలల్లో బలాత్కారంచేసి ఎన్నో అవమానాల పాలుచేసి నానాభీభత్సం చేశారు. ఈ దారుణంలో ఆరుగురి ప్రాణాలుపోయాయి. చాలమందికి తీవ్రమైన గాయాలు తగిలాయి. ఎన్నో ఇళ్లు నాశనమై నాయి. ఉన్న కాస్తాడబ్బునూ ఎత్తుకుపోయారు. ఈ నంపుటన జరుగుతున్నప్పుడు చెంచురామయ్య కారంచేడులోనే ఉన్నాడని, అంతకుమందు రాత్రి దాడి చేసే విషయం అతనితో

నంప్రదించారని ఆయనకు తెలియకుండా ఆయన అంగీకారం లేకుండా ఇది జరగదని కారంచేడు బాధితుల ఆరోపణ పోలీసులు ఈ ఆరోపణను లెక్కలోకి తీసుకోకుండా ఏదేకొంత మంది మీద కేసుపెట్టారు.

ఆరుహత్యలు : పోలీసులు

హంతకులపేర్లు చెప్పినా పోలీసులు వారిపై కేసు నమోదు చెయ్యలేదు. నమోదుచేసినా వారు గ్రామంలోనే తిరుగుతున్నా అరెస్టులు చెయ్యలేదు. ముద్దాయిలను అరెస్టు చేయవలసిందిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వంపై బాధితులు ఆందోళన చెయ్యవలసి వచ్చింది. ఆందోళన చేసిన వారిని అరెస్టుచేశారు గాని ముద్దాయిలను చాలరోజులవరకూ అరెస్టు చెయ్యలేదు. ఇప్పటికే అంటే హత్యలు జరిగి దాదాపు నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తి అవుతున్నా ఇంకా ఇరవై ఇద్దరు ముద్దాయిలు దొరకనే లేదు. వారు ఎక్కడున్నారో పోలీసులకు తెలుసు కాని వారిని అరెస్టు చెయ్యరు అని బాధితులు అంటారు.

కారంచేడు బాధితులు చెంచురామయ్య ఇంకా మరికొందరు కుట్ర పన్నారు అని చెబుతున్నా పోలీసులు అతనిపై కేసు పెట్టక పోతే దాదాపు ఏడునెలల తర్వాత చెంచురామయ్య పైన మరికొందరిపైన ప్రైవేటు కేసు పెట్టారు 'చీరాల కోర్టులో, ఆ ప్రైవేటు కేసును రిజిస్టరు చేయించడానికి బాధితులు పెద్ద పోరాటం చేయవలసివచ్చింది. ఆఖరికి చెంచురామయ్య మరో 140 మందిపైన కేసురిజిష్టరు అయి విచారణ కోసం సెషన్స్ కోర్టుకు వంపించడం జరిగింది కేసును విచారణకు తీసుకు రావటానికి దాదాపు రెండు సంవత్సరాలు పట్టింది. కేసు విచారణ ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు. ఈ పరిస్థితుల్లో చెంచురామయ్య హత్య జరిగింది.

హత్య జరిగిన రోజు చెంచురామయ్య మరోవ్యక్తి తన వరండాలో కూర్చుని మాట్లాడు కుంటున్నారు.

ఎవరో అయిదుగురు వ్యక్తులువచ్చి చెంచురామయ్యతో ఏదో మాట్లాడి అతనిపై కాల్పులు జరిపి చంపేశారు. పక్కనే ఉన్న వ్యక్తిని అడ్డుతలగించు కోవటంకోసం కొట్టారుగాని అతణ్ణి చంపలేదు. అప్పుడు సమయం రాత్రి ఎనిమిది - ఎనిమిదన్నరమధ్య. ఊరు మెలకువగానే ఉన్నది. కారంచేడులో పోలీసుస్టేషన్ ఉన్నది. అక్కడకు వదికిలోమీటర్ల దూరంలో చీరాల ఉన్నది. సంఘటన పూర్తికాగానే అయిదుగురూ నినాదాలు చేసు కుంటూ నడుచుకొంటూ వెళ్లి పోయారట.

కారంచేడు ముద్దాయిలు ఆరుగురు దళితుల్ని చంపారు. ఎందుకు చంపారంటే వ్యక్తిగత కారణంలేదు; ప్రత్యేకంగా ఫలానా వ్యక్తిపై పగలేదు. పారిపోతున్న వారిని పట్టుకొని చంపారు. ముఖ్యులను కున్న వారిని ముందుచంపారు. చెంచు రామయ్యను చంపటానికి వచ్చిన వారు అతనితో మాట్లాడుతున్న వ్యక్తిని చంపలేదు, సాక్షిగా ఉంటాడనే భయంకూడా వారికి లేదు.

ఒక డాక్టరు ప్రాణంకంటే, ఒక పత్రికా సంపాదకుని ప్రాణంకంటే, ఒక ప్రధానసాక్షి అందులోనూ ఒక స్త్రీ ప్రాణంకంటే ఒక శాసనసభ్యుని ప్రాణంకంటే ముఖ్యమంత్రి వియ్యంకుని ప్రాణాలకు ఎటువ ఎక్కువ ఉన్నట్టున్నది. వెంటనే ముఖ్య మంత్రి గారు ప్రజలకు తుపాకులు ఇచ్చి వెయ్యండి అన్నాడు. ఆలీశమ్మ హత్య జరగకముందే పైవేటు కేసుపెట్టిన తేళ్ల జడ్జన్ ప్రాణానికి అపాయం ఉందని భావించి ప్రాణరక్షణకు నాకు ఒకతుపాకీ ఇవ్వండి అని మెరపెట్టుకుంటే అతనికి ఇవ్వలేదు. పోని ఆలీశమ్మ హత్యజరిగిన తర్వాత అయినా బాధితులు అందరికీ తుపాకులు ఇవ్వక పోయినా కనీసం సాక్షులందరికీ తుపాకులు ఇస్తే వారి ప్రాణాలకు అపాయం రాదు అనే నంగతి ముఖ్యమంత్రికి స్ఫురించలేదు.

కారంచేడులో జూలై 17

సంఘటన జరిగిన తర్వాత మొత్తం బస్టి ఖాళీ చేసి దళితులు చీరాల చేరారు. అంటే దాదాపు పరుగెత్తు కుంటూ పరుగెత్తుకుంటూ పదికిలోమీటర్ల దూరం వచ్చారు. అక్కడ నుంచి తిరిగి కారంచేడు వెళ్లేదు. కారంచేడులోని రైతులపై తిరిగి దాడిచేయటానికి అక్కడ ఎవరూలేరు. దాడిలో పాల్గొన్న వారికి అక్కడ ఎవరినుంచి భయంలేదు. అయినా నేరస్థులకు వారి కుటుంబాలకు ప్రాణరక్షణ కల్పించటం కోసం కారంచేడులో వెంటనే పోలీసుస్టేషన్ నెలకొల్పారు. ముఖ్యమంత్రి బంధువుల ప్రాణ రక్షణకు, వారి ఆస్తుల రక్షణకు అక్కడ ఒక పోలీసుస్టేషన్ వెలిసింది. చీరాలలో తలదాచుకున్న దళితుల ప్రాణరక్షణకు పోలీసుస్టేషన్ నెల కొల్పాలనే ఆలోచన రాష్ట్రప్రభుత్వానికి రాలేదు. దాడిజరిగిన తర్వాత చాలరోజులవరకూ దళితులను తిరిగి కారంచేడు పంపించివేయాలని చాల ప్రయత్నాలు జరిగాయి, డబ్బు ఆశచూపారు, బలప్రయోగం చేశారు, బెదిరించారు. అలా అని రిపోర్టు చేసినా పోలీసులు ఏమీ జోక్యం కలుగజేసుకోలేదు. వారి ప్రాణాలు రక్షించేబాధ్యత ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్టు లేదు! ముఖ్యమంత్రి వారి బంధువుల ఆస్తి, ప్రాణాలను కాపాడటం తప్ప రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఇతరుల ప్రాణాలు అన్నీ అంత ముఖ్యంకాదని మోహనరంగారావు హత్యతరువాత జరిగిన సంఘటనల్లో తేలిపోయింది. హైదరాబాద్లో ముఖ్యమంత్రి ఆస్తులు, ఇతర ప్రాంతాలలో వారిబంధువుల ఆస్తులుకాపాడటం దీనికి నిదర్శనం.

రెండుహత్యలు - రెండు ధోరణులు

కారంచేడు కేసులో చెంచు రామయ్య మొదటి ముద్దాయి. అది గుంటూరు సెషన్స్ కోర్టులో విచారణకు నిధంగా ఉన్నది. అదేకేసులో ఆలీశమ్మ ప్రత్యక్ష సాక్షి.

ఆలీశమ్మది ఆత్మహత్య కాదు, మామూలు చావుకూడా కాదు 'హత్య' అని పోస్ట్మార్టమ్ సర్టిఫికేట్ (శవపరీక్ష చేసిన డాక్టరుఇచ్చే సర్టిఫికేట్) వల్ల

తేలుతుంది. అయినా హత్యచేసిన వారెవరూ దర్యాప్తు చేయడానికి ప్రాథమిక చర్యలు తీసుకోలేదు. సి.బి.సి.ఐ.డి చేత దర్యాప్తు చేయించండి అని కోరినా చెయ్యలేదు.

చెంచురామయ్య హత్య జరిగిన తర్వాత చంపిన వారెవరో వ్యక్తులుగా తెలియకపోయినా ఫలానా నంనెవరూ చేశారని తేలింది. ఎందుకంటే వారే స్వయంగా ప్రకటన చేశారు. ఈనాడు దర్యాప్తు చేయటానికి పోలీసు శాఖకు చెందిన మూడు విభాగాలు ముందుకు వచ్చాయి. మొదటిది స్థానిక పోలీసులు, రెండోది సి.బి.సి.ఐ.డి, మూడోది స్పెషల్ టాస్క్ ఫోర్స్. ఈ మూడోది రంగంలోకి ఎందుకుదిగింది అంటే హత్యచేసింది మేమే అని పీపుల్స్ వార్ గ్రూప్ (సి.పి.ఐ.ఎమ్-ఎల్) వారు ప్రకటించారు. టాస్క్ ఫోర్స్ అనే విభాగాన్ని కొత్తగా ప్రారంభించారు. నక్సలైట్లను విరిపార వేయటం దాని ప్రధానబాధ్యత పీపుల్స్ వార్ ప్రకటన వచ్చింది కాబట్టి టాస్క్ ఫోర్స్ రంగంలో దిగింది. ప్రాథమిక సాక్ష్యాధారాలను బట్టి ఇది పీపుల్స్ వార్ వారే చేశారని టాస్క్ ఫోర్స్ అధినేత ప్రకటించాడు. అయితే ముఖ్యమంత్రి వియ్యంకుని హత్యకాబట్టి 'హంతకుల్ని మేము పట్టుకున్నాం అంటే మేము పట్టుకున్నాం' అని నిరూపించుకోవడానికి, రాజుగారి మెప్పు పొందటానికి స్థానిక పోలీసులు అనవసరమైన చొరవ చూపించి అభాసు పాలయ్యారు.

హత్య జరిగిన తర్వాత స్థానిక పోలీసులు పోలీసుకుక్కల్ని తీసుకొని చీరాలలో ఉన్న విజయనగర్ కాలనీకి వచ్చారు. హత్య జరిగిన స్థలంలో ముందు కుక్కల్ని తీసుకువెళ్లి అక్కడ హత్యకు గురైన వ్యక్తి పస్తువును, ఇతరమైన వాటిని వాసన చూపించి ఎడిచి పెడతారు. ఆవాసన బట్టి ఆ కుక్కలు హంతకులు ఎటువెళ్లారో అదారిగుండా వెళ్లి సాధ్యమైనంత వరకు వారి ఆచూకీ పట్టు కుంటాయి, మనిషిదొరికితే అతని దగ్గరకు పోయి ఆగుతాయి. ఇది మామూలుగా పోలీ

నులు చేయించేపని, కాని చెంచు రామయ్య మాత్యకేనులో అలాజరగలేదు. కారంచేదులో హత్య జరిగితే అక్కడనుండి చీరాలవరకూ పోలీసు వ్యాన్లో కుక్కల్ని తీసుకువచ్చి ఎజయనగర్ కాలనీకి దగ్గరగా దింపి కాలనీ కేసీ చూపించి “ఉరుకు! పట్టుకో! ఉరుకు!” అని హెచ్చరికలు చేశాడు స్థానిక పోలీసు ఇనస్పెక్టర్. బలవంతంగా ఆ కుక్కని కాలనీకి లాక్కునివచ్చాడు. ఏదో ఒక ఇంట్లోకి జొరగొట్టాలని తాపత్రయం. ఆ కాలనీలో కారంచేదు బాధితులు, చెంచురామయ్య ఇంకా మరికొందరి పై కేసు పెట్టిన వ్యక్తులు, సాక్షులు నివసిస్తున్నారు. వారిలో ఎవరినో ఒకరిని చెంచురామయ్య హత్య కేసులో ముద్దాయిలను చెయ్యాలని పోలీసుల తాపత్రయం. ఎలాగూ పీపుల్స్ వార్ గ్రూప్ కు చెందిన వారు దొరకరు, వారిని పట్టేదిలేదు, ఎవరినో ఒకరిని అందులోనే ఎజయనగర్ కాలనీ వారయితే మరీమంచిది - దెబ్బకు రెండు పిట్టలు! కేసులో ఇరికించి వేస్తే దళితులపై దెబ్బకొట్టవచ్చు, భూస్వాముల మెప్పుపొందవచ్చు, రాజుగారినుంచి బహుమానం పొందవచ్చు అని ఆశించాడు ఇనస్పెక్టర్. కాని ఆ పోలీసు కుక్క అతనికి నహాక రించలేదు. అతను బలవంతంగా నెట్టుతుంటే ఆఖరికి ఒక ఇంటి దగ్గర ఆగింది. ఎందుకు ఆగిందంటే ఆ ఇంట్లో చవకధరల దుకాణం పెట్టారు. అక్కడ కిరననాయిలు వానన వస్తుంది. ఇంకేమిటి? పొంగిపోయాడు ఇనస్పెక్టర్? “దొరికాడు హంతకుడు! పట్టేశాను! రహస్యాన్ని ఛేదించాను” అని గంతులేశాడు అయితే ఆ ఇంటి యజమాని అక్కడే నిలబడినా కుక్క అతన్ని ముట్టుకోలేదు. ఆఖరికి పోలీసుల అవస్థచూసి అతనే! ఎందుకింత అవస్థపడతారు, పోనీ నేనే కొంచెం దూరంగా నిలబడతాను నన్ను ముట్టుకుంటుందేమో చూడండి కుక్క అని దూరంగా వెళ్లి నిలబడ్డాడు. కుక్క

కదలేదు, మెదలేదు. “ఎండకు అలిసిపోయింది, రేపు తీసుకువస్తాను” అని వెళ్లిపోయాడు ఇనస్పెక్టరు. అక్కడే, అప్పుడే, ఓ ప్రశ్నవేశారు ఎజయనగర్ స్త్రీలు. “అయ్యా! ఆలీశమ్మను చంపి నపుడు, ఎవరు చంపారో తెలియకపోతే పోలీసుకుక్కల్ని తీసుకురండి అని మేము అడిగితే ‘పోలీసుకుక్కలు ఏంచేస్తాయి? అదినిన్నూ పట్టుకుంటాది నన్నూ పట్టుకుంటాది. అదేం లాభం లేదు- అని చెప్పావుకదా! మరి చెంచురామయ్య కేసులో పోలీసు కుక్కల్ని ఎందుకు తీసుకువచ్చావు?” అని. దానికి ఇనస్పెక్టర్ దగ్గర సమాధానం లేదు. ఆలీశమ్మ హంతకుల జాడ తెలుసుకోవటానికి కనీసం పోలీసు కుక్కల్ని కూడా తీసుకురాని స్థానిక పోలీసులు చెంచురామయ్య కేసులో కుక్కల్ని వ్యాన్లో తీసుకుచ్చి ఎవరో ఒకరిని చూపించు అని ఉసి గొల్పు తున్నారు అదే స్థానిక పోలీసులు. దీనిని బట్టి పోలీసుల వైఖరి ఏమిటో మనకు అర్థం అవుతుంది! ప్రభుత్వవైఖరే పోలీసు వైఖరి. ఈనాడు పోలీసు శాఖ ఒక ప్రభుత్వశాఖగా వనిచేయటంలేదు

తెలుగుదేశం పోలీసు శాఖగావని చేస్తున్నది అనే అభియోగం మనం చాలసార్లు వింటున్నాం ఈ కేసులు రెండూ వీటికి నిదర్శనాలుగా కనిపిస్తున్నాయి.

ఎంతోమంది ఆలీశమ్మలు, ధశరథరామ్మలు, డాక్టర్ రామనాథంలు చనిపోతున్నారు, చనిపోవటం కాదు వారిని చంపివేస్తున్నారు. హంతకులు ఎవరో తెలియడంలేదు. అయితే ఆలీ శమ్మ ఏ మంత్రికిగాని చెల్లెల కాదు ఎయ్యమ్మరాలాకాదు, అలాగే దశరథరామ్మగాని డాక్టర్ రామనాథం గాని వారిద్దరూ ఏ మంత్రికిగాని ముఖ్యమంత్రికిగాని బంధువులు కారు! కాని చెంచురామయ్య అలాకాదు! ఇంతస్పష్టమైన వైఖరి అవలంబిస్తున్న ప్రభుత్వం, దానికి ప్రత్యేక అంగంగా వనిచేస్తున్న పోలీసులు ప్రజాప్రభుత్వ స్వభావాన్ని, ప్రజాసేవక న్యభావాన్ని కోల్పో తున్నారు. ఈ వైఖరి ప్రజాస్వామ్యానికి ముప్పు తెస్తుంది.

--- బొజ్జ తారకం

ఆర్థికంగా తోడ్పడండి

‘నలుపు’ ప్రజల పత్రిక, ప్రజలు ఏరాళాలు, చందాల రూపంలో అందించే సహకారమే పత్రిక ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకోడానికి ఆధారం. పత్రిక నిరాటంకంగా వెలువడటానికి ప్రజల సహకారం తప్పనిసరి.

మీరు ఏరాళాలు ఇవ్వడం ద్వారా తోడ్పడవచ్చు లేదా శాశ్వత చందాదారులుగా కాని, సంవత్సర చందాదారులుగా కాని చేరి ఆర్థికంగా సహాయపడవచ్చు. మీరు ఏరాళం ఇవ్వాలనుకుంటున్నారా? మీకు తోచినంత మొత్తాన్ని పంపించండి. శాశ్వత చందా రూ. 500 లు, సంవత్సర చందా రూ. 65 లు

ఏరాళాలు, చందాలు హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్ (మాగజైన్) పేర ఈ అడ్రసుకు పంపండి.

చందాదారులకు, విజ్ఞప్తి

మీరు ‘నలుపు’ పత్రికకు చందాదారులా? అయితే మీకు పత్రిక క్రమం తప్పకుండా అందుతున్నదా? అందకపోతే వెంటనే తెలియజేయగలరు. మీరు ఎప్పుడు చందాదారులైంది? ఎన్ని రోజులుగా మీకు పత్రిక అందడం లేదో ఏవరాలు రాయండి. మీ పూర్తి చిరునామా ఇవ్వడం మరచిపోకండి.

సర్క్యూలేషన్ మేనేజర్, నలుపు 1-1-342 / బి
ఎవేకనగర్, హైదరాబాద్ - 20.

నిరుద్యోగ ఇంజనీర్ల ఆందోళన

ఒరిస్సాలోని ఇంజనీరింగ్ పట్టభద్రులు గత రెండు నెలలుగా ఉద్యోగాల కోసం ఆందోళన

చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం తమ పట్ల చూపుతున్న నిర్లక్ష్యానికి నిరసనగా వారు మే 26న భువనేశ్వర్‌లో బూట్లు పాలిష్ చేయడం ప్రారంభించారు. కానీ ఈ ఆందోళనను కూడా ప్రభుత్వం సహించలేదు. పోలీసులు నిరుద్యోగ ఇంజనీర్లయిన 57 మందిని అరెస్టు చేశారు. అయినా వారు తమ ఆందోళనను కొనసాగిస్తున్నారు.

రాష్ట్రంలో 1500 మంది ఇంజనీరింగ్ పట్టభద్రులు నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారు. వారు ఆల్ ఒరిస్సా డిగ్రీ ఇంజనీర్స్ అసోసియేషన్ అనే సంస్థను ఏర్పాటు చేసుకుని ఆందోళన చేస్తున్నారు. తమను ఉద్యోగాలలో నియమించేందుకు 'మధ్యస్థాయి క్యాడర్'ను సృష్టించాలని, ఉద్యోగ నియామకాలకు గరిష్ట పయో పరిమితి రద్దు చేయాలని, సమాజ వికాస, గ్రామీణ మనర్సిర్వాణ విభాగాలలో ప్రత్యేక క్యాడర్‌ను ప్రవేశపెట్టాలని వారు డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి జె.బి.పట్నాయక్ 1990 నాటికి నాలుగువేల మంది ఇంజనీర్లు రాష్ట్రానికి అవసరమని అంతకు ముందు ఒకసారి ప్రకటించారు. కాని 1984 నుంచి ఇప్పటివరకు చాలా తక్కువ మందిని మాత్రమే ప్రభుత్వం ఉద్యోగాల్లోకి తీసుకుందని ఇంజనీర్స్ అసోసియేషన్ తెలిపింది.

అయితే "ఇంజనీర్లు నిరుద్యోగులైనప్పటికీ ప్రభుత్వంపై ఆధారపడకుండా తమ జీవనాధారాన్ని తామే కల్పించుకోవాలని, పరిమిత వనరులున్న రాష్ట్రంలో అందరికీ ఉద్యోగాలు కల్పించడం సాధ్యం కాదని"

ఇటీవల రాష్ట్ర ఎడ్యుకేషన్ శాఖమంత్రి షేక్ మతలబ్ అలీ అన్నారు. దీనిని బట్టి ఇంజనీర్ల సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రభుత్వం ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవడం లేదని తెలుస్తోంది. దీనితో నిరుద్యోగ ఇంజనీర్లు తమ ఆందోళనను తీవ్రతరం చేశారు.

ఇంజనీరింగ్ పట్టభద్రులు మార్చి 27 నుంచి రాష్ట్ర శాసనసభ ముందు నిరవధిక ధర్నా ప్రారంభించారు. తమ డిమాండ్ల సాధనకు భువనేశ్వర్ వీధుల్లో అనేక సార్లు ప్రదర్శనలు జరిపారు. ఇటీవల ఒరిస్సా వర్యటనకు వచ్చిన ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీకి తమ కోర్కెలకు సంబంధించిన వినతి వ్రతాన్ని అందజేశారు. ఇంజనీర్ల ఆందోళన గురించి ఏప్రిల్‌లో రాష్ట్ర శాసనసభలో అనేక సార్లు చర్చకు వచ్చింది. అందువల్ల ఈ విషయమై 'ఉన్నతస్థాయి కమిటీ'ని ఏర్పాటు చేయాలని స్పీకర్ ప్రసన్న కుమార్ దాన్ ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించారు. కాని ప్రభుత్వం ఇంతవరకు ఎలాంటి చర్య తీసుకోలేదు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సేద్యమే నీటివనరులు, ఎడ్యుకేషన్ రంగాల అభివృద్ధికి తగిన పథకాలు చేపడితే ఇంజనీరింగ్ పట్టభద్రులకు ఉద్యోగాలు లభిస్తాయని ఇంజనీర్స్ అసోసియేషన్ ప్రకటించింది. వివిధ శాఖలలో, కార్పొరేషన్లలో ఉద్యోగావకాశాలు ఉన్నా ప్రభుత్వం ఖాళీలను భర్తీ చేయడం లేదని అసోసియేషన్ ఆరోపించింది. ప్రభుత్వం తమ డిమాండ్ల అమలుకు తగిన చర్యలు తీసుకోకపోతే ఆందోళనను తీవ్రతరం చేయాలని ఇంజనీర్లు నిర్ణయించారు.

సిక్కింకు 'పన్ను' పోటు

సిక్కిం నిన్న మొన్నటిదాకా పన్ను ఎగవేత దారులకు, బడా వ్యాపారులకు స్వర్గంగా ఉండేది. కాని కేంద్రం ఆదాయం పన్ను చట్టం (1961), అన్తివన్నుచట్టం

(1957), బహుమతి పన్నుచట్టం (1958)లను సిక్కింకు కూడా వర్తింప చేయాలని ఇటీవల నిర్ణయించింది. దీనితో సిక్కింలోని వ్యాపారులకు, పెద్ద పెద్ద కంపెనీల వారికి దిగులు పుట్టింది. ఇంత వరకూ సిక్కింలో వన్నుల గొడవే లేదు. సిక్కింలోని అధికారపార్టీ సిక్కిం సంగ్రామ్ పరిషత్, ముఖ్యమంత్రి నర్బహదూర్ భండారీ కేంద్రం నిర్ణయానికి వ్యతిరేకంగా పెద్ద ఎత్తున ఆందోళన చేశారు. రానున్న ఎన్నికల్లో తమ రాజకీయ ప్రయోజనాలకోసం ఈ అంశాన్ని వాడుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు.

కేంద్రం ప్రవేశపెట్టిన పన్నుల చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా సిక్కిం సంగ్రామ్ పరిషత్ రాష్ట్రంలో నాలుగు రోజుల పాటు బండ్ నిర్వహించింది. ప్రజల ఆస్తిపాస్తుల్ని దోచుకునేందుకు కేంద్రం ఈ నల్ల చట్టాలను ప్రవేశపెట్టిందని ముఖ్యమంత్రి ఊరూ వాడా తిరిగి ప్రచారం చేశారు. ఇంతవరకూ తమ స్వంత న్యాయాలు, చట్టాలు ఉండగా ఇప్పుడు కేంద్రచట్టాల్ని భరించాల్సిన అవసరం ఏమిటని ఆయన ప్రశ్నించారు. ఆయన తన ప్రచారం ద్వారా ప్రజల్ని నమ్మించగలిగారు. ఫలితంగా ప్రజలు ఆందోళనా కార్యక్రమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. కేంద్రం తన పరిమితులను అతిక్రమించి ఈ చట్టాలను ప్రవేశ పెడుతుందని వారు భావిస్తున్నారు. కాని వాస్తవాలు మరో రకంగా ఉన్నాయి.

1975 లో సిక్కిం భారత దేశంలో విలీనమైంది. అయితే అంతకు ముందు ఉన్న చట్టాలే అక్కడ కొనసాగుతాయని రాజ్యాంగంలోని 371ఎఫ్ ప్రకరణం కింద సిక్కిం ప్రజలకు హామీ ఇచ్చారు. అందువల్ల ఇంతవరకూ కేంద్రం వన్నుల చట్టాలను అక్కడ ప్రవేశపెట్టలేదు. సిక్కింలో ఆదాయం పన్ను ఉన్నా నామ మాత్రంగా వసూలు చేస్తున్నారు.

1948 నాటి ఆదాయం పన్ను చట్టాల ప్రకారం సిక్కిం ప్రజల ఆదాయ మార్గాలను ప్రశ్నించడానికి వీలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతి ఉద్యోగి జీతం నుంచి నామమాత్రంగా 5 నుంచి 10 శాతం ఆదాయం వన్ను మినహాయించుకుంటుంది.

అయితే బడా వ్యాపారులు, ఇతరులకు సంబంధించి లక్ష రూపాయల ఆదాయంపై కేవలం అయిదు వందల రూపాయలే పన్ను విధించే వీలుంది. సిక్కిం చట్టాల ప్రకారం సంవత్సర ఆదాయంపై మూడు నుంచి అయిదు శాతం పన్ను చెల్లిస్తారు. అమ్మకాలు విడాదికి అరవై వేలకి మించితే అయిదు శాతం, అంతకన్నా తక్కువైతే మూడు శాతం పన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఈ విధంగా రాష్ట్రంలోని బడా వ్యాపారులు పెద్ద ఎత్తున అస్తులు పెంచుకునే అవకాశం ఉంది. అంతేగాక రాష్ట్రంలో బహుమతి పన్నుకానీ, అస్తి పన్నుకానీ లేదు. ఈ చట్టాలన్ని కూడా సిక్కింలో బడా వ్యాపారుల పాలిట బంగారు బాతులవుతున్నాయి. బహుమతి పన్ను లేకపోవడం వల్ల నల్లధనాన్ని చెలామణిలోకి తీసుకు వస్తున్నారు. బడా వ్యాపారులు, కంపెనీలు ఈ చట్టాల లోనుగులను ఉపయోగించుకుని కోట్ల రూపాయలు అక్రమంగా సంపాదిస్తున్నారు.

ఈ పరిస్థితుల్లో నల్లధనం చెలామణిని అరికట్టడానికి, బడా వ్యాపారుల అక్రమ సంపాదనకు కళ్ళెం వెయ్యడానికి కేంద్రం పన్నుల చట్టాలను సిక్కింలో కూడా అమలు పరచాలని నిర్ణయించింది. అయితే బడా వ్యాపారుల ప్రావకంలో ఉన్న ముఖ్యమంత్రి భండారి కేంద్రం పన్నులచట్టాలను వ్యతిరేకించారు. సిక్కింలో ఈ చట్టాలను అమలు చేస్తే సుప్రీం కోర్టుకు వెళ్ళుతానని, ఢిల్లీలోని బోర్న్ క్లబ్ వద్ద ధర్నా చేస్తానని ఆయన బెదిరించారు. అయితే ఢిల్లీ వెళ్ళిన తర్వాత ప్లేటు ఫిరాయించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాబడికి నష్టం రానంతవరకు కేంద్రం పన్నుల చట్టాల

అమలుకు అభ్యంతరం లేదని ప్రకటించారు. పన్నుల విధింపుపై మార్గదర్శక నూత్రాలు రూపొందించేందుకు ఆరుగురు సభ్యుల కమిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి భండారి అంగీకరించారు.

సిక్కిం ప్రజలకు కేంద్రం విధించే పన్నుల గురించి అవగాహన లేనందున ముఖ్యమంత్రి వారిని వక్కదారి వట్టించారు. రానున్న ఎన్నికల్లో ఈ పన్నుల విధింపును ఒక రాజకీయ నమనగా చిత్రించి లబ్ధి పొందాలనుకుంటున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో కాంగ్రెస్ (ఐ) సంకటంలో పడింది. అందువల్ల కేంద్రం పన్నుల విధింపు ప్రతిపాదనను వెంటనే అమలు పరచలేకపోతోంది. వాస్తవానికి కేంద్రం పన్నుల చట్టాల వల్ల సామాన్య ప్రజలకు, మధ్యతరగతికి ఎలాంటి నష్టం లేదు. ఈ విషయాన్ని కాంగ్రెస్ (ఐ) ప్రజలలో ప్రచారం చేస్తుంది. కాని రానున్న ఎన్నికల దృష్ట్యా ఈ పన్నుల చట్టాల అమలును వాయిదా వేసింది.

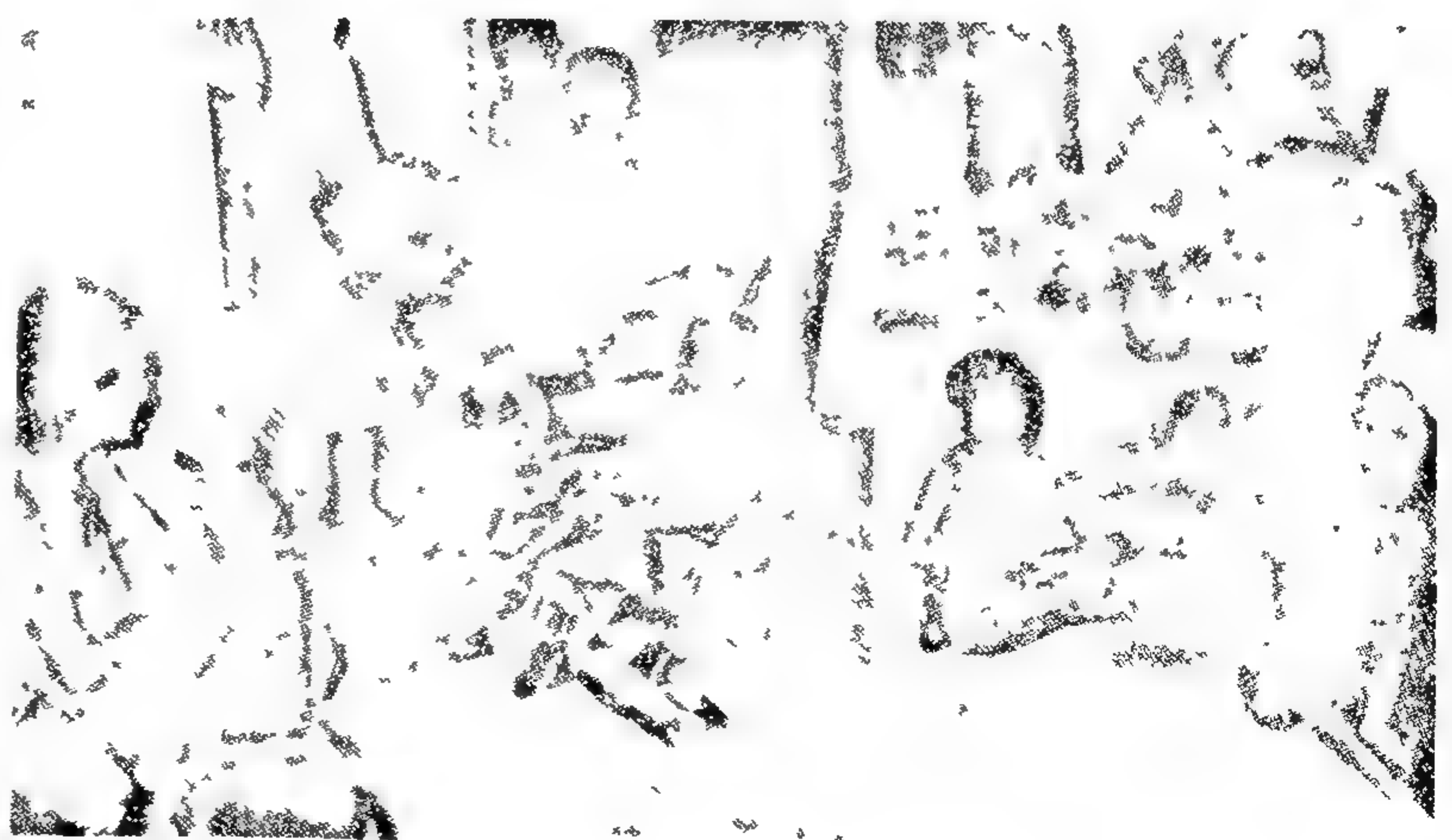
త్రిపురకు చక్కా శరణార్థుల వలస

బంగ్లాదేశ్ లోని చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల్లో సైనికుల అత్యాచారాలు, దౌర్జన్యకాండను

తట్టుకోలేక దాదాపు 12 వేల మంది చక్కా గిరిజనులు సరిహద్దున గల త్రిపుర రాష్ట్రానికి తరలి వచ్చారు. గత మూడేళ్లలో చక్కాలు ఇంత పెద్ద ఎత్తున శరణార్థులుగా రావడం ఇదే మొదటిసారి. అంతకు ముందు 1986 ఏప్రిల్ 30 నాటికి వచ్చిన దాదాపు 50 వేలమంది చక్కాలు దక్షిణ త్రిపురలోని ఆరు శరణార్థుల శిబిరాల్లో ఉంటున్నారు. ఇప్పుడు కొత్తగా వచ్చిన వారితో ఈ సంఖ్య 62 వేలకు పెరిగింది. దీనితో భారత ప్రభుత్వం గతంలో ఉన్న శరణార్థులను వెనక్కి తిప్పి పంపటానికి చేస్తున్న ప్రయత్నాలు దెబ్బతిన్నాయి.

బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల్లో కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన మూడు జిల్లా కౌన్సిళ్ళకు జూన్ 25న ఎన్నికలను నిర్వహించాలని తలపెట్టింది. కాని ఈ ప్రాంతాలకు స్వయం ప్రతిపత్తి కోసం పోరాడుతున్న జన సంఘటి సమితి (జె.ఎన్.ఎన్), దీనికి అనుబంధంగా ఉన్న శాంతి వాహిని గెరిల్లాలు ఈ ఎన్నికలను బహిష్కరించాలని పిలుపు ఇచ్చాయి. అయితే గత రెండు నెలలుగా శాంతి వాహిని గెరిల్లాలను అణిచివేసే పేరిట బంగ్లాదేశ్ సైనికులు గ్రామాలపై దాడులు చేస్తూ ప్రజలను

త్రిపుర కాందిశిక శిబిరంలో చక్కాలు

నానా రకాల చిత్రహింసలు పెడుతున్నారు. ఇళ్ళను తగులబెట్టి, వారి ఆస్తి పాస్తలను ధ్వంసం చేస్తున్నారు. ఈ దౌర్జన్యాలను భరించలేని చక్కాలు సరిహద్దున ఉన్న త్రిపుర లోకి ప్రవేశిస్తున్నారు. ఈ విషయమై భారత ప్రభుత్వం బంగ్లాదేశ్ కు అనేకసార్లు నిరసన తెలియజేసింది. ఈ నేపథ్యంలో చక్కాల సమస్యను ఒకసారి చూద్దాం.

బంగ్లాదేశ్ లోని చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల్లో చక్కా గిరిజనులు ఎక్కువగా నివసిస్తున్నారు. వారు బౌద్ధ మతాన్ని అనుసరిస్తున్నారు. ఈ ప్రాంతాల్లో వారు దాదాపు 10 లక్షల మంది ఉన్నారు. మైదాన ప్రాంతాలకు చెందిన వారు ఈ ప్రాంతానికి వచ్చి స్థిరపడ్డారు. వీరి జనాభా నాలుగు లక్షలకు పైగా ఉంది. బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం ఈ ప్రాంతంలోని భూములను వీరికే కట్టబెట్టింది. ఈ చర్యవల్ల చక్కాల ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక పరిస్థితులు దెబ్బతిన్నాయి. ఆర్థికంగా, సాంస్కృతికంగా దేవీదీకి గురవటం వల్ల వారిలో అనంతృప్తి పెరిగింది. ఈ పరిస్థితులలో చక్కాలు అందోళన ప్రారంభించారు. అందులో భాగంగా 1972 లో జె.ఎన్.ఎన్. ఏర్పడింది. దీనికే అనుబంధంగా ఉన్న శాంతి వాహిని గెరిల్లాలు ఆయుధాలు చేతబట్టి పోరాడుతున్నారు.

చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల్లో స్థిరపడిన ముస్లింలు, బెంగాలీలు వెళ్ళిపోవాలని, ఈ ప్రాంతాలకు స్వయం ప్రతిపత్తితో పాటు రాష్ట్ర హోదా ఇవ్వాలని గెరిల్లాలు కోరుతున్నారు. అంతేగాక ఈ ప్రాంతం పేరు జుమ్మాలాండ్ గా మార్చాలని, భూములన్నిటినీ చక్కాలకు అప్పగించాలని వారు డిమాండ్ చేస్తున్నారు. కాని బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం ఈ డిమాండ్లను ఆమోదించకుండా గెరిల్లా అణిచి వేతకు ఈ ప్రాంతాల్లో సైన్యాలను మొహరించింది. సైనికులు చక్కాలపై హత్యకాండ సాగిస్తున్నారు. అందువల్ల 1976 నుంచి చక్కాలు బంగ్లాదేశ్ న రహదర్లు దాటి

భారతదేశంలోకి ప్రవేశిస్తున్నారు. కాని 1986 లో వారు పెద్ద ఎత్తున 50 వేలమంది వరకు త్రిపుర లోకి ప్రవేశించారు. భారత ప్రభుత్వం బంగ్లాదేశ్ కు నిరసన తెలియజేసింది. తాత్కాలికంగా శరణార్థులకు వనతి సౌకర్యాలు కల్పించింది. కాని కేంద్ర - రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఇది భరించలేని ఆర్థిక భారంగా తయారయింది. అందువల్ల శరణార్థులను వెనక్కి తిప్పి వంపేందుకు రెండు దేశాలమధ్య చర్యలు జరుగుతున్నాయి. కాని గత నెలలో చక్కాలు తిరిగి పెద్ద ఎత్తున త్రిపుర లో ప్రవేశించడంతో చర్యలు స్తంభించాయి.

బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల్లో కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన మూడు జిల్లాల కొన్నిళ్ళకు ఎన్నికలు జరపాలని నిర్ణయించింది. కాని ఈ కొన్నిళ్ళలో మెజారిటీ స్థానాలను ముస్లింలు, బెంగాలీలకు రిజర్వు చేసినందువల్ల ఈ ఎన్నికలను బహిష్కరించాలని గెరిల్లాలు చక్కాలకు పిలుపు ఇచ్చారు. అంతేగాక జూన్ 25 లోగా ఈ ప్రాంతాల్లోని వెళ్ళకపోతే తీవ్ర పరిణామాలు ఏర్పడతాయని ముస్లింలు, బెంగాలీలను గెరిల్లాలు హెచ్చరించారు. దీనితో సైనికులు గెరిల్లాల కోసం చక్కాల గ్రామాలపై దాడులు చేస్తూ నానా బీభత్సం సృష్టిస్తున్నారు. చక్కాల ఇళ్ళను తగులబెట్టారు. వారి ఆస్తులను దోచుకున్నారు. అడవాళ్ళను మానభంగం చేశారు, యువకులను చిత్రహింసలు పెట్టి చంపారు. చక్కాలు సాంప్రదాయంగా జరుపుకునే బుద్ధపూర్ణమి వంటి పండుగలు, ఉత్సవాలను అడ్డు కున్నారు. ఈ పరిణామాలతో వేలాది మంది చక్కాలు గత నెలలో భారత భూభాగంలోకి ప్రవేశించారు.

భారత ప్రభుత్వం గత ఏడాది మే చివరి నాటికి చక్కా శరణార్థుల కోసం ఎనిమిది కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టింది. రోజురోజుకీ పెరుగుతున్న ఈ శరణార్థులకు తగిన సౌకర్యాలు కల్పించటం కేంద్ర-రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు

సమస్యగా తయారయింది. ప్రభుత్వం విజ్ఞప్తి మేరకు బంగ్లాదేశ్ ఉన్నతాధికార ప్రతినిధి వర్గం మే 29 న శరణార్థుల శిబిరాల్లో పర్యటించింది. అయితే కొండ ప్రాంతాల్లో మామూలు పరిస్థితులను నెలకొల్పి తమ డిమాండ్లను ఆమోదించేవరకు తాము వెనక్కి తిరిగి రాబోమని శరణార్థులు స్పష్టం చేశారు. బంగ్లాదేశ్ ప్రభుత్వం వారి న్యాయమైన డిమాండ్లను ఆమోదించి కొండ ప్రాంతాల్లో శాంతి భద్రతలను నెలకొల్పటం మాత్రమే చక్కాల సమస్యకు పరిష్కార మార్గం.

ధిల్లీలో డాక్టర్ల సమ్మె

దేశ రాజధాని ధిల్లీలో మరి కొన్ని ఇతర నగరాల్లో దాదాపు 5000 మంది జూని

యర్ రెసిడెంట్ డాక్టర్లు గత నెలరోజులుగా సమ్మె చేస్తున్నారు. డాక్టర్ల సమ్మె వల్ల ధిల్లీలోని కొన్ని ప్రధాన ఆసుపత్రుల్లో ఔట్ పేషెంట్ వార్డులు మూతపడ్డాయి. రోజువారీ కార్యకలాపాలకు ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి. కాని ప్రభుత్వం డాక్టర్ల సమ్మె పరిష్కారానికి తగిన చర్యలు తీసుకోలేదు, వారి డిమాండ్లను ఆమోదించడానికి సిద్ధంగా లేదు.

ప్రభుత్వం తమతో కుదుర్చుకున్న 1986 నాటి ఒప్పందాన్ని అమలు చేయాలని కోరుతూ వారు మే 16 నుంచి సమ్మె ప్రారంభించారు. జూనియర్ డాక్టర్ల సమాఖ్య (జె.డి.ఎఫ్) ఈ సమ్మెకు నాయకత్వం వహిస్తోంది. కేంద్ర ఆరోగ్య సర్వీసు (సి.హెచ్.ఎన్) లోని డాక్టర్లతో సమానంగా జీతాలు పెంచాలని, సర్వీసు నిబంధనలు మెరుగు పరచాలని వారు కోరు తున్నారు. ప్రభుత్వం 1986 లో ఈ డిమాండ్లను ఆమోదించినా వాటి అమలుకు ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోక పోవడంతో వారు సమ్మె ప్రారంభించారు.

దళితులపై దాడి చేయటానికి రాజకీయ రంగులు అడ్డంరావు!

దళితులపైదాడి చేయటానికి రాజకీయ పార్టీలు, విభేదాలు అడ్డంరావు అనే విషయం మరోసారి విప్పర గ్రామంలో రుజువు అయింది. క్షత్రియకులానికి చెందిన 150 మంది గ్రామానికి అనుకొనిఉన్న దళిత బస్తీలపై దాడిచేసి ఒకరిని చంపి, ముప్పై మందికి పైగా బరిసెలు కట్టలతో గాయాలు చేసి, తలుపులు కిటికీలు పగల గొట్టి పోలాలలోకి తరిమి తరిమి కొట్టారు. దాడికి నాయకత్వం వహించింది దాట్ల కృష్ణ రాజు. అతను ఆగ్రామానికి సర్పంచ్. ఇతను కాంగ్రెసు పార్టీవాడు. దాడిలో పాల్గొని కొట్టండి, చంపండి అని హెచ్చరికలు చేసింది మండల ప్రజాపరిషత్తు అధ్యక్షుడు. ఇతను జిల్లా ప్రజాపరిషత్ ఉపాధ్యక్షుడు కూడా. ఇతను తెలుగుదేశం పార్టీవాడు. జిల్లా కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు కూడా అదే గ్రామానికి అదేకులానికి చెందినవాడు. అతనుదాడిలో పాల్గొలేదు కాని దాడిసంగతి తెలిసినవాడు, చూస్తూ కూర్చున్నవాడు.

జూన్ మూడో తారీఖున వెంకటలక్ష్మి మహాలక్ష్మి అనే ఇద్దరు దళిత స్త్రీలు కట్టలు ఏరు కుందామని వెళ్లారు - వెంకటలక్ష్మి అన్న పొలంలోకి. అతను దూరంగా బ్రాహ్మణుతో పొలందున్నకుంటున్నాడు. పక్క పొలంలో పని చేస్తున్న సాయిరాజు అనే అతను మహాలక్ష్మి చెయ్యి పట్టుకొని పాకలోకి లాక్కొని వెళ్తుంటే వెంకటలక్ష్మి అడ్డుకుంది. మహాలక్ష్మిని లాక్కెళ్లి పాకలో గుంజకు కట్టేసి వెంకటలక్ష్మి దగ్గరకొచ్చి అమెను కొట్టి పొమ్మన్నాడు. అమె తన అన్న దగ్గరకు వెళ్లి చెప్పుకొంది. ఈ లోగా మహాలక్ష్మి కట్లు ఎప్పుకొని వీరిదగ్గరకు పరుగెత్తు కొచ్చింది. ముగ్గురూ కలిసి సాయిరాజుదగ్గరకు వెళ్లి అడిగితే అతను నానా మాటలు

అని “మీదిక్కున్న చోటుకి వెళ్లి చెప్పుకొండి” అన్నాడు.

వాళ్లు తిరిగొచ్చి పెద్దలకు చెప్పారు. ఆ సాయంత్రం సర్పంచ్ తో చెప్పుకుందామని వెళ్తే ఆయన ఇంట్లో ఉండి లేడనిపించాడు. సాయిరాజు సర్పంచ్ కు కుడిభుజంలా ఉంటూ ఒక చిన్న సైజు రొడీలా తిరుగుతాడు. అతనికి సర్పంచ్ అండదండలు ఉన్నాయి. ఉపసర్పంచ్ తో చెప్పుకుంటే ఆయన రేపు చూద్దాం అని పంపించాడు. ఆ రాత్రి ప్రక్క గ్రామాలలో ఉన్న రాజులకు కబురు చేసి ఉదయం దాడికి సిద్ధం చేసుకున్నారు.

ఉదయం ఎన్. సి. కులానికి చెందిన జంగంరాముడు కాఫీతాగు దామని వెళ్లాడు. అతణ్ణి పట్టుకొని సాయిరాజు, అతని తమ్ముడు చిన్నాన్న కొట్టి మురికి కాల్యలోకి తోసేశారు. అతను పోయి గ్రామపెద్దలకు చెప్పు కున్నాడు. పెద్దలంతా చర్చిదగ్గర మూగి సర్పంచ్ దగ్గరకు పోదామని తయారవు తుంటే నడింపల్లి సత్తిరాజు మరోఇద్దరు రాజులు చర్చి దగ్గరకు వచ్చి సర్పంచ్ ఇంటి దగ్గర మాట్లాడుకుందాం రమ్మని చెప్పారు. “మాకు అక్కడ కొస్తే న్యాయం జరగదు ఇక్కడకే రండి” అని దళితులు అన్నారు. అదొక పెద్ద నేరం అయింది! ‘మాదగ్గరకు రారావీళ్లు?’ అని వీరిసంగతి చెబుదాం అనుకున్నారు. దానికంటే అసలు సంగతి ‘వీళ్లదగ్గర ఆయుధాలు ఏమైనా ఉన్నాయో లేదో’ అని చూసుకోవడానికే వాళ్లేచ్చారు. ఏమీ లేవని తెలిశాక తిరిగి వెళ్లి జనాన్ని తీసుకొని దాడిచేశారు. అంతకు మందు పొద్దున్న ఊరిశివాలయందగ్గర హడావుడిగా ఉంది. గుడిలోకి బరిశెలు వగైరా చేరవేస్తుండటం నీళ్లు మోసుకుంటున్న ఆడవాళ్లు చూశారు. చూసి పెద్దలకు చెబితే ‘మనం ఎన్నుకున్న సర్పంచ్ కదా మన మీదనే దాడిచేయిస్తాడా’ అని ధైర్యంగా కూర్చున్నారు. మరో ఏశేషం

ఏమంటే పోయిన గ్రామపంచాయితీ ఎన్నికల్లో ఇదే కృష్ణరాజు ఎండ్రిన్ డబ్బాపట్టుకొని దళిత బస్తీలకు వచ్చి “మీరునాకు ఓటు వెయ్యక పోతే ఈ ఎండ్రిన్ తాగి చచ్చిపోతాను” అని చెప్పుకుంటూ ఓట్లు వేయించుకొని గెలిచాడు. అతనే నాయకత్వం వహించి అదే దళితుల మీద దాడి చేయించాడు.

చర్చిదగ్గర చర్చల కోసం ఎదురు చూస్తున్న దళితులకు మారణాయుధాలతో మీదవడుతున్న ‘క్షత్రియసైన్యం’ కనిపించింది. ఏమీ చేసేదిలేక ప్రాణాలు రక్షించుకోవటం కోసం పారిపోయారు. కోట సుబ్బన్న - అరవైవిళ్లు ఉంటాయి-పొలంలో పనిచేసుకొని తిరిగి వస్తున్నాడు. ‘తన నెందుకు కొడతారు’ అనుకొని వస్తుంటే అతణ్ణి బరిశెతో పొడిచారు. అతను పడిపోతే పక్క చెరువులో దొర్లించి తొక్కిచంపేశారు. దొరికిన వాళ్లను దొరికినట్టు కొట్టారు. ఆడ వాళ్లు పిల్లల్ని ఎత్తుకొని పక్కచేలల్లోకి పరుగెత్తితే తరిమి కొట్టారు. అఖరికి గర్భిణీస్త్రీని కూడా ఎడిచిపెట్టలేదు. తలుపులు, కిటికీలు పగల గొట్టారు. మట్టి గొడలు కూలగొట్టారు. దొరికిన వాళ్ల చేతులు కాళ్లు ఎరగొట్టారు. కారంపొడికూడా తీసుకు వెళ్లారు.

దళితులు మొత్తం మూడు పేటల్లో ఉంటారు. మూడుపేటలూ తిరిగి తరిమి తరిమి కొట్టారు. ఎవరో పోలీసుకు ఫోన్ చేశారట, పదిహేను నిమిషాల్లో ఎన్.ఐ. దాడిజరుగుతున్న చోటుకి వచ్చాడు. ఎన్.ఐ.ని చూసి దాడిచేస్తున్న వాళ్లు తప్పుకున్నారట. పోలీసులు ఎవర్నీ అరెస్టు చెయ్యలేదు సర్పంచ్ న్యాయంగా దాడిలో పాల్గొన్నాడు. మండలప్రజాపరిషత్తు అధ్యక్షుడు ‘కొట్టండి’ అంటూ ప్రోత్సహించాడు. జిల్లాకాంగ్రెసు

(తరువాయి 35వ పేజీలో)

దుస్తులు నేసే వారికి పస్తులేనా గతి

చేనేత కార్మికుల బాధలు ఈనాటివి కావు. గత రెండు శతాబ్దాలుగా వారు అనేక కష్టాలు అనుభవిస్తున్నారు. పాలకులు మారినా వారి బతుకులో మార్పు రాలేదు. 30 లక్షల చేనేత కార్మిక కుటుంబాల దుర్భర దారిద్ర్యం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్నిగానీ, కేంద్ర ప్రభుత్వాన్నిగానీ కదిలించలేక పోతున్నది. రాష్ట్రంలో ఏడాదికి పైగా చేనేత వనివారు వనిలేక ఉంటున్నారు. ఆత్మహత్యలు, అకలిచావులు సంభవిస్తున్న వారిని ఆదుకోటానికి ప్రభుత్వాలు సరైన చర్యలు తీసుకోలేదు.

రాష్ట్రంలోని చేనేత పరిశ్రమ దేశంలోనే అతి పెద్దది. వ్యవసాయం తరువాత ఈ రంగంలోనే అత్యధిక సంఖ్యలో ప్రజలు పని చేస్తున్నారు. దేశంలో చేనేత మగ్గాలు ఎక్కువగా ఉన్నది మన రాష్ట్రంలోనే దాదాపు 5,80,000 మగ్గాలు ఉన్నాయి. దేశంలోని మగ్గాల సంఖ్యలో ఇది 1/3 వంతు. ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం చేస్తున్న రంగాల్లో చేనేత రంగం ముఖ్యమైంది.

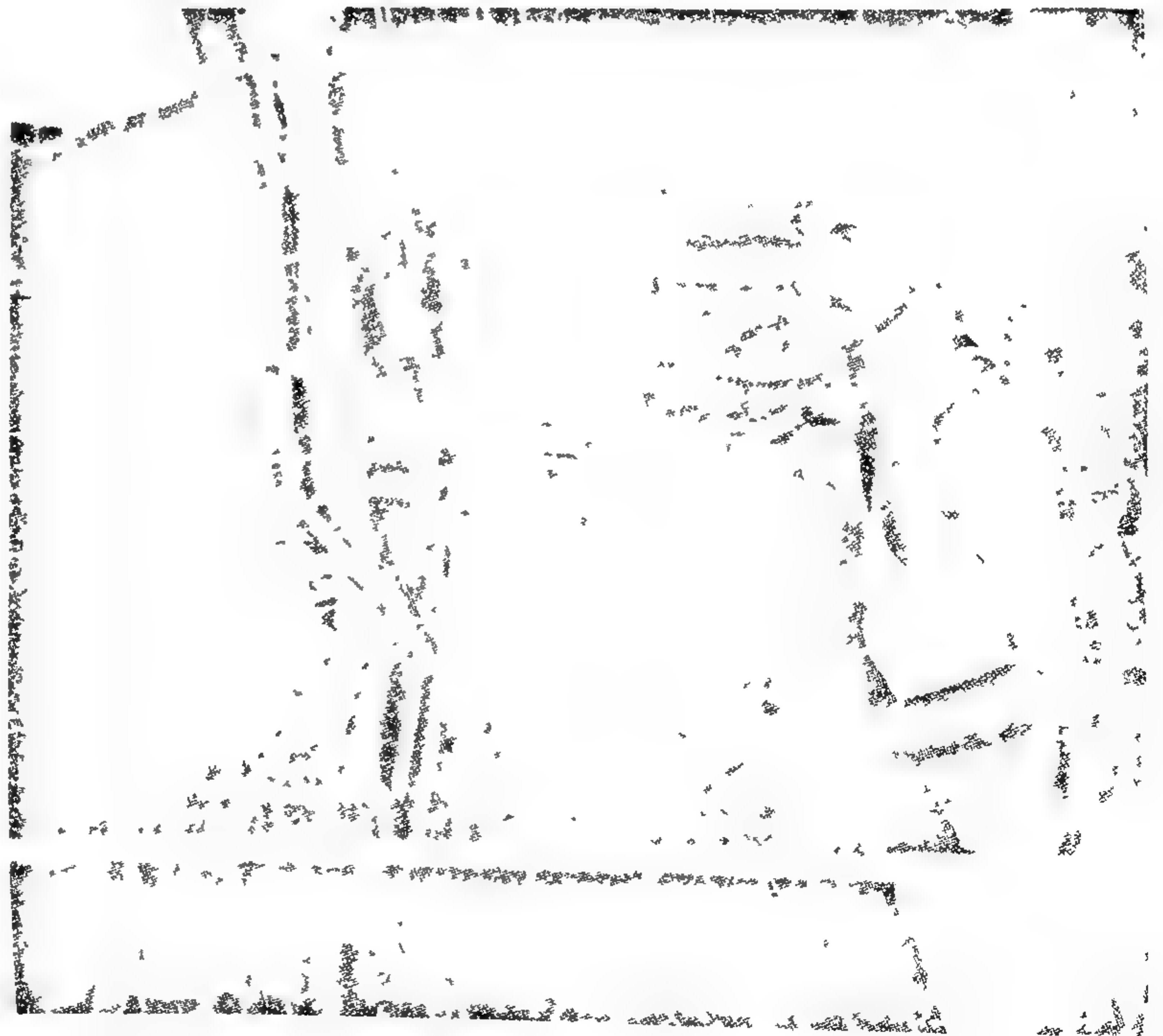
బాగున్న రోజుల్లో దారాలతో అద్భుతాల్ని నేసిన నేతపనివారు నేడు హైదరాబాదులో రిక్తాలు లాగుతున్నారే, కాయకష్టం చేస్తూనే కనిపిస్తుంటారు. కొందరు ఈ వనులు చేయలేక మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ రాష్ట్రాలకు బివాండి, సోలాపూర్, సూరత్ మొదలైన పట్టణాలకు నేతపనికోసం వలసపోతున్నారు. పని దొరకక పోతుందాని ఎదురుచూస్తూ నొంత ఉళ్లల్లోనే ఉంటున్నారు. మరికొందరు బతుకు దుర్భరమై ఆత్మహత్యలకు పాల్పడుతున్నారు. ఆత్మహత్యలు ఎక్కువగా ప్రకాశం జిల్లాలోనే జరిగాయి. 1987-88 లో ఇదే జిల్లాలోనే ప్రతిరైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. గత

అగస్టు నెల నుంచి కనీసం 30 మంది చేనేత కార్మికులు అకలి చావులకు గురయ్యారని తెలుస్తున్నది.

ప్రకాశం జిల్లాలోని చీరాల చేనేత పరిశ్రమ రాష్ట్రంలోనే అతిపెద్ద కేంద్రం. 8 కి.మీ. పరిధిలో సుమారు 25,000 మగ్గాలు ఉన్నాయి. దేశ, విదేశాల మార్కెట్ల కోసం ఇక్కడ నూలు వస్త్రాలు తయారవుతాయి. ఈ చేనేత పరిశ్రమ 10,000 వనివారికి ఉపాధి కల్పిస్తున్నది. అంతేగాక సుమారు 20,000 మంది చేనేత పరిశ్రమకు అనుబంధంగా ఉన్న పరిశ్రమల్లో భాగస్వాములవుతున్నారు. దారానికి రంగులు వేయడం, దారాన్ని నేత కోసం సిద్ధం చేయడం, కండెలు చేయడం, మగ్గాలు చేయడం లాంటి ఎన్నో పనులు చేనేత పరిశ్రమకు అనుబంధంగా జరుగుతుంటాయి.

చేనేత పరిశ్రమలో సంక్షోభం ఏర్పడడానికి అనేక కారణాలున్నాయి.

బంగ్లాదేశ్, బర్మాకు చేసే ఎగుమతులు ఒక్కసారిగా వడి పోయాయి. ముఖ్యంగా ప్రకాశం జిల్లాలో తయారయ్యే లుంగీలు బంగ్లాదేశ్, బర్మాలకు ఎగుమతి అయ్యేవి. రసాయనాలు రంగులు దారం ధరలు 1986 - 87 నుంచి 100-150 శాతానికి పెరిగాయి. మూడేళ్లలో దారం ధర రెండింతలు పెరిగింది. చేనేత పరిశ్రమ అవసరాల్ని దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా దారాన్ని ఎగుమతి చేయడంతో ఈ పరిస్థితి ఏర్పడింది. గత సంవత్సరం 500 లక్షల కేజీల యాంక్ దారాన్ని చేనేత రంగం నుంచి మరమగ్గాలకు తరలించారు. ఇంకా ఇతర

మహబూబ్ నగర్ చేనేత కార్మిక కుటుంబం

అవసరాలకోసం 1400 లక్షల కేజీల యాంక్ దారాన్ని చేనేత రంగం నుంచి తీసేసుకున్నారు.

చేనేత పనివారిని ఆదు కోడానికి 22 రకాల వస్త్రాల్ని చేనేత రంగంలోనే తయారుకావాలని 1986లో కేంద్రప్రభుత్వం జి.వే. జారీచేసింది. కాని ఇది అమలు జరగలేదు. పైకోర్టు నుంచి మరమగ్గాల యజమానులు 'స్టే' తెచ్చుకున్నారు. కేంద్రం ఆదేశాన్ని రాష్ట్రప్రభుత్వం అమలు జరపడానికి వీలులేక పోయింది. చేనేత పరిశ్రమకు కేటాయించిన రకాల్ని మరమగ్గాల పై ఉత్పత్తి చేయడంతో, వీటి పోటికి చేనేత పరిశ్రమ నిలబడలేక పోతున్నది.

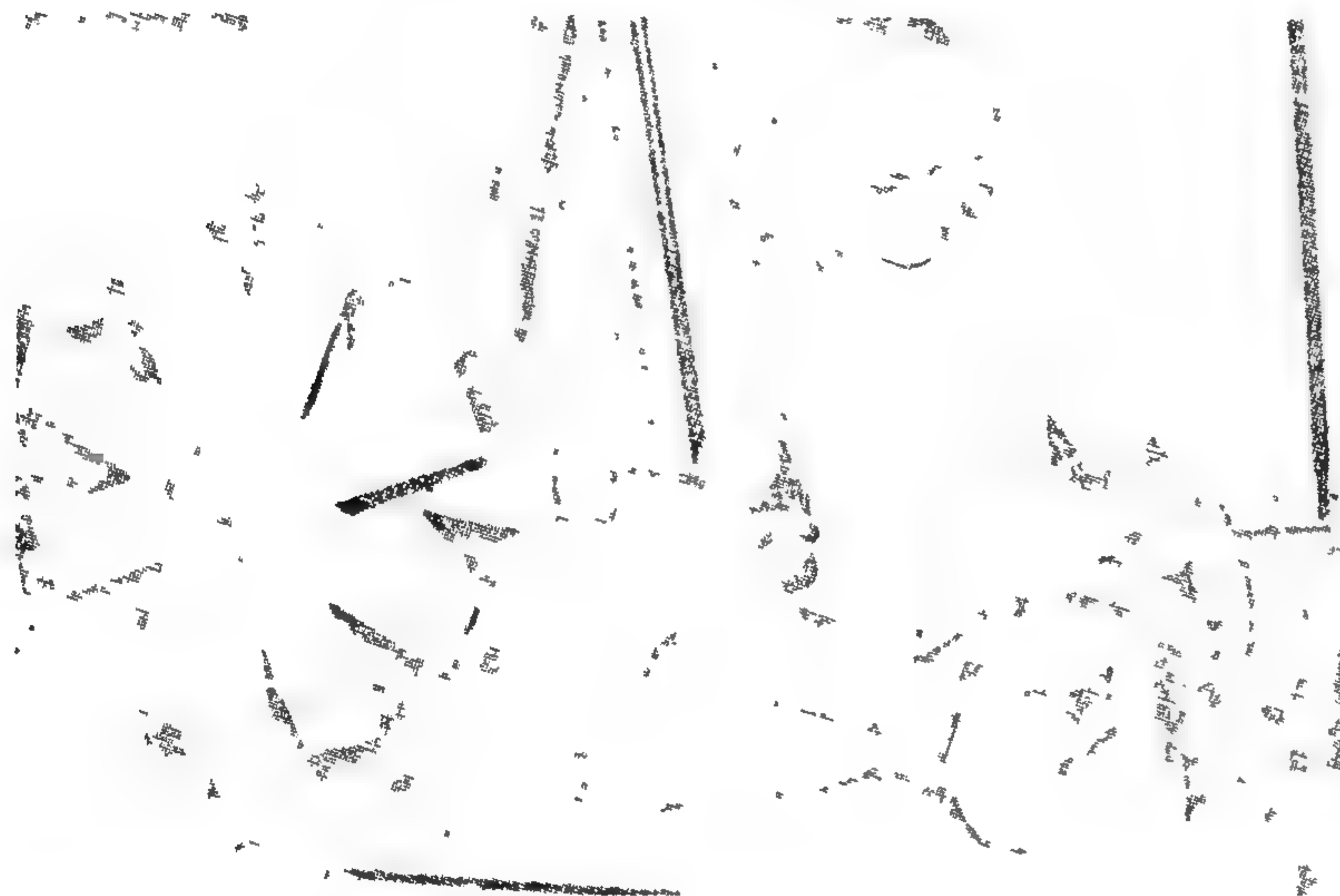
జౌళివిధానం వల్ల మరిన్ని సమస్యలు తలెత్తాయి.

ఈ నూతన జౌళి విధానం వల్ల బట్టల మిల్లుల యజమానులకు రూ. 3700 కోట్లు రాయితీలు లభించడమే కాకుండా కృత్రిమ నూలును, అధునిక యంత్రాలను దిగుమతి చేసుకున్నారు. కాని ప్రభుత్వం నష్టాల్లో నడుస్తున్న చేనేత పరిశ్రమకు రాయితీలు ప్రకటించలేదు. చౌకధరలకు నూలు అందించలేదు. తయారయి మూలన పడివున్న వందల కోట్ల రూపాయల నేత వస్త్రాలను పట్టించుకోలేదు. చేనేత పరిశ్రమపట్ల కేంద్రం ఎవళ్ల చూపించిందని చెప్పక తప్పదు. నేత పనివారిని ఆదుకోవడానికి నెలకొల్పిన సహకార సంఘాలు, మాస్టరు

లేవు. మాస్టర్ వీవర్లు నేత పనివారికి అప్పులు ఇస్తూ, వారిని తమవద్దే పనిచేసేట్టుకట్టడి చేస్తుంటారు.

రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వ సహకారంతో 800 సహకార సంఘాలు నడుస్తున్నా ఇవి నేత పనివారికి ఉపయోగ పడడంలేదు. మార్కెటు ఇబ్బందుల్ని అధిగమించటానికి ఆప్కా అధ్వర్యంలో గ్రామాలలో నేత పనివారల సహకార సంఘాలను ప్రభుత్వం ఏర్పరిచింది. సంఘం ద్వారా నేత పనివారికి దారం అందుతుంది. వస్త్రాలు తయారయ్యాక, వాటి విలువ నుంచి దారం ధరను చెల్లించు కుంటారు తమకు కనీసవేతనాలు చెల్లిస్తేనే ఎంతో కొంత సంపాదించకోగలమని నేత పనివారు అంటున్నారు. ఏదీ ఏమైనా సహకార సంఘాలు, మాస్టరు వీవర్లు చేనేత పనివారి నిరక్షరాస్యతను, పేదరికాన్ని ఆసరాగా తీసుకొని వారి శ్రమను దోచుకుంటున్నాయి. రోజుకు 15 గంటలకు పైబడి పనిచేయించుకునే మాస్టరు వీవర్లు అతి తక్కువ కూలి చెల్లిస్తూ లాభాలతో నడుస్తున్నాయి.

బ్యాంకులనుంచి తెచ్చుకునే రుణాలపై వడ్డీరేటు తగ్గించాలని చేనేత పనివారు డిమాండు చేస్తున్నారు. దారం, రంగులపై అమ్మకం పన్ను రద్దు చేయాలని, వాటిని నరన వైన ధరలకు అందించాలని చేనేత రంగంలోనే కొన్ని రకాల చేనేత వస్త్రాలు తయారు అయ్యేట్టు నిబంధనల్ని కఠినంగా అమలు జరపాలని నేత కార్మికులు ప్రభుత్వాన్ని డిమాండు చేస్తున్నారు. కేరళ, వశ్చిమ బెంగాల్ లో వ్యవసాయ కూలీలకు ఇస్తున్నట్టుగా తమకు పెన్షను ఇవ్వాలని డిమాండు చేస్తున్నారు. నేటి జౌళి విధానం నుంచి చేనేత పనివారిని రక్షించడానికి నవాయం మించిపోక ముందే ప్రభుత్వం ప్రయత్నించాలి.

కేంద్రం మరమగ్గాల స్థాపనకు అనేక రాయితీలు, అప్పులు ఇచ్చి ఎట్టి నిబంధనలు లేకుండా ఎవరైనా ఎక్కడైనా 1కి 250 రూ.లు రుసుం చెల్లించి, స్వేచ్ఛగా స్థాపించు కోవచ్చునని ప్రకటించింది. దీనితో మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికకు ముందు 18వేల మరమగ్గాలుండగా ఇప్పుడవి 10 లక్షలకు పెరిగాయి. దీనితో చేనేత పరిశ్రమ అనేక సమస్యల్ని ఎదుర్కొంటుంటే 1985 జూన్ లో ప్రకటించిన నూతన

వీవర్లు కూడా సమస్యల్ని ఎదుర్కొంటున్నాయి. మాస్టరు వీవర్లు సంవత్సరానికి 20 కోట్ల రూపాయల వస్త్రాలను ఉత్పత్తి చేస్తే 1.60 కోట్ల విలువైన వస్త్రాల విలువలు పేరకుపోయిపట్టు తెలుస్తున్నది.

ముడిసరుకుల కొనుగోలులో చేనేత పరిశ్రమను మాస్టర్ వీవర్లు అదుపు చేస్తున్నాయి. వీరు కొన్ని వందల మగ్గాలకు యజమానులుగా ఉంటున్నారు. వీరు నేత పనివారికి కనీస వేతనాలు చెల్లిస్తున్న దాఖలాలు

భారత - శ్రీలంక ఒప్పందం

భారత శాంతిసేన వెనక్కి మళ్ళేదెప్పుడు

'తనకుమారిన ధర్మం మొదలు చెడ్డ బేరం' అనే సామెత భారత ప్రభుత్వ శ్రీలంక విధానానికి సరిగ్గా సరిపోతుంది. తన సమస్యలను తాను పరిష్కరించు కోకపోగా, వక్కింటి పరిస్థితులు చక్కబెడదామని పోయి అభాసు పాలయింది. శ్రీలంకలో శాంతి నెలకొల్పడానికి 1987 జూలై 29న జరిగిన భారత - శ్రీలంక ఒప్పందం మేరకు భారత సైన్యం శ్రీలంక వెళ్ళింది. రెండు సంవత్సరాలు కావొస్తన్న నమస్య పరిష్కారం కాకపోగా, మరింత సంక్లిష్టమయింది. ఈలోగా రాజీవ్ తో ఒప్పందం చేసుకున్న జూనియన్ జయవర్ధనే పదవీకాలం ముగిసింది. శ్రీలంక నూతన అధ్యక్షుడు రణసింఘె ప్రేమదాన, భారత శాంతిసేన జూలై 29కంటా శ్రీలంకను వదిలి వెళ్ళాలని ఇటీవల ఒక బౌద్ధారామంలో ప్రనంగిస్తూ సెల విచ్చారు. ప్రతిష్ట దెబ్బతినకుండా లంకనుంచి బయటకు రావడం ఎలాగన్నదే భారత సేనలకు ఒక సమస్య అయింది.

శ్రీలంక తూర్పు - ఉత్తర ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న తమిళులకు పూర్తి సార్వభౌమాధికారం గల తమిళ ఈలం కావాలని లిబరేషన్ పైగర్స్ అఫ్ తమిళ ఈలం (ఎల్.టి.టి.ఇ), ఇంకా మరికొన్ని తీవ్రవాద గ్రూపులు తిరుగు బాటు లేవదీశాయి. ఈ సంక్షోభం గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా రావణ కాష్టంలా కాలుతోంది. శ్రీలంక ప్రభుత్వం, సింహళ తీవ్రవాద గ్రూపులు ఈ డిమాండును నహజంగానే వ్యతిరేకిస్తున్నాయి. హింసాకాండ ప్రజ్వరిల్లింది.

శ్రీలంకలో జాతి విద్వేష సమస్యకు పరిష్కారం కనుగొనడానికి భారత - శ్రీలంక ఒప్పందం కుదిరింది. దీని ప్రకారం శ్రీలంక ప్రభుత్వం ఉత్తర - తూర్పు ప్రాంతాలను విలీనం చేసి కొంత

స్వయంప్రతిపత్తి కల్పిస్తూ అధికారాలు ఇవ్వాలి. తీవ్రవాదులకు క్షమాభిక్ష పెట్టాలి. ఎమర్జెన్సీ ఎత్తి వేయాలి. ఎన్నికలు నిర్వహించాలి. అలాగే తమిళ పైగర్స్ ఆయుధాలు అప్పగించాలి. ఈ ఒప్పందం అమలు జరిపే పేరిట భారత సైన్యం శ్రీలంకలో ప్రవేశించింది. ఆయుధాలు అప్పగించటానికి ఎల్.టి.టి.ఇ. మొదట్లో నిర్ధమయినట్లే కనిపించింది. కాని ఆ తరువాత శ్రీలంక ప్రభుత్వం ఒప్పందం అమలు జరిపేదాకా ఆయుధాల్ని అప్పగించేది లేదని మొండికేశారు. ఈ ప్రాంత ప్రజల రక్షణ పేరిట భారత శాంతిసేన ఎల్.టి.టి.ఇ. పై గాలింపు చర్యలు చేపట్టడంతో పరిస్థితి విషమించింది. ఈ సందర్భంగా భారత శాంతిసేన ప్రజలపై అత్యాచారాలు జరిపిందని ఆమ్మేస్టి ఇంటర్నేషనల్ ఖండించింది.

శ్రీలంక ప్రభుత్వం అకస్మాత్తుగా తూర్పు - ఉత్తర ప్రాంతాలను విలీనం చేస్తూ, నవంబర్ లో ప్రోవెన్సియల్ కౌన్సిల్ ఎన్నికలను ప్రకటించింది. ఎమర్జెన్సీ ఎత్తివేసింది. పార్లమెంటుకు త్వరలోనే ఎన్నికలు జరుపుతానని ప్రకటించింది. అయితే ఈ సారి పైగర్స్ మొండికెత్తారు. ఎన్నికల్ని బహిష్కరించారు.

భారతదేశం మద్దతు సంపాదించిన ఈలం పీపుల్స్ రివల్యూషనరీ లిబరేషన్ ఫ్రంట్ ఎన్నికల్లో పోటీచేసి గెలిచింది. నిజానికి ఎల్.టి.టి.ఇ., ఎన్నికల్ని బహిష్కరించి నందువల్లే ఇ.పి.ఆర్.ఎల్.ఎఫ్. గెలవగలిగింది. ఈ ఎన్నికల తరువాత శ్రీలంకలో పరిస్థితి ఊహించని విధంగా మలుపు తిరిగింది. భారతదేశం తూర్పు - ఉత్తర ప్రాంతాల ప్రోవెన్సియల్ కౌన్సిల్ ముఖ్యమంత్రి వరదరాజు పెరమాళును (ఇ.పి.ఎల్.ఆర్.ఎఫ్) నెత్తిన పెట్టుకుంది. ఆ ప్రభుత్వాన్ని కాపాడడమే తనవంతు

కర్తవ్యంగా భావించింది. దీనితో ఇండీయా వల్ల అన్ని వర్గాల్లో అనుమానాలు తలెత్తాయి. తమ నమస్కల్ని తామే పరిష్కరించుకోవాలనే అభిప్రాయానికి వచ్చాయి.

గత ఫిబ్రవరి నెలలో శ్రీలంక పార్లమెంటుకు ఎన్నికలు జరిగాయి. ఈ ఎన్నికల్లో ఎల్.టి.టి.ఇ. పోటీ చేయకపోయినా, ఈలం రివల్యూషనరీ అర్గనైజేషన్ అఫ్ స్టూడెంట్ సంస్థకు మద్దతునిచ్చింది. ఫలితంగా స్టూడెంట్స్ సంస్థ పోటీలో అత్యధిక సీట్లను కైవసం చేసుకుంది. ఇ.పి.ఆర్.ఎల్.ఎఫ్. చాల స్థానాలలో ఓడిపోయింది. ఫలితంగా ఈ ప్రాంతంలో ఇ.పి.ఆర్.ఎల్.ఎఫ్ అధికారంలో కొనసాగడం ఎంతవరకు న్యాయమైందనే ప్రశ్నలు అందరిలో ఉదయించాయి.

డిసెంబర్ లో జరిగిన అధ్యక్ష పదవి ఎన్నికల్లో యునైటెడ్ నేషనల్ పార్టీ అభ్యర్థిగా ప్రేమదాన పోటీచేశారు. ఎన్నికల సందర్భంలో ఆయన శ్రీలంక నుంచి భారత సైన్యాన్ని తిప్పి పంపుతానని వాగ్దానం చేశారు. ఫిబ్రవరిలో జరిగిన పార్లమెంటు ఎన్నికల్లో కూడా యునైటెడ్ నేషనల్ పార్టీ గెలుపొందింది. అంతేందుకు భారత - శ్రీలంక ఒప్పందాన్ని ప్రతిపక్షాలేగాక జయవర్ధనే మంత్రివర్గ సభ్యుడైన ప్రేమదాన సమర్థించలేదు. ఇన్ని వ్యతిరేకతల మధ్య 70 వేల సైన్యాన్ని శ్రీలంకలో ఉంచి, 500 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి, 1000 మంది సైనికుల్ని బలిపెట్టి సాధించింది ఏమిటని భారతదేశంలో కూడా తీవ్ర విమర్శలు చెలరేగుతున్నాయి.

తీవ్రవాదం సమస్య కేవలం అణచివేత చర్యలద్వారా పరిష్కారం కాదని శ్రీలంక ప్రభుత్వం గుర్తించింది. సమస్యకు రాజకీయ పరిష్కారం అన్వేషించడం కోసమై ఎల్.టి.టి.ఇ.

(తరువాయి 31 పేజీలో)

చట్టం - భారతీయ మహిళ

రెండవ భార్య పరిస్థితి

స్వాతంత్ర్యానంతరం స్త్రీలకు అనుకూలంగా ప్రవేశపెట్టిన మొట్టమొదటి, అతి ముఖ్యమైన చట్టాలు హిందూ వివాహ చట్టం (1955), వారసత్వచట్టం (1956), మహిళా సంస్థల, వారి మద్దతుదారుల పోరాట ఫలితమే రెండు చట్టాలు. 1948లో ప్రవేశ పెట్టిన ఒరిజినల్ హిందూ కోడ్ బిల్ కు గట్టి వ్యతిరేకత ఎదురైంది. ఈ బిల్లుకు వ్యతిరేకంగా స్త్రీ హక్కుల మద్దతుదారుడు, అప్పటి న్యాయశాఖమంత్రి శ్రీ అంబేద్కర్ నిరసన తెలుపుతూ తన పదవికి రాజీనామా చేశారు. 1951లో సాధారణ ఎన్నికల సందర్భంలో ఈ బిల్లును ఉపసంహరించుకోక తప్పలేదు.

ఈ నూతన చట్టాలు మొదటి సారి దేశంలో హిందూ పురుషునికి రెండు వివాహాలు చేసుకునే హక్కును తొలగించాయి, కూతుర్లకు కొన్ని వారసత్వ హక్కులను ప్రసాదించాయి. అయినప్పటికీ వాస్తవానికి ఈ చట్టాలు అలక్ష్యం చేయబడుతున్నాయి. విభిన్నమతాల వారికి వారి మత ఆచారాల ప్రకారం చట్టా (పర్సనల్ లా) లు ఉన్నాయి. పర్సనల్ 'లా'లో సారూప్యతలేక పోవడం వల్ల కొన్ని సందర్భాలలో మగవారు కేవలం రెండవ పెళ్లికోసం ఇస్లాం మతం పుచ్చుకుని భార్య ఉండగా, మరొక స్త్రీని వివాహ వాడుతున్నారు. మరికొన్ని సందర్భాలలో హిందూ సంప్రదాయం ప్రకారమే పెళ్లి చేసుకున్నా, ద్వితీయ వివాహాన్ని నమోదు చేయించరు. సాధారణంగా ఈ వివాహాల్ని సమాజం అంగీకరిస్తుంది కూడా. ధర్మేంద్ర, హేమమాలినీల వివాహం ఈ కోవకు చెందిందే, నటి జయప్రద శ్రీకాంత్ నహతాని చట్టాన్ని ధక్కరించి పెళ్లి చేసుకుందని అంటారు. ఇట్లా రెండవ పెళ్లి అయిన

సందర్భాలలో చట్ట సమ్మతంగా పెళ్లి చేసుకున్న మొదటి భార్య మాత్రమే ఫిర్యాదు నమోదు చేయాలి కాని అలాచేయదు సాధారణంగా భార్య భర్త మీద ఆర్థికంగా ఆధారపడి ఉంటుంది, అందునా భర్తను జైలుకు పంపడానికి ఏ భార్య ఇష్టపడదు. ఇక కుటుంబమర్యాద, పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం తప్పని సరై రెండవ పెళ్లిని ఆమోదిస్తుంది. అంతే గాక రెండవ పెళ్లిని నిరూపించటమూ కష్టమే. ఎందుకంటే ఆహ్వాన పత్రాలు అచ్చు చేయకుండా, పెళ్లిని నమోదు చేయకుండా పురుషుడు తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకుంటాడు. అటువంటి పెళ్లికి ఎవరైనా సాక్షులు ఉన్నా వారు కుట్రదారులే కనుక రిపోర్టు ఇవ్వడానికి సిద్ధపడరు. మొదటి భార్య ఒప్పుకుంటే చాలు చట్టసమ్మతమయి నట్టుగా ప్రజల్ని నమ్మిస్తున్నారు. ఒక స్థాంపు కాగితం మీద స్నేహ ఒప్పందం అనే పద్ధతి ప్రకారం కూడా వివాహాలు చట్ట సమ్మతమవుతున్నాయి. పదేళ్ళ క్రితమే గుజరాత్ లో ఈ రకమైన కాంట్రాక్ట్ పెళ్ళిళ్ళు ప్రసిద్ధి గాంచాయి. ఈ రకం పెళ్ళిళ్ళు పెళ్లైన మగవాడు, పెళ్లికాని స్త్రీ మధ్య జరిగాయే తప్ప, ఎక్కడా దీనికి భిన్నంగా, జరగలేదు. ఇటువంటి 'రెండవ పెళ్లిలో' కూడా రెండవ భార్యే నష్టపోతుంది. అమెకు భర్త మీద ఏ విధమైన చట్టపరమైన హక్కులు ఉండవు.

"అప్పటికే ఒక భార్యను కలిగి ఉన్న మగవాడికి హిందూ సంప్రదాయం ప్రకారం వేరొక స్త్రీతో వివాహం జరిగినా ఆ వివాహం చట్టం వృష్టిలో పూర్తిగా విలువ లేనిది. అలాంటి సందర్భాలలో ఆ స్త్రీ సి. ఆర్. పి. సి సెక్షన్ 125 ప్రకారం భార్యకు రావాల్సిన లాభాన్ని పొంద లేదని యమునాబాయి అనంతరావ్ అధార్ అప్పీలును డివిజన్ బెంచ్ కొట్టి వేసిందని" బైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియాలో 1988, జనవరి 28న ఒక వార్త వచ్చింది.

కూర చర్యలు

1983లో చేసిన క్రిమినల్ లా (2వ సవరణ) చట్టం, స్త్రీలకు అత్యంత అనుకూలంగా వచ్చిన చట్టం. భర్త లేక బంధువులు స్త్రీపట్ల కూరంగా ప్రవర్తిస్తే ఐ.పి.సి. సెక్షన్ 498 ఏ ప్రకారం ఆ వ్యక్తులకు 3 సం॥ జైలు శిక్ష, జరిమానా విధించవచ్చు. భార్యను ఆత్మహత్యకు పురికొల్పే చర్యలు, లేదా ఆమెను శారీరకంగా, మానసికంగా చావు దెబ్బ తీసే చర్యలు, లేదా చట్టసమ్మతం కాని ఆస్తి కొరకు ఆమె బంధువులను బలవంతపెట్టే చర్యలు 'కూరత్వం' కిందకే వస్తాయి.

దీనికి ముందు, వేధింపులకు గురయిన భార్యలు, కోడల్లు, మరణించిన సందర్భాల్లో వారు హత్యకు గురి కాలేదని, ఆత్మహత్య చేసుకున్నారని నిరూపించగలిగితే, భర్త, అల్లుళ్ళు తప్పించుకోగలిగేవారు. కాని ఇప్పుడు వేధింపును నేరంగా పరిగణిస్తున్నారు. ఈ సెక్షన్ కింద న్యాయం పొందాలని ప్రయత్నించే స్త్రీల సంఖ్య పెరుగు తున్నది. కానీ ఈ సెక్షన్ ను చాల మంది స్త్రీలు దుర్వినియోగం చేస్తున్నారనే అపవాదు కూడా ఉంది. ఆరోపణను ఖండిస్తూ, అరుదైన సందర్భాలలో మాత్రమే స్త్రీలు ఫిర్యాదు ఇవ్వడానికి పోలీసుల దగ్గరకు వెళ్తున్నారని మహిళా సంస్థలు అంటున్నాయి.

స్త్రీలను రక్షించటానికి చేసిన చట్టాలలో కష్టతరమైనది బహుశా వరకట్న వ్యతిరేక చట్టమేనేమో. దేశ వ్యాప్తంగా స్త్రీలు సాగించిన వరకట్న నిషేధ ఉద్యమాల కారణంగా 1961లో 'వరకట్న నిషేధచట్టం' అమలులోకి వచ్చింది. ఈ చట్టాన్ని 1984లో సవరించినా, ఇది కట్నం తీసుకోకుండా నిషేధించినా కానుకల రూపంలో వస్తువులను పెండ్లి కొడుకుకు బహుకరించే అవకాశాన్ని తొలగించలేదు. వచ్చిన బహుమతులు లేక కానుకల వివరా

లను, ఎటువను జాబితాగా క్లుప్తంగా పెళ్లి కూతురు రాసి పెట్టుకోవాలి అని 1985లో రూపొందించిన వరకట్న నిషేధ చట్టం చెప్తోంది. పెళ్లి సమయంలో పెళ్లి కూతురు, పెళ్లికొడుకు చేత ఈ జాబితాపై సంతకాలు పెట్టించాలి. అరుదై నప్పటికీ, కట్నం కోరినపుడు పెళ్లి కూతురు, లేదా ఆమె కుటుంబం పెళ్ళిని వద్దనవచ్చు. ఒక కేసులో కట్నాన్ని కోరినందుకు ఎచారింపబడు తున్న భర్త 'నేటిమాటగా కట్నాన్ని కోరితే అది నేరం కాదని, పెళ్లికూతురి తల్లిదండ్రులు కట్నం ఇచ్చేందుకు ఒప్పుకోలేదు కాబట్టి నేరం చేసినట్లు కాదని, వాదించాడని బొంబాయి నుంచి వెలువడే 'లాయర్స్ కలెక్టివ్' అనే పత్రిక పేర్కొంది. కట్నం కోరడమే శిక్షార్హమైనదిగా నువ్రిం కోర్టు పేర్కొంది.

కట్నం ఇవ్వటం, తీసుకోవడం రెండూ నేరంగా పరిగణించడంతో స్త్రీని భర్త, అతని కుటుంబ సభ్యులు వేధిస్తుంటే చట్టపరమైన చర్య తీసుకో టానికి ప్రజలు సందేహిస్తున్నారు. స్త్రీ పుట్టింటికి తిరిగి వచ్చినప్పుడు భర్త వదిలివేసినపుడు మాత్రమే ఆమె తను ఇచ్చిన కట్నాన్ని తిరిగి ఇవ్వాలని అడుగుతుంది.

కొత్త చట్టం అమలులోకి వచ్చాక ఢిల్లీ వరకట్న నిరోధక కేంద్రంలో నమోదు అయిన వందలాది కేసులలో కేవలం ఒక కేసు మాత్రమే నేరంగా రుజువయింది. వరకట్న చావులలో, లేదా మరే ఇతర కారణాలతో భార్య హత్యల కేసులలో చుట్టు పక్కల వారు, ఇతర కుటుంబ స్నేహితులు స్త్రీ అనుభవించిన చిత్రహింసలకు సాక్ష్యం ఇచ్చేందుకు ముందుకు రారు. కొన్ని సంవత్సరాల క్రితం ఢిల్లీలో సుధాగోయల్ లాంటి కేసులలో లాగా సాక్షులు ముందుకు రావడం చాల అరుదు. పైకోర్టులలో నేరం తలకిందులయితే సాక్షులు నైతికంగా దెబ్బతింటారు. కుటుం బంలో ఒకరి మీద అనవసరంగా నేరం మోపారని శాశ్వతంగా శత్రుత్వాలు ఏర్పడతాయని ఈలాంటి కేసుల్లో సాక్షులు ముందుకు రారు.

అధికారుల వివక్ష

స్త్రీల హక్కులను పరిరక్షించ టానికి చట్టాలున్నా, అవినీతి, మూర్ఖ పరిపాలనా యంత్రాంగం, ఉదాసీనత మొదలైన కారణాల వల్ల ఈ చట్టాలు నిరుపయోగం అవుతున్నాయి. ఉద్యోగినులకు చట్టం సౌకర్యాలు కల్పించడం వల్ల నిరుద్యోగ స్త్రీల సంఖ్య తగ్గుతున్నది. ప్రసూతి సౌకర్యాలు, శిశుమందిర్ (క్రెచ్) వసతులు కల్పించాలనే చట్టాలు సంఘటిత రంగాలకు మాత్రమే పరిమితం. కానీ అత్యధిక శాతం స్త్రీలు వ్యవసాయ కూలీలుగా, బిడీ కార్మికులుగా, ఇంటివనులు చేస్తూ అసంఘటిత రంగాలలో పనిచేస్తు న్నారు. సంఘటిత రంగాలలో కూడా వనిలో వివక్షకు, వేధింపులకు వ్యతిరేకంగా మహిళా ఇంజనీర్లు, మహిళా పోలీసుల నుంచి ఫిర్యాదులు అందుతూనే ఉన్నాయి. రిటైర్మెంట్ వయసు, మొదటి నాలుగేళ్ల ఉద్యోగ జీవితంలో పెళ్లి చేసుకునే హక్కు లేకుండా ఉండటం అనే విషయాలపై చట్టాలు మార్పాలని ఎయిర్ ఇండియా ఎయిర్ హోస్టెస్లు ప్రయత్నించారు.

వివక్షకు వ్యతిరేకంగా ఈ చట్టం కింద పోరాడి గెలిచిన మహిళ అప్రీడి కోస్తా, ఈమె సైనేగ్రాఫర్. యజమాని ఎమ్. మకాంజీ ఆమెకు తక్కువ జీతం ఇస్తూ వివక్ష చూపించాడని రుజువైంది. స్త్రీ, పురుష సైనేలు వివిధ రకాలైన వసులను నిర్వహిస్తారని, స్త్రీలు కార్యనిర్వహకులుగానూ, పురుషులు సాధారణ విభాగం లోనూ ఉన్నారని కంపెనీ తనవాదనలో పేర్కొంది. దీన్ని హైకోర్టు తిరస్కరించింది. ఇచ్చిన పని ఎంత కష్టమైనప్పటికీ, నడుములు వడిపోయే పనైనా, వారిని తక్కువ విభాగంలోవేసి, స్త్రీల పని సరళమైనదని చెప్పడం యాజమాన్యం ఉద్దేశ్యం. డికోస్తాకు న్యాయం జరగడానికి 9 సంవత్సరాల కాలం పట్టినా, వ్యక్తులుగా విజయం సాధించిన మహిళల కథలే మిగిలిన వారికి ఉత్తేజం కల్గిస్తాయి.

స్త్రీకి పెళ్లి సమయంలో ఇచ్చే నగలు, వస్త్రాలు, కానుకలు అంటే స్త్రీ ధనాన్ని తిరిగి పొందేందుకు కేసు వేస

నపుడు చైతన్య దివాన్ 18 నెలలు కఠిన కారాగార శిక్షకు గురయ్యాడు. ఐ.పి.సి. సెక్షన్ 406 ప్రకారం స్త్రీ ధనాన్ని తిరిగి ఇచ్చేందుకు తిరస్కరించిన నేరానికి అతను బొంబాయి మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో రూ. 1,500/- జరిమానా కట్టాల్సి వచ్చింది. ఫిర్యాది శ్రీమతి ఈ లా దివాన్ డిమాండ్ చేసినపుడు భర్త, అతని కుటుంబీకుల అధీనంలో ఉన్న స్త్రీలు, బీరువా, (దానిలోని సామానుతో సహా) నీళ్ల బిందెను తిరిగి ఇవ్వల్సి ఉండింది. కాని ఇవ్వలేదు. ఈ ఆర్డరు కోసం కూడా ఈ లా దివాన్ 8 సంవత్సరాలు ఎదురు చూసింది. సంవత్సరాలు గడుస్తుంటే, శాసన సంబంధిత ఖర్చులు అవుతుంటే స్త్రీలు అనేక సందర్భాలలో కేసును ఉపసంహరించుకుంటారు.

సతి నిషేధం

ఆధునిక భారత చరిత్రలోనే మొట్టమొదటి సారిగా స్త్రీల జీవన హక్కును పరిరక్షించడానికి చేసిన చట్టం 1829 'సతినిషేధించటం'. అయినప్పటికీ 1987 లో దేవరాలలో రూవకన్యార్ సతికి పాల్పడింది. అనాగరికమైన మూఢ విశ్వాసాలను, సతిపూజను ప్రచారం చేసే సతిని నిషేధిస్తూ కొత్త చట్టం చేసినా, సతిని సమర్థించిన పూరీ శంకరాచార్య మీద ఎలాంటి చట్టపరమైన చర్య తీసు కోలేదు.

అత్యాచార బాధితులు

ఇద్దరు పోలీసు కానిస్టేబుల్స్ మధుర అనే గిరిజన అమ్మాయిపై అత్యాచారం జరిపారు. ఈ రేప్ కేసులో సుప్రీం కోర్టు తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా దేశ వ్యాప్తంగా నిరసన పెల్లుబికింది. 1983లో క్రిమినల్ శాసన సవరణ చట్టం ప్రవేశ పెట్టారు. ఇది రేప్ కు సంబంధించిన 'లా' గురించి వరిశి లిస్తుంది. బలాత్కారం, వంచించటం, అధికారంలో ఉన్నవారు తమ అధీనంలో ఉన్న స్త్రీతో సంభోగించినా, ఆ స్త్రీ తన అంగీకారం తెలిపిందా లేదా అనే ప్రశ్నకు, ఆ స్త్రీ

అంగీకారం తెలిపిందని ఆ అధికారి చెబితే సరిపోదు. తగు అధికారాలతో ఆ విషయాన్ని నిరూపించు కునే బాధ్యత అతనిదే. అలా నిరూపించుకోలేకపోతే, శిక్ష అమలవుతుంది. 1986 మార్చిలో గుజరాత్‌లో రాజ్ విష్ణా తాలుకాలోని గుంటబెన్ అనే అడివాని స్త్రీని ఆరుగురు పోలీసులు మానభంగం చేశారు. జిల్లా అధికారి యంత్రాంగం ఈ సంఘటనను మూసి వేయడానికి ప్రయత్నించింది. బరోడా లోని సహిమార్ అనే మహిళా సంస్థ వెంటనే సంఘటన స్థలానికి వెళ్లి, విచారించి రిపోర్టు అందజేయడంతో సుప్రీం కోర్టు కల్పించుకొని విచారణ సంఘాన్ని నియమించింది.

శిశు వధువులు

సాంఘిక సంస్కర్త బెహ్‌రాయ్ జిమల్ బారీ నిర్వహించిన ఉద్యమంతో 19వ శతాబ్దం చివరలో వివాహ వయస్సు ఎక్కువ ఉండాలని మొదటి చట్టం అమలులోకి వచ్చింది. బాలికల వివాహ వయస్సును 12 సం||లకు పెంచేందుకు నడుం కట్టిన కారణం ఆయన గట్టి వ్యతిరేకతను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. హిందూబాలిక యుక్త వయసు రాక ముందే పెళ్లి చేసుకోవాలి. భారతీయ సంప్రదాయ, అచార వ్యవహారాల్లో బ్రిటిష్ వారిని తలదూర్చునీయరాదనే వాదనతో, లోకమాన్యతిలక్ కూడా ఈ చట్టాన్ని వ్యతిరేకించాడు. వివాహ వయోవరిమితిని దశల వారీగా పెంచారు. ప్రస్తుతం అది 18 సం||లకు చేరుకుంది. అయినా బాల్య వివాహాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి.

రాజస్థాన్, ఉత్తర ప్రదేశ్‌లలో కూడ సామూహిక బాల్య వివాహాలు జరిగినట్లు వార్తలు అందాయి. కొన్నేళ్ల క్రితం రాజస్థాన్ కాబినేట్‌లో ఒక మంత్రి తన ఇద్దరు మైనర్ కూతుళ్లకు చట్టబద్ధ వివాహ వయసు రాకముందే పెళ్లి చేశారని వత్రికలు బహిర్గతం చేయగానే, ఆయన తన మంత్రి పదవికి రాజీనామా చేశాడు.

రాజ్‌స్థాన్‌లోని ఒక జిల్లాలోనే 9

వేల బాల్య వివాహాలు యధావిధిగా జరిగాయని ఫోటో ఫీచర్ ఒక వార్తా పత్రికలో బహిర్గతం చేసింది. అనేక సందర్భాలలో శిశు వధువులను వినాదూ బడికి పంపారు. విచారకరమైన విషయ మేమంటే చిన్న వయసులోనే గర్భం రావడం, ఎక్కువ కాన్పులు కావడంతో వారి ఆరోగ్యం దెబ్బ తింటుంది. ఇవి స్త్రీల, జీవన ప్రమాణాల్ని తగ్గించి వేస్తాయి.

పోలీసుల బెదిరింపు

మానభంగ నేరాలు పెరిగితే శాంతిభద్రతలు క్షీణిస్తాయనేమో కాబోలు పోలీసులు అత్యాచారాలకు సంబంధించిన ఫిర్యాదులను నమోదు చేసుకోడానికి ఇష్టపడటం లేదు. కొన్నేళ్ల క్రితం వశ్చిమ బెంగాల్ పోలీసులు రేవ్ కేసులను నమోదు చేసుకోడానికి తిరస్కరిస్తున్నారని నశ్యతి ఫోవ్, ఎభూతి వటేలు తెలియజేశారు. 1982 లో సామూహిక అత్యాచారానికి గురయిన సోహియాలా కొన్ని రోజుల తరువాత ఢిల్లీ నుంచి వెలువడే 'మానుషి' పత్రికలో ఆమె తన అనుభవాలను ఇతర స్త్రీలతో పంచుకోడానికి నిర్ణయించుకుంది. పోలీసులు ఆమె తండ్రిని ఫిర్యాదును ఉపనంహరించుకోమని చెప్పారు. ఫిర్యాదును ఫైల్ చేసినట్లయితే, 18 ఏళ్ల సోహియాలాను కస్టడీలోకి తీసుకుంటామని పోలీసులు బెదిరించినట్లు ఆమె తెల్పింది. గత్యంతరం లేక తండ్రి ఫిర్యాదును వదిలేశారు. భయంకరమైన దుర్భర శారీరక స్థితికి గురయిన సోహియాలాకు తన కుటుంబం ఆసరా కావాల్సి వచ్చింది.

పునర్వివాహ హక్కు

1856లో ఎతంతు పునర్వివాహ చట్టం అమలులోకి వచ్చింది. ఉన్నత కుల హిందూ ఎతంతంపులకు పునర్వివాహం చేసుకునే హక్కు ఏర్పడింది. బ్రాహ్మణులు, ఇతర కులాలలో పునర్వివాహంను నిషేధించే మతపరమైన ఆచారాన్ని ఈ శాసనం వ్యతిరేకించింది. గుజరాతి హిందువులలో మొట్టమొదట 1893లో మధవదాస్ రఘునాథ్ ఎతంతంపును వివాహం చేసుకున్నారు. ఆయన ఆ తర్వాత

ఎలాంటి ద్వేషాల్ని, సంఘటనల్ని ఎదుర్కోవలసి వచ్చిందో రాశారు.

కూతుళ్ల వంశ పారంపర్య హక్కులకు సంబంధించినంత వరకు, చాలమంది తల్లిదండ్రులు వీలునామా లను కొడుకులకు అనుకూలంగా రాసి చట్టాలను కాలరాస్తున్నారు. వీలునామా విమిలేని సందర్భాలలో బంధువులు కూతుర్ల పై వత్తిడి తెచ్చి అన్తిలో తమ వాటాకై డిమాండు చేస్తున్నారు.

ఎతంతు పునర్వివాహ చట్టం, వివాహ వయోవరిమితి పెంపు మొదలైన శాసనాలు ప్రవేశ పెట్టడానికి అనేక మంది సాంఘిక సంస్కర్తలు పోరాటం చేశారు. ఫెమినిస్టులు ముఖ్యంగా పాశ్చాత్య దేశాల్లో వారి ఉద్యమాలన్నింటినీ విద్యాహక్కు అన్తిహక్కు, ఓటు హక్కు మొదలైన వాటిపైన కేంద్రీకరించారు. అయితే ఈ చట్టపర మార్పులు స్త్రీల జీవిత ప్రమాణాలను పెంచవని, వారికి జరుగుతున్న అన్యాయాలకు స్వస్తి పలుకవని గ్రహించటానికి చాల కాలం పట్టింది.

న్యాయనమ్మతం కాని ఒక చట్టాన్ని కొట్టేసినా, స్త్రీల హక్కుల్ని పరిరక్షిస్తూ, కొత్త చట్టం జారీ అయినా అది ఒక ముందడుగే, సమానత్వం కోసం, న్యాయం కోసం వారు జరిపే పోరాటాలన్నింటిలో కూడా వారికి చట్టబద్ధమైన మద్దతు అవసరం. అసమానత్వం, అన్యాయ పరిస్థితులను సృష్టించిన పితృస్వామిక సమాజం కొనసాగినంతకాలం స్త్రీలు చట్టపరమైన హక్కులను పూర్తిగా అనుభవించ లేరన్నది న్యవ్తం. 70-80 స్త్రీల ఉద్యమాలు స్త్రీలకు సంబంధించిన చట్టాలలో మార్పులు తీసుకు రావడం మీదనే కేంద్రీకరించక, జీవితం యొక్క అన్ని అంశాలలోను పితృస్వామ్యాన్ని ప్రశ్నించటం నేర్పింది.

సోనాల్ శుక్లా

(ఫెమినా, మార్చి 8-22, 1989)

ఇంధన సమస్యను 'కోల్డ్ ఫ్యూజన్' పరిష్కరిస్తుందా?

సూర్యుడిలో కొన్నికోట్ల డిగ్రీల ఉష్ణోగ్రత జరుగుతున్న పరమాణు కేంద్రక సంయోజనం (ఫ్యూజన్) కారణంగా అతులేని వేడి, కాంతి వుడుతున్నాయి. ఈ పరమాణు కేంద్రక సంయోజనాన్ని ప్రయోగ శాలలో గది ఉష్ణోగ్రత వద్ద సాధించామని (దీనినే కోల్డ్ ఫ్యూజన్ అంటున్నారు) అమెరికాలోని యుధా విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన డా॥ స్టాన్లీపోన్స్, ఇంగ్లాండ్లోని సాథాంప్టన్ విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన డా॥ ఫ్లిష్మిమన్లు మార్చి 26న పత్రికా విలేఖరుల సమావేశంలో ప్రకటించి సంచలనం సృష్టించారు. గది ఉష్ణోగ్రతల వద్ద పరమాణు కేంద్రక సంయోజనం సాధ్యమా? దీనివల్ల ఎటువంటి ప్రమాదమూ, కాలుష్య కారకవ్యర్థ వదార్థాలు లేకుండా ఎడతెరిపి లేని విద్యుచ్ఛక్తి పొందవచ్చా? దీనితో ఇంధన వనరుల సమస్య తీరి పోతుందా? వంటి ప్రశ్నలు మనముందున్నాయి. శాస్త్రజ్ఞులు తాము అనుకొన్న పరిశోధనా ఫలితాలను విజ్ఞాన శాస్త్ర పత్రికల్లో ప్రచురించకుండానే వార్తా పత్రికల ద్వారా ప్రచారం పొందడానికి ప్రయత్నించడంపై ఇంకోవైపు విమర్శలు వినవస్తున్నాయి. పోన్స్, ఫ్లిష్మిమన్ల ప్రకటన తర్వాత భారత దేశ శాస్త్రజ్ఞులతో సహా అన్నిదేశాల శాస్త్రజ్ఞులు ప్రయోగం చేయటానికి పోటీపడ్డారు. 'కోల్డ్ ఫ్యూజన్' సాధ్యమేనని కొందరు అంటే, రసాయనిక చర్య తప్ప 'కోల్డ్ ఫ్యూజన్' జరగలేదని కొందరంటున్నారు. నిజానిజాలేంటో, లాభనష్టాలేంటో మరిన్ని పరిశోధనల ద్వారానే తేలాలి.

పోన్స్, ఫ్లిష్మిమన్ల ప్రయోగం :

నీటిని విద్యుత్ విశ్లేషణకు గురిచేసి హైడ్రజన్, ఆక్సిజన్లుగా విడగొట్టవచ్చు. పోన్స్, ఫ్లిష్మిమన్లు

సాధారణ జలానికి బదులు తమ ప్రయోగంలో భారజలం వాడారు. భారజలంలో హైడ్రజన్ బదులుగా దాని ఐసోటోప్లైన డ్యూటీరియం ఉంటుంది. ఒక బీకరులో భారజలాన్ని తీసుకున్నారు. కొంత డ్యూటీరియం లూథియం హైడ్రాక్సైడ్ను విద్యుత్ విశ్లేషణ ద్రావణంగా తీసుకున్నారు. ఇందులో పల్లాడియం కడ్డీని ఋణ ధృవంగా, ప్లాటినం కడ్డీని ధన ధృవంగా ఉంచి దాదాపు వందగంటల పాటు విద్యుత్ ప్రసరణ చేశారు. విద్యుచ్ఛక్తి భారజలాన్ని డ్యూటీరియం ధన ఆయాన్లు (డ్యూట్రాన్లు)గా, ఆక్సిజన్ అనయాన్లుగా విడగొడుతుంది. ఆక్సిజన్ అనయాన్లు ధనధృవం దగ్గర ఎలక్ట్రాన్లు ఇచ్చివేసి ఆక్సిజన్ వాయువుగా బుడగలుగా బయటకు వెలువడుతుంది. డ్యూట్రాన్లు పల్లాడియం ఋణ ధృవాన్ని చేరి దాని లోహ లాటిన్లో డ్యూటీరియం పరమాణువులుగా, అణువులుగా మారతాయి. డ్యూటీరియం పరమాణువులు సంయోజనం చెంది హీలియం కేంద్రకం, న్యూట్రాన్లుగా విర్పడతాయి. ఈ చర్యలో కొంత పదార్థం శక్తిగా మారి విపరీతమైన ఉష్ణోగ్రత వెలువడుతుంది. ఋణధృవంగా వ్యవహరిస్తున్న పల్లాడియం 1554° సెల్సియస్ వద్ద కరుగుతుంది. పోన్స్, ఫ్లిష్మిమన్ల ప్రయోగంలో పల్లాడియం కడ్డీ చాలాభాగం కరిగి పోయింది, కొంత అవిరై పోయింది. ప్రయోగ పరికరాలు, పరిసరాలు కొంతమేరకు ధ్వంసమయ్యాయి. రసాయనిక చర్యవల్ల ఇంత ఉష్ణం వెలువడదని, ఏదో తెలియని కేంద్రక చర్యల ఫలితమేనని పోన్స్, ఫ్లిష్మిమన్ల ప్రతిపాదన. ఈ పద్ధతిలో ఒకవాట్ విద్యుచ్ఛక్తి వినియోగించి 4.5 వాట్ల శక్తిని పొందవచ్చని వీరు పేర్కొంటున్నారు. ఒక గ్రాము డ్యూటీరియం 9,500 లీటర్ల పెట్రోలు ఇచ్చే శక్తి ఇస్తుంది. ఒక లీటరు

సముద్రపు నీటిలో మూడువందల లీటర్ల పెట్రోలుకు సమానమైన శక్తిని ఉత్పత్తి చేయగలిగిన భారజలం ఉంటుంది. కాబట్టి తరగని ఇంధన వనరులున్నట్లేనని ఈ శాస్త్రజ్ఞులు వాదిస్తున్నారు.

నిప్పునుంచి

కోల్డ్ ఫ్యూజన్ వరకు :

మానవుడు తన శ్రమ శక్తితో, రోజు రోజుకు పెరుగుతున్న మేధస్సుతో ప్రకృతి శక్తుల్ని తన వశం చేసుకుంటూ మెట్టుమెట్టుగా అభివృద్ధి చెందుతున్నాడు. నిప్పునే కాక నీటి ప్రవాహాన్ని, గాలివేగాన్ని, పశుశక్తిని, సూర్యశక్తిని తనకు ఉపయోగపడేట్లు చేసుకోగలిగాడు. తోటి మనుషుల శక్తిని, బుద్ధిబలాన్ని కొల్లగొట్టటంలో కొందరు మానవులు, కొన్ని జాతులు సఫలీకృతులైనందువల్లే నమాజం వర్గాలుగా చీలిందన్న విషయం నిర్వివాదాంశం.

మానవుడు తన పరిణామ క్రమంలో పై శక్తుల్నే కాక లక్షల వేల సంవత్సరాల క్రితం విర్పడి భూగర్భంలో ఉన్న బొగ్గు, పెట్రోలు, నహజవాయువు వంటి శిలాజ ఇంధనాలు కనుక్కుని ఉపయోగిస్తున్నాడు. బొగ్గు, ఆవిరి యంత్రం, విద్యుచ్ఛక్తి ప్రపంచ రూపురేకలనే మార్చివేశాయి. ఇటీవలి కాలంలో మరింత ఎక్కువగా శౌర, తరంగ, వాయు శక్తుల్ని, బయోగాస్ వంటి ఇంధనాలు ఎక్కువగా ఉపయోగించటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఇదే పరిణామ క్రమంలో అణుశక్తిని సైతం కనుగొన్నాడు. అణుధార్మిక గుణంగల కొన్ని పదార్థాల (ఉ॥యురేనియం) పరమాణు విచ్ఛిత్తి (ఫిషన్) వల్ల కొంత పదార్థం రూపాంతరం చెంది అతులేని ఉష్ణశక్తి వెలువడుతుంది. ఈ అణుశక్తిని మొట్టమొదటి సారి మానవ ప్రగతికి,

నంక్షేమానికి కాక విధ్వంసానికి ఉపయోగించారు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో హిరోషిమాపై వేసిన అణుబాంబు దుష్పరిమాణాలను ఈనాటికీ అక్కడి ప్రజలు అనుభవిస్తునే ఉన్నారు. ఒకవైపు ప్రపంచాన్ని అనేకసార్లు విధ్వంసం చేయగల అణు బాంబులు పేర్చుకుంటూ పోతూ ఇంకోవైపు 'శాంతి కోసం అణుశక్తి' అన్న నినాదాన్ని అగ్రరాజ్యాలు లేవదీశాయి. దీనితో విద్యుచ్ఛక్తి చాల చౌకగా లభిస్తుందని, ఇంధన సమస్యలకు అణుశక్తి పరిష్కార మార్గమని నమ్మంప జూస్తున్నాయి. కాని పరమాణు రియాక్టర్లు సైతం అణు బాంబులంత ప్రమాదకరమైన వన్న వాస్తవాన్ని ప్రజలు గ్రహిస్తున్నారు. పరమాణు రియాక్టర్లలో ప్రమాదం జరిగినా, దానిమీద మామూలు బాంబు వేసినా అణుబాంబు వేసిన దుష్ఫలితాలన్నీ అనుభవించాల్సి ఉంటుంది. ఒకవేళ ఎటువంటి ప్రమాదమూ జరగదన్న అభయమున్నా పరమాణు రియాక్టర్ల నుండి వెలువడే అణుధార్మికత తెలియకుండానే హాని కలిగిస్తునే ఉంటుంది. పరమాణు రియాక్టర్ల నుండి వెలువడే అణుధార్మిక వ్యర్థ వదార్థాలను వింజేయాలో, ఎక్కడ పారవేయాలో ఎవరికీ తెలియదు. ఈ సమస్యను అభివృద్ధి చెందని దేశాల పైనే, భవిష్యత్తు తరాల నెత్తిమీదనే రుద్ద చూస్తున్నారు. పరమాణు రియాక్టర్లు ప్రపంచ ప్రజల కోపాగ్నికి గురి అవుతున్నాయి. వీటికి భవిష్యత్తు లేదని నడుస్తున్న చరిత్ర చెబుతుంది.

ఎంత ఎక్కువ శక్తిని వినియోగిస్తుంటే సమాజం అంత నాగరికమైనదన్నట్లు ఈరోజుల్లో భావిస్తున్నారు. ఈ భావనను ప్రశ్నించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. శిలాజ ఇంధనాల అధిక వినియోగం వల్ల ఏర్పడుతున్న సమస్యలు మనందరకు తెలిసినవే. వాయు కాలుష్యం, అమ్మ వర్షాలు, ప్రపంచం వేడెక్కి పోవటం ఈ సమస్యలకు ఉదాహరణగా పేర్కొన వచ్చు. కాలుష్యం సమస్య లేకుండా, తరగని, చౌకగా లభించే ఇంధన వనరుని కనుగొనాలన్న తపన ఇంకా

వదులలేదు. సూర్యుడు, నక్షత్రాలలో జరుగుతున్న విధంగా శక్తి, వెలుగును ఇచ్చే కేంద్రక చర్యలను నియంత్రిత పద్ధతుల్లో అనుకరించడానికి వేలాది కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తూగత 40 సంవత్సరాల శాస్త్రజ్ఞుల కృషి ఇందులో భాగమే.

కేంద్రక సంయోజన చర్యలను జరపడానికి, నియంత్రించడానికి ఇటీవల అత్యధిక శక్తివంతమైన లేజర్, అయాన్ కిరణాలను ఉపయోగిస్తున్నారు. కాని ఈ పరిశోధనలను ఉపయోగించుకొని వ్యాపార స్థాయిలో నడిచే ఫ్యూజన్ రియాక్టర్లు నిర్మించడానికి అనేక సంవత్సరాలు పడుతుందని శాస్త్రజ్ఞుల అంచనా. మరోవైపు మామూలు ఉష్ణోగ్రత పరిస్థితులలోనే కేంద్రక సంయోజనాన్ని సాధించేందుకు శాస్త్రజ్ఞులు కృషి చేస్తూ వచ్చారు. ఇప్పుడు పోన్స్, ఫ్లిష్మేమన్లు కోల్డ్ ఫ్యూజన్ సాధించామంటున్నారు.

అసలు కోల్డ్ ఫ్యూజన్ జరిగిందా?

గది ఉష్ణోగ్రత వద్ద అణు హైడ్రోజన్, దాని ఐసోటోపులైన డ్యూటీరియం, ట్రిటీయంలో కేంద్రక సంయోజన చర్య 'క్వాంటమ్ టన్నెలింగ్' మెకానిజం ద్వారా జరుగుతుందని భావిస్తున్నారు. కేంద్రకాలకు ధనావేశం ఉండవల్ల వాటి మధ్య వికర్షణ ఉంటుంది. అయినప్పటికీ ఒక కేంద్రకం ఈ వికర్షణ అడ్డుగోడను తొలుచుకొని మరో కేంద్రకంతో కలిసే నిర్దిష్ట అవకాశం ఉంటుందని క్వాంటమ్ సిద్ధాంతం చెబుతుంది. గది ఉష్ణోగ్రతల వద్ద ఇలా జరగటానికి చాలా తక్కువ అవకాశాలున్నాయని కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు భావిస్తున్నారు. హైడ్రోజన్, లేదా డ్యూటీరియం పరమాణువుల మధ్య దూరాన్ని తగ్గించడం ద్వారా సాధారణ ఉష్ణోగ్రత వద్ద కూడా స్థిర విద్యుత్ వికర్షణా కుడ్యాన్ని అధిగమించి 'క్వాంటమ్ మెకానికల్ టన్నెలింగ్' జరిగే అవకాశాన్ని పెంచవచ్చు. దీన్ని 'మ్యూయాన్ ప్రేరిత సంయోజనం' అంటున్నారు. ఎలక్ట్రాన్లు మాదిరిగా మ్యూయాన్లూ ఋణ విద్యుదావేశం కలిగి ఉంటాయి. కాని వాటికంటే 207

రెట్లు బరువు ఎక్కువ. పరమాణు కేంద్రకం చుట్టూ తిరిగే ఎలక్ట్రాన్లకు బదులుగా ఏదోవిధంగా మ్యూయాన్లను ప్రవేశపెట్ట గలిగితే పరమాణువుల మధ్య ఎడం రెండువందల రెట్లు తగ్గుతుంది. ఫలితంగా మామూలు ఉష్ణోగ్రతల వద్ద కేంద్రకాల సంయోజనం చెందే అవకాశాలు పెరుగుతాయి. ఆతర్వాత సంయోజనం చెందిన కేంద్రకాల జంటనుండి మ్యూయాన్లు ఇతర కేంద్రక జంటలకు లభ్యమవుతాయి. ఈ విధంగా ఇవి నిజమైన ఉత్ప्रेరకాలుగా వని చేస్తాయి. ఈ "మ్యూయాన్ ప్రేరిత సంయోజనం" లాంటి చర్యే పోన్స్, ఫ్లిష్మేమన్లు చేసిన ప్రయోగంలో జరిగిందని శాస్త్రజ్ఞులు భావిస్తున్నారు.

ఈ కోల్డ్ ఫ్యూజన్ ప్రయోగాలను ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అనేకమంది శాస్త్రజ్ఞులు చేసి చూపిస్తున్నారని ఇంతకు ముందే తెలుసుకున్నాం. అయితే ఈకింది ప్రశ్నలకు ఇంకా సమాధానాలు వెతకవలసి ఉంది. పోన్స్, ఫ్లిష్మేమన్ల ప్రయోగంలో వారు పేర్కొన్నట్లు న్యూట్రాన్లు వెలువడుతున్నట్టయితే అవి ఎక్కువ సంఖ్యలో వెలువడాలి. కాని అదే గనక జరిగినట్టయితే అవి పరిశోధకులను చంపి ఉండాలి. ఈ చర్య వల్ల ఉత్పన్నమైన హీట్ ఫ్లక్స్ కంటే న్యూట్రాన్ ఫ్లక్స్ దాదాపు 10 మిలియన్ల రెట్లు తక్కువ ఉంటుందని గమనించారు. అంటే ఈ ప్రయోగంలో కొన్ని న్యూట్రాన్లు మాత్రమే వెలువడుతున్నాయి. కాబట్టి నిజంగా కేంద్రక సంయోజనం జరుగుతోందా?

ప్రతి కేంద్రక సంయోజన చర్యలో గామా కిరణాల రూపంలో కాని, ఎక్స్రే కిరణాల రూపంలో కాని అణుధార్మిక వికిరణం వెలువడుతుంది. పై ప్రయోగంలో అణుధార్మిక వికిరణం వెలువడిన దాఖలాలే లేవు. ఈ ప్రయోగంలో పల్లాడియం కరిగి పోవడం, అవిరి కావడం; ఉష్ణం వెలువడటం, తదితర ఫలితాలను రసాయనిక చర్యవరంగా వివరించవచ్చని కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు

అంటున్నారు. కాబట్టి ఈ ప్రయోగంలో జరిగింది వరమాణు కేంద్రక సంయోజనమా? లేక మామూలు రసాయనిక చర్యా?

పోన్స్ బృందం తమ ప్రయోగంలో హీలియం-4 వెలువడుతోందని పేర్కొన్నారు. ఇదే నిజమైతే హీలియం-4 అధికంగా ఉన్న తనశక్తిని ఎలక్ట్రాన్లకు ఇచ్చి కాంతి కిరణమంతటి వేగంతో బయటకు రావాలి. ఫలితంగా నీటినుండి వెల్లువలా వెలువడుతున్న ఎలక్ట్రాన్లు నిర్దిష్టమైన నీలికాంతిని (సెరెంకోవ్ ఎకరణాన్ని) వెదజల్లాలి. కాని ఈ ప్రయోగంలో అలా జరగలేదు. కాబట్టి ఈ ప్రయోగంలో వెలువడినట్లు చెప్పటాన్ని హీలియం-4 వాతావరణంలోని గాలినుండి కూడా ఏర్పడి ఉండవచ్చని కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. కాబట్టి కేంద్రక సంయోజనం జరుగుతుందా?

పోన్స్, ఫ్లిష్మన్లు పేర్కొన్న పద్ధతిలోనే ప్రయోగం చేసినప్పుడు ఇతర శాస్త్రజ్ఞులు కొంత భిన్నమైన ఫలితాలను ఎందుకు పొందుతున్నారు?

ఈ ప్రశ్నలకు జవాబులు త్వరలోనే శాస్త్రజ్ఞులు పొందుతారని ఆశిద్దాం. ఒకవేళ కోల్డ్ ఫ్యూజన్ సాధ్యం అయినప్పటికీ అణు రియాక్టర్లలో ఉండే సమస్యలు ఉండక పోవచ్చన్న నమ్మకం ఏమీలేదు. అంతేకాక ఈ కోల్డ్ ఫ్యూజన్ అవిష్కరణ నూతన అణ్వాయుధాల నిర్మాణానికి దారి తీయదనే గ్యారంటీ గాని, తయారు చేయడం తేలికైతే రాయలసీమలో నాటుబాంబుల మాదిరి అవి విచ్చలవిడిగా ఉపయోగించ బడవనే గ్యారంటీ గాని లేదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ ఈదిశలో జరుగుతున్న పరిశోధనలు మానవజాతి భవిష్యత్తును నిర్ణయిస్తాయనడంలో సందేహంలేదు.

- నర్సాగౌడ్

(22వ పేజీ తరువాయి)

అధ్యక్షుడికి దాడి సంగతి తెలిసినా బయటకు రాలేదు! 'పొలీసులు సమయానికి రాకపోతే ఇంకా చాలా ప్రాణాలు పోయేవి' అంటారు దళితులు".

"మేం కొంచెం మంచిచాక్క వేసుకుంటే సహించరు రాజులు" అంటారు దళితయువకులు. అగ్రామం చాల డబ్బున్న ఊరులా ఉంది. మొత్తం 2500 ఎకరాల సాగు భూమిలో మొత్తం 2450 ఎకరాలు రాజులకు చెందినదే. మిగిలిన 50 ఎకరాలు మిగతా కులాలు పంచుకుంటాయి. దళితులు అంతా రాజుల పొలాల్లో కూలిపని చేయల్సిందే! ఎవరో నలుగురు అయిదుగురు దళితులకు అర, ఎకరం పొలం ఉంటుంది. సీలింగు చట్టం అక్కడ అమలులోలేదు. నర్సంబ్, మండలాధ్యక్షుడు, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడికి ఒక్కొక్కరికి దాదాపు ఎనభై ఎకరాలకు పైగా భూమి ఉంది. కనీస వేతనాల చట్టం అక్కడ అమలులోలేదు. ఒక పెద్దపంటకాలవ అగ్రామం వక్కగా పోతుంది.

తాడేవల్లిగూడెంకు వదికిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంటుంది ఈ గ్రామం దళితులకు భూమిలేదు, భూమిలేని వాడికి అత్తాభిమానం ఉండకూడదని రాజులు అంటారు. అందుకనే ఒకరాజు ఒకదళితయువతిని మానభంగం చెయ్యాలని అనుకుంటే అడ్డు పెట్టకూడదు! ఊరిలో చెప్పకూడదు! నర్సంబ్ని అడగకూడదు! అడిగారంటే ఇదిగో దాడిజరుగుతుంది, 'మనుషుల్ని చంపుతాము' అని సమాధానం చెబు తున్నారు. మమ్మల్ని ఎదరిస్తే మేం ఊరుకోము, కాంగ్రెస్ అయినా తెలుగు దేశం అయినా మేమంతా ఒకటే, అవి అధికారపంచుకోటానికి మేం చేసుకున్న ఏర్పాట్లు, మమ్మల్ని తన్నాలంటే మేం అంతా ఒకటే" అని హెచ్చరిస్తున్నారు రాజులు. దళితులకు ధైర్యం కల్పించటానికి అయినా నర్సంబ్ని మండలాధ్యక్షుణ్ణి, ఇతర నేరస్థుల్ని ఇంతవరకూ అరెస్టు చెయ్యలేదు! అరెస్టులు జరగవు! దాడులు మాత్రం జరుగుతుంటాయి!

(25 వ పేజీ తరువాయి)

ని చర్చలకు ఆహ్వానించింది. ఎల్.టి. టి.ఇ. చర్చలకు నిర్దేశపటమే గాక - నిజమైన రాజకీయ పరిష్కారాన్ని అన్వేషించ దానికి ముందు భారతశాంతి సేనను వెనక్కి పంపడం అవసరమని పట్టుబట్టింది. బయటకు ఎన్ని కబుర్లు చెప్పినా ప్రేమదాన ప్రభుత్వం చిరకాల వాంఛితం కూడా అదే. దీని ఫలితం ఇటీవల ప్రేమదాన ప్రకటన.

'తమిళ ఈలం' ప్రతిపాదనను వదలుకొని కెనడాలోని 'క్యూబెక్ రాష్ట్రం' తరహాలో న్యాయప్రతిపత్తి గల తమిళరాష్ట్రం చాలని ఎల్.టి.టి.ఇ. భావిస్తున్నట్లు వార్త. భారత ప్రభుత్వ నలహాలు ఇచ్చి సాయపడవచ్చు. రాజీవ్, జయవర్ధనే ఒప్పందం తూ.చ. తప్పక అమలు జరిగే వరకు శాంతిసేనలు వైదొలగడం కుదరదని భారత ప్రభుత్వం చేస్తున్న వాదన హేతుబద్ధమే. అయినప్పటికీ సరైన విదేశాంగ విధానం కాజాలదు. శ్రీలంక

ప్రభుత్వం, ఎల్.టి. టి.ఇ.ల జనతా విముక్తి పెరమున లంక సమస్య పరిష్కారంలో ఏకీభావానికి రాలేక పోయినప్పటికీ భారత సైన్యం ఉపసంహరణ విషయంలో మాత్రం ఒకటయ్యాయి. త్వరలో మరోసారి ఎల్.టి.టి.ఇ.కి, ప్రేమదాన ప్రభుత్వానికి మధ్య చర్చలు జరగబోతున్నాయి. భారత - శ్రీలంక ఒప్పందంలో ఎలాంటి ప్రమేయం లేకుండా శ్రీలంక సమస్యను పరిష్కరించుకోవాలని ప్రేమదాన ప్రభుత్వం కోరుకుంటున్నది. మొత్తం మీద లంక సమస్యను ఆ ప్రభుత్వము, ప్రజలు పరిష్కరించుకోవలసిందే. అక్కడికి మన సైన్యాల్ని పంపడమే తప్పు. వాటిని ఎలాగోలాగా కొనసాగించాలను కోవడం మరింత తప్పు. భారత ప్రభుత్వం విజ్ఞతతో వ్యవహరించాల్సిన సమయమిది.

- ఎస్.జయ

హైదరాబాదు దూరదర్శన్ - స్త్రీలు

టెలివిజన్ మన ఆలోచనల మీద, ప్రవర్తన మీద ఎంతో ప్రభావం వేస్తున్నది. ఈమధ్య నేను మా స్వగ్రామం వెళ్ళాను మామాటల్లో దొర్లిన విషయాలకు నేనెంతో ఆశ్చర్యపోయాను. చాల రోజుల తరువాత బంధువులం కలుసుకుంటే, సామాన్యంగా పిల్లలు, పెళ్ళిళ్ళు, మరణాలు, భార్యా భర్తల కలహాలు, పెద్దల్ని నిర్లక్ష్యం చేసే పిల్లలు, ఆర్థిక ఇబ్బందులు, బంధువులు, స్నేహితులు మొదలైన ఎన్నో విషయాల గురించి కబుర్లు చెప్పుకుంటాం. కాని మా కబుర్లలో ఇలాంటి విషయాలు లేవు. మామాటలన్నీ టెలివిజన్ చుట్టూరానే తిరిగాయి. ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళకా టీవీ సీరియల్స్ అంటే ప్రాణం. సీరియల్స్ లో కథ ఎలా మలుపు తిరగబోతున్నదో ముందుగానే ఊహిస్తారు. కొన్ని పాత్రలను విమర్శిస్తారు. కొన్ని పాత్రలను మెచ్చుకుంటారు.

టెలివిజన్, చాల శక్తివంతమైన ప్రచార సాధనం. ప్రేక్షకుల భావాలపై, విలువలపై ప్రభావం చూపుతున్నది. భావాలు, విలువలే కుటుంబ సంబంధాల్లో మార్పులు తీసుకవస్తాయి. హైదరాబాదు దూరదర్శన్ రాష్ట్రంలోని నాలుగింట మూడువంతుల మందికి కార్యక్రమాల్ని అందించగలుగుతున్నది. మొత్తం ఈ కార్యక్రమాల్లో తెలుగు కార్యక్రమాలు 97 శాతం ఉన్నాయి. వీటిలో స్త్రీ పాత్రల చిత్రీకరణ ఎలా ఉండే చూద్దాం.

ఇటీవలి కాలంలో - ముఖ్యంగా పత్రికల్లో - స్త్రీ సమస్యల మీద చర్చలు బాగా జరుగుతున్నాయి. అందువల్ల టీవీలో కూడా స్త్రీ-పాత్రలు ప్రధానంగా కలిగిన కార్యక్రమాలను ఎక్కువగా రూపొందిస్తున్నారు. 'రజనీ' లాంటి హిందీ టీవీ కార్యక్రమాలకు వచ్చిన ప్రచారాన్ని చూసి తెలుగులోనూ అలాంటి సీరియల్స్ ప్రసారం చేస్తున్నారు.

తెలుగు టీవీ కార్యక్రమాల్ని

ఎక్సేషన్స్ కొన్ని కార్యక్రమాలు ముఖ్యంగా సీరియల్స్ బాగున్నాయని అనిపిస్తుంది. అయినా 'సతి'ని స్తుతించడం, భార్యగా, తల్లిగా, చెల్లిగా స్త్రీ త్యాగాలు చేస్తూ కష్టాలు అనుభవిస్తూ సహనశీలగా ఉండాలంటూ ఆదర్శాలను వల్లించడం షరామామూలే. మూసలో పోసినట్టు ఒకే రకమైన స్త్రీ పాత్రలను సృష్టిస్తున్నారు. వూర్ధ్వత్వం, అజ్ఞానం, గర్వం, గయ్యాళితనం లాంటి ఎన్నో అవలక్షణాలు గల స్త్రీ పాత్రలు ఈ సీరియల్స్ లో దర్శనమిస్తున్నాయి.

టి.వి తెరమీద కనిపించే స్త్రీలు విధేయత, అణుకువ కలిగి స్వాభిమానం లేకుండా త్యాగాలు చేస్తూ భర్తకు, పిల్లలకు సేవ చేస్తూ ఉంటారు. అదే స్త్రీ జీవితం, అంతకు మించి అమెకు వేరే జీవితం లేదు అన్నట్టు ఉంటాయి ఈ కార్యక్రమాలు.

'అరుణ కిరణాలు' అనే నృత్య నాటికల్ - ఒంటినిండా ఆభరణాలతో, విపరీతమైన మేకప్ లో అమ్మాయిలను చూపించారు. వీరు తాము కష్టాల్లో ఉన్నామని సహాయం చేయమని నార్యభగవానున్ని ప్రార్థిస్తారు. ఇందులో ఒక్కో అమ్మాయి ఒక విద్యుద్దీపానికి, జ్యోతికి, నక్షత్రానికి, మణుగురు పురుగుకు - ఇలా వెలుగునిచ్చే ప్రతీకలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. తమను స్వార్థపరులు అవసరానికి మించి వాడుకుంటున్నారని, పనిగంటలు నిర్ణయించాలని, సెలవులు కావాలని, యూనియన్ కావాలని కోరుతారు. అవసరమైతే సమ్మెచేస్తామని అంటారు. అయితే మణుగురు పురుగు వీటి నిర్ణయాన్ని అంగీకరించదు. వెలుగునివ్వడం తమ బాధ్యత అని, తిరుగుబాటును ఆపి వేయాలని, సామ్రాజ్యత్వం పెంపొందించుకోవాలని, మనుషులను ప్రేమించి వారికి మేలు చేయాలని హితబోధ చేస్తుంది. అందరూ మణుగురు పురుగును ఆదర్శంగా తీసుకోమని సూర్యభగవానుడు చెబుతారు. స్త్రీలు

మణుగురు పురుగులా ఉండాలని, తమ హక్కుల్ని వదులుకోవాలని, ప్రతిఫలం, ప్రశంసలు ఆశించకుండా ఇతరులకు సేవ చేయాలని చెబుతున్నది.

చాలవరకు అన్ని కథల్లోనూ పురుషపాత్రకే ప్రాధాన్యం, స్త్రీ పాత్రలన్నీ సహాయక పాత్రలే. కథ మలుపు తిరగడానికో, నటనకో స్త్రీపాత్ర అవసరమవుతుంది. 'మనలో ఒకడు' సీరియల్ లో పోలీసు హీరో కష్టాల్లో ఉన్న యువతులను రక్షిస్తుంటాడు. ఒకసారి హీరో నేరాలను వరిశోధిస్తుంటాడు. వెంటఉన్న స్త్రీ పోలీసు ఏమీ చేయదు. అతను చెప్పిన ప్రతిదానికి 'ఎస్ సార్', 'నే సార్' అంటూ ఉంటుందంతే. చివర్న ఒకేరన్లుడికి సంకెళ్ళు తగిలించడం ఒక్కటే ఆమె చేసిన పని. ఈ కథలో మగవారివే అయిన పోలీసు ఉద్యోగాల్లో స్త్రీలు పనిచేస్తున్నట్టు చూపినా, స్త్రీ పోలీసుపాత్రను చాల నిరుత్సాహంగా చిత్రీకరించారు. స్త్రీ పోలీసు అంటే మంచి అభిప్రాయం ఉండేవారికి ఈ కథ అనంతృప్తి కలిగించింది.

స్త్రీ అంటే పవిత్రతకు, పవిత్ర విలువలకు మారుపేరుగా ఉండాలన్నట్లు చిత్రిస్తారు. అమె విలువలకు కావలాదారు. అలాగని ఇతరులను చెడుమార్గాలనుంచి మంచి మార్గంలో పెట్టడానికి స్త్రీకి శక్తి ఉండదు. తరచు మగవాని చుట్టూరా వరిస్థితులు మంచిమార్గంలో పెడతాయి. స్త్రీ చేసేది ఏమీ ఉండదు. ఉదాహరణకు ఒక కథలో ఒక వ్యక్తి డబ్బే ధ్యేయంగా పెట్టుకొని కుటుంబాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తాడు. కూతురు క్లబ్బుల వెంట తిరుగుతుంది. కొడుకు వ్యాపారం ప్రయత్నాల్లో ఉంటాడు. భర్తతో భార్య కూతురుకి పెళ్ళి చేయమంటుంది. అతను వినిపించుకోడు. కూతురు గర్భవతి అవుతుంది. చివరికు అతనికి జ్ఞానేదయం అవుతుంది.

దూరదర్శన్ స్త్రీలను హేళన చేయడం ద్వారా టెలిఫోన్ ను ఎట్లా ఉపయోగించాలో చెప్పింది. టెలిఫోన్ డిపార్టుమెంటు సహకారంతో రూపొందించిన ఈ నాటకంలోని స్త్రీని అవమానకరంగా, నీచంగా చిత్రించారు. స్త్రీల లోపాలను రెండింతలు చేసి చూపించి అవమానించారు. అదే పురుషుడి లోపాల్ని అందరూ మెచ్చు కునే గుణగణాల కింద దాచేశారు. ఉదాహరణకు ఫోన్ లో మాట్లాడేటప్పుడు స్పష్టంగా మాట్లాడాలని, గట్టిగా అరవకుండా, మెల్లగా మాట్లాడాలని భార్యను హేళన చేస్తూ, వెక్కిరిస్తూ భర్త సలహాలు ఇస్తాడు. భర్త మతిమరుపు మనిషి. అయినా భార్య భర్తను అవమానించదు, నిర్లక్ష్యం చేయదు. స్త్రీని పురుషుడే నడిపిస్తుండాలని ఈ కార్యక్రమం చెబుతుంది.

కొన్ని సీరియల్స్ లో స్త్రీ పాత్రల చిత్రీకరణ విభిన్నంగా ఉంది. 'కోడలా కోడలా కొడుకు పెళ్లామా' సీరియల్ లో వరలక్ష్మి పాత్రను 'రెబెల్' గా చిత్రించారు. భర్త అధికుడని, భార్య ఎలాంటి పరిస్థితుల్లోనూ భర్తను వదిలి వెళ్ళ కూడదని, పెళ్లయిన స్త్రీకి భర్త, ఇల్లే లోకమని ఈ కథలో చెప్పారు. కథ ఇట్లా నడిచింది. వరలక్ష్మికి నిరుద్యోగి అయిన యువకునితో పెళ్లవుతుంది. బాగా చదువుకుంది. కనుక కుటుంబాన్ని ఆదుకోటానికి ఉద్యోగం చేస్తానంటుంది. మంచి కట్నం తెచ్చిఉంటే కొడుకుకే ఉద్యోగం వచ్చేదని, వరలక్ష్మిని ఉద్యోగం చేయొద్దని అత్త ఈనడించు కుంటుంది. అత్తపొరు భరించలేక వరలక్ష్మి ఇల్లు వదిలిపోతుంది. ఉద్యోగం సంపాదించు కుంటుంది. వరలక్ష్మి భర్త తల్లిని ఎదిరించలేక భార్యకు దూరంగా ఉంటాడు. అతరువాత వరలక్ష్మి ఉద్యోగం చేసే ఆఫీసులోనే అతనికి ఫ్యూన్ ఉద్యోగం వస్తుంది. భర్త మంచినీళ్ళు అందిస్తే తీసుకోదు. భార్య భర్తకు సేవచేయాలి కాని, అందుకు విరుద్ధంగా జరిగితే చివరికి వరలక్ష్మి అత్తగా

రింటికి వెళుతుంది. భర్త అప్పులవల్ల ఇల్లు అమ్మకానికి పెట్టాడని తెలుస్తుంది. చివరకు వరలక్ష్మి అత్తగారింటికి వెళుతుంది. తను సంపాదించిన డబ్బుతో అప్పు తీరుస్తుంది. అత్తకు జ్ఞానేంద్రయం అవుతుంది. చివరికి వితంతు చేయని వరలక్ష్మి తనను క్షమించమని, భర్త కాళ్ళమీదపడినంత పని చేస్తుంది.

'హిమబిందు' సీరియల్ కూడా ఇదే కోవకు చెందింది. హిందీ సీరియల్ 'రజనీ'లో లాగా హిమబిందుకూడా ఎన్నే ఘనకార్యాలు చేస్తుంది. అన్యాయానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతుంది. అవినీతిని బట్టబయలు చేస్తుంది. అసహాయులకు సహాయం చేస్తుంది. తన కృషి ఫలితంగా ఎన్నే విజయాలు సాధిస్తుంది.

ఇప్పుడు టీ.ఎల్.'జ్యోతి ర్యూ' సీరియల్ వస్తున్నది. జ్యోతి ర్యూ భర్త అమె తండ్రి కున్న వరవతిని ఉపయోగించుకొని వ్యాపారంలో పైకి రావాలనుకుంటాడు. కట్నం ఎక్కువ కావాలని అమెను హింసిస్తాడు. చనిపోయే పరిస్థితిలో జ్యోతి ర్యూ భర్తను వదిలేసి పుట్టింటికి వెళుతుంది. చదువుకుని ఉద్యోగం సంపాదిస్తుంది. భర్త మరోపరిశ్రమ పెట్టుకోటానికి లైసెన్సు కోసం ఆఫీసుకెళితే, అక్కడ జ్యోతి ర్యూ ఉద్యోగం చేస్తూ ఉంటుంది. ఇంతకు ముందు పెట్టిన పరిశ్రమకే చట్టాన్ని, నిబంధనల్ని ఉల్లంఘించాడని, ఉన్న లైసెన్సు రద్దు చేస్తుంది. ఇదీ జరిగిన కథ, చివరికి విమలుపు తిరుగుతుందో?

అంతులేని కట్నకానుకల ఆశల సాలెగూళ్ళలో చిక్కుకున్న స్త్రీ, తల్లిదండ్రుల సహాయంతో బయటపడి, జీవితాన్ని చక్కదిద్దుకునే విధంగా ఈ సీరియల్స్ లో స్త్రీ పాత్రను చూపించడం బాగుంది. కాని, అమె తనకోసం ధైర్యంగా నిలబడినట్లు కాకుండా కేవలం "వగ"తో ఆ పనులు చేసినట్లు చూపితే బాగుండదు. భర్త వదిలేసిన స్త్రీలు, ఎడాకులు తీసుకున్నవారు ధైర్యంగా నిలబడి తమ జీవితానికొక అర్థం కల్పించుకోవడం సరైనది. వారిలా చేయడానికి 'పురుషులపట్ల వ్యతిరేకత' వంటి నెగెటివ్ కారణం చూపించడం హానికరం.

చాలవరకు కష్టాలు అనుభవిస్తున్న స్త్రీ పాత్రల్ని ఘోరంగా చిత్రిస్తారు. అమె స్వతంత్రంగా, ధైర్యంగా నిర్ణయాలు తీసుకొని ఇతరులకు సహకరించే (హిమబిందు) పాత్రల్ని కొన్నిటిని చిత్రించటానికి ప్రయత్నించారు. అయినా ఇలాంటివారు కూడా చివరికి కాపురం చక్కదిద్దుకోవాలని తమ స్వాతంత్ర్యాన్ని వదలుకొని భర్తకు, దానోహమవుతున్నారు. భర్త అధికారాన్ని అంగీకరించక పోవడం తప్పని (కోడలా కోడలా కొడుకు పెళ్లామా) పశ్చాత్తాప పడతారు.

స్త్రీ పాత్రల్ని కేంద్రబిందువుగా తీసుకొని హైదరాబాదు దూరదర్శన్ లో అనేక కథలు, సీరియల్స్ రావడం అహ్వానించదగ్గ విషయం. కాని ఈ స్త్రీలు పురుషాధిపత్యం నుంచి, వీర్యస్వామిక విలువల నుంచి బయటపడి తామను కున్నది సాధించి ఇతరులకు మార్గ దర్శకంగా ఉండే పాత్రలు కావు.

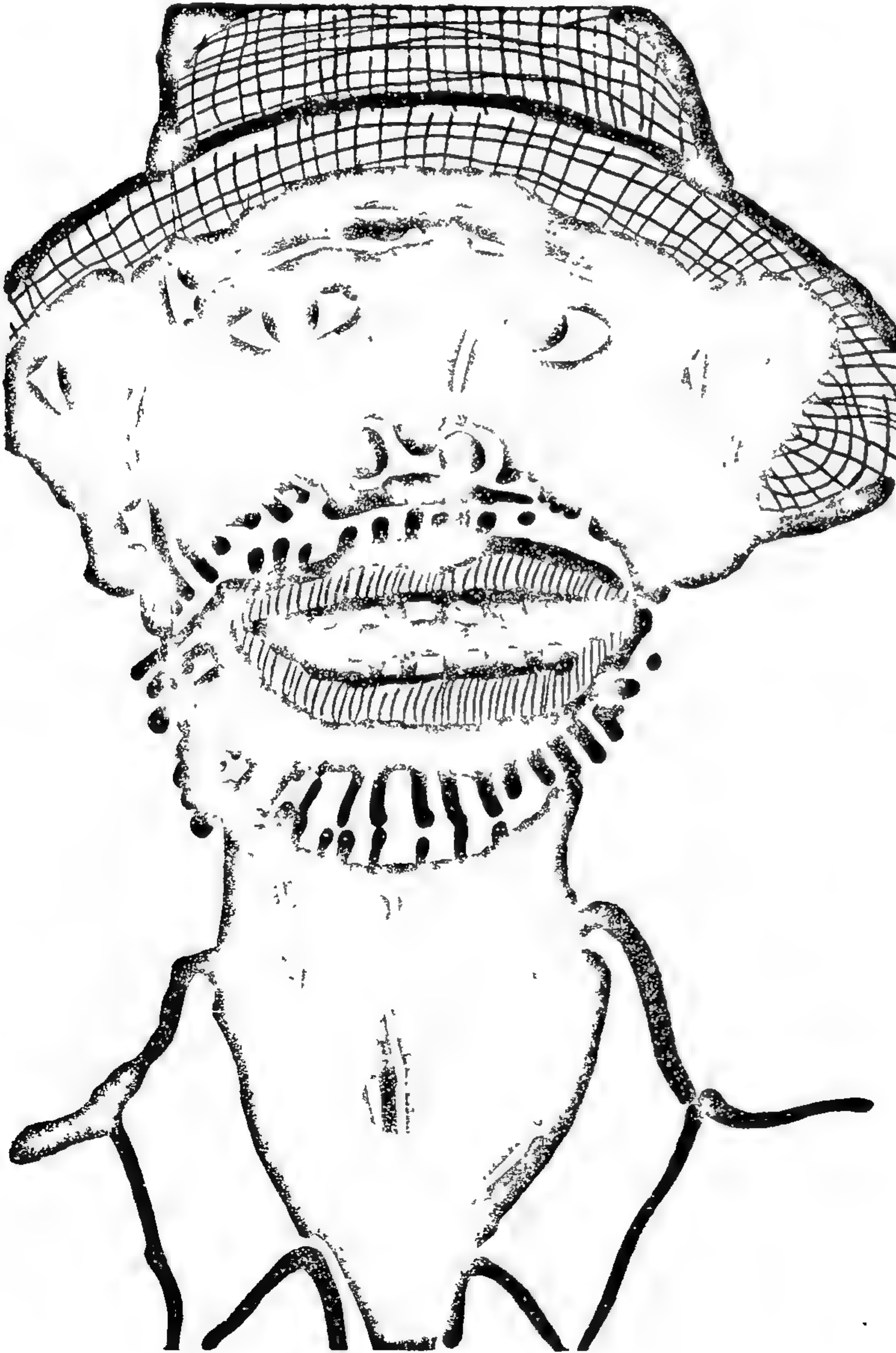
హైదరాబాదు దూరదర్శన్ ప్రేక్షకులను సర్వే చేసినపుడు వెల్లడయిన విషయాలేమిటంటే, అణకువగా ఉంటూనే ఎదిరిస్తూ, సహనశీలంతో హక్కుల్ని నిలుపుకున్న 'కోడలా కోడలా కొడుకు పెళ్లామా' సీరియల్ వాస్తవానికి దగ్గరగా ఉంది. వరలక్ష్మి తిరిగి భర్త దగ్గరకు వెళ్లడంతో తన పోరాటాన్ని తనే వ్యతిరేకించిందని వరలక్ష్మి పాత్రను కొందరు విమర్శించారు. కాని ఆ పరిస్థితిలో, భర్త దగ్గరకు వెళ్ళాలని నిర్ణయించుకోవటం సరైనది చాలమంది అభిప్రాయం. భర్తను వదిలేయాలని నిర్ణయం తీసుకొని ఉంటే స్త్రీ ప్రేక్షకుల నుంచి వరలక్ష్మి పాత్రదూరం అయ్యేది. స్త్రీ పాత్రలపట్ల ప్రేక్షకులకు సానుభూతి ఏర్పడింది. వారు 'తమనూ ఆ పాత్రల్లో చూసుకుంటున్నారని, నర్వేలో తెలిసింది. ప్రేక్షకుల అభిప్రాయాలు - బహుశా - నేటి సాంఘిక స్థితిగతులకు అద్దం పడతాయి.

-ఆర్. అభిలేశ్వరి

మనుషులు ఎగురుతారు

(ఇది ఆఫ్రో-అమెరికన్ జానపద కథ. దాదాపు నాలుగు వందల సంవత్సరాలకు పూర్వం లక్షలాది ఆఫ్రికా వాసులను బలవంతంగా పశువుల మాదిరిగా ఓడలమీది కెక్కించి అమెరికాకు తీసుకుపోయారు. అక్కడ వాళ్ళను బానిసలుగా చేసి వుంచారు. ఈ బానిసత్వం నుంచి విముక్తి పొందడం కోసం ఆఫ్రికా మూల నివాసులైన అమెరికన్ పౌరులు అనేక పోరాటాలు జరిపారు. చివరకు 1862 లో వారికి బానిసత్వం నుంచి విముక్తి లభించింది.

ఈ కథలో 'ఎగిరే మను షులు' తమ యజమానులకూ, వారి తాబేదారులకూ వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు జరిపిన సాహస వంతులైన వ్యక్తులు. ప్రతిఘటించలేక అనేక సంవత్సరాల పాటు బానిసలుగా పడివున్న వ్యక్తులు ఎగరలేని మనుషులు.)

మనుషులు ఎగరగలరని చెప్పతూ వుంటారు. కొన్ని శతాబ్దాల క్రితం ఆఫ్రికాలో కొంతమంది మనుషులు మంత్రాలలో మహా నిపుణులుగా వుండేవారని చెప్పతూ వుంటారు. చెట్టుమీదికి యెక్కు తున్నారా అన్నట్టుగా వాళ్ళు గాలిలో యెగిరి పోయేవాళ్ళని చెప్పతూ వుంటారు. ఒకప్పుడు వాళ్ళు పొలాల మీదుగా పక్షుల్లాగా యెగిరిపోతూ కన్పించేవాళ్ళట. వాళ్ళ నల్లని రెక్కలు నీలాకాశంలో కదులుతూ వాటి మెరుపు చాలా దూరం వరకు వ్యాపిస్తూ వుండేదట.

తరువాత ఒకరోజు అనేక మంది మనుషులు బానిసలుగా చేసుకోబడ్డారు. వాళ్ళను ఓడల మీద కెక్కించి నవముద్రం దాటించి తీసుకుపోవడం ప్రారంభించారు. అది కూడా ఒక కథ. వాళ్ళు తమ రెక్కలను ఓడల మీద సముద్రం అవతలకు తీసుకొని వెళ్ళలేరు. అలా తీసుకు వెళ్ళడం నిషేధించబడింది. ఎగిరే మనుషుల రెక్కలు పడిపోయాయి.

మళ్ళీ చాలా చెడ్డ రోజులోచ్చాయి. సముద్రపు గాలికి మనుషులందరూ జబ్బు పడ్డారు. నెమ్మది నెమ్మదిగా ఆఫ్రికా సుగంధం వాళ్ళను వదిలిపోయింది. అప్పుడు వాళ్ళు యెగిరిపోయే విషయం మరచిపోయారు. అయితే యెగిరే మనుషుల వద్ద వాళ్ళ రెక్కలు వడి పోయినప్పటికీ మూర్ఖమైన సామర్థ్యం వుండిపోయిందని చెప్పతూ వుంటారు. బానిస జీవితంలో కూడా

'వాళ్ళు తమలో దాగివున్న శక్తిని కోల్పోలేదు. చూడటానికి వాళ్ళు అప్రికా నుంచి వస్తున్న ఇతర నల్ల వాళ్ళకన్నా భిన్నంగా లేరు. క్రమక్రమంగా ఎగిరే మనుషులకూ ఎగరని మనుషులకూ ఏమీ భేదం లేకుండా పోయింది.

ఎగర గలిగిన వాళ్ళలో వృద్ధుడైన ఒక వ్యక్తి వున్నాడు. అతడి పేరు టోబీ అనుకోండి. పాడవుగానూ భయపడుతున్నట్లు గానూ వున్న ఒక స్త్రీ కూడావుంది. ఒకప్పుడు అమెకూ రెక్కలుండేవి. ఆమె పేరు సేరా అనుకోండి. సేరాకు ఒక అడపిల్ల కూడా వుంది. ఆ పిల్లను ఆమె వీపుకు కట్టుకొని వుంటుంది. సేరా కఠినమైన ఆ పరిశ్రమతోనూ అసహ్యంగా వున్న ఆ జీవితంతోనూ చాలా బాధ పడుతూ వుంది.

ఉదయం నుంచి సాయంకాలం దాకా బానిసలు పొలాల్లో పనిచేయ వలసి వచ్చేది. బానిసల యజమాని తాను వాళ్ళకు మాన్మరునని చెప్పేవాడు. వాడు ఓ పెద్ద బండలాంటివాడు. బండలాగా కదల లేనివాడు. బానిసలు చేస్తున్న పనిని తనిఖీ చేయడానికి అతడు ఒక సూపర్ వైజర్ ను నియమించాడు. అతడు గుర్రంమీద తిరుగుతూ సూపర్ వైజర్ చేస్తూ ఉండేవాడు. డ్రైవర్ అనే పేరుగల మరో వ్యక్తి నెమ్మదిగా పనిచేసే వాళ్ళను కొరడాతో బాదుతూ వుంటాడు. వాళ్ళు వేగంగా పని చేయాలని హెచ్చరిస్తూ వుంటాడు. ఆ కొరడా దెబ్బలకు ఉత్పన్నమవుతున్న బాధా తరంగాలు చర్మాన్ని చీల్చుకొని లోవలికి ప్రవేశిస్తూ వుండేవి. మనుషులు చురుకుగా పనిచేస్తూ వుండేవాళ్ళు. ఇంకా వాళ్ళు యేం చేయగలరు!

'సేరా పారత్ మట్టిత్రవ్వతూ, కలుపు మొక్కలను తొలగిస్తూ పైరు మొక్కలను చాళ్ళు చాళ్ళుగా తయారు చేసేది. చంటిపిల్ల ఆమె వీపుమీదే నిద్రపోయేది.

ఎప్పుడైనా ఆ చంటి పిల్లకు ఆకలైనప్పుడు బిగ్గరగా అరిచేది. ఆ

చంటిపిల్లకు పాలివ్వడానికి కూడా ఆమెను పనిలోనుంచి వెళ్ళనిచ్చేవాళ్ళు కాదు. ఆమె ఆ బిడ్డను బుజ్జగించడానికి, ఓదార్చడానికి అనుమతించే వాళ్ళు కాదు. ఆ బిడ్డ యేడుస్తూనే వుండేది. ఇష్టం లేకపోయినా ఆమె ఆ బాధను సహించవలసి వస్తున్నది. అటువంటి బాధను సహించదగిన గుండె ఆమెకు లేదు.

ఒకసారి నూవర్ వైజర్ కేక లేశాడు. 'ఈ పిల్లదాని నోరు మూయించు!'

సేరా దయదలచమని ప్రార్థించింది. అయినా డ్రైవర్ వచ్చి ఆ చంటిపిల్లను కొరడాతో ఓ దెబ్బవేశాడు. ఆ పసిపిల్ల గాయపడి పిచ్చి అరుపు అరిచింది. ఆ బిడ్డ తల్లి సేరా నేల మీద పడిపోయింది.

తరువాత ఆ వృద్ధుడు టోబీ వచ్చాడు. అతడు చేయి పట్టుకొని ఆమెను లేవదీశాడు.

"నేను వెళ్ళవలసిందే" సేరా అన్నది.

"సమయం వచ్చింది" టోబీ అన్నాడు

సేరా నరీగా నిలబడలేక పోతున్నది. ఆమె తల తిరుగుతూ వుంది. ఎండకు ముఖం కమిలి పోయింది. చంటిపిల్ల ఏడుస్తూనే వుంది. 'నామీద దయ చూపండి, దయ చూపండి,' అంటున్నాదా అన్నట్లు రోదిస్తూ వుంది. సేరా చాలా బాధ పడుతూ వుంది. ఆమెకు బాగా ఆకలి కూడా వేస్తున్నది. ఆమె ఒక చాలులో కూర్చున్నది.

"ఏయ్, ఏయ్ లే.... అక్కడ నుంచి" నూవర్ వైజర్ అరిచాడు. అతడు చేతితో సైగ చేయగానే డ్రైవర్ కొరడాతో సేరా కాళ్ళమీద బాదాడు. ఆమె లేవలేక పోయింది.

టోబీ తప్ప సేరాకు గానీ, ఆమె బిడ్డకుగానీ సహాయ పడేవాడు అక్కడ యెవడూ లేడు.

"ఇక సహించలేను" సేరా విలవిలా తన్నుకొంటూ టోబీతో అన్నది.

"అవునమ్మాయీ, సమయం

వచ్చింది," టోబీ అన్నాడు. "వెళ్ళు. ఎలా ఎగరాలో నీకు తెలిసేవుంది గదా!"

అతడు చేతులు పైకెత్తాడు - సేరా వాటిని పట్టుకొన్నది. గబగబా అతడు, 'కుమ్... యాలీ, కుమ్ బూబా తాంబే' ఇంకా కొన్ని ఇతర శబ్దాలు నెమ్మదిగా గొణిగాడు. వాళ్ళు గుసగుస లాడుతున్నట్లుగా లేక దీర్ఘంగా శ్వాసిస్తున్నట్లుగా కన్పించింది.

సేరా ఒక కాలు గాలిలోకి పైకెత్తింది. తరువాత రెండేది. మొదట ఎగరడంలో ఆమెకు కొంచెం ఇబ్బంది కలిగింది. ఆమె చంటిబిడ్డను గట్టిగా బాహువుల్లో బంధించుకొన్నది. అప్రికా మంత్రం ఆమె మీద ప్రభావం చూపుతూ వుంది. స్వేచ్ఛగా తిరిగే పక్షిలాగా ఆమె పైకి లేచింది. ఒక రెక్క లేచినంత తేలికగా పైకి లేచింది.

నూవర్ వైజర్ అరుస్తూ ఆమెను వెంబడించాడు. సేరా పొలాల కంచెల మీదుగా ఎగిరిపోయింది. ఎత్తుగా వున్న చెట్లకూడా ఆమెను అడ్డగించలేక పోయాయి. ఆమె అగలేదు ఎగిరిపోయింది. సూపర్ వైజర్ ఆమెను అవలేక పోయాడు. ఆమె ఒక గద్దలాగా ఎగురుతూ వుంది. ఆఖరుకు ఆమె అదృశ్యమై పోయింది.

ఈ విషయంలో ఎవడూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఎవడూ నమ్మలేక పోతున్నాడు. కాని ఆశ్చర్యం యేమిటంటే వాళ్లందరూ ఆమె యెగిరిపోతూ ఉండటం చూశారు.

మరుసటి రోజు ఎండచాలా తీవ్రంగా వుంది. బానిసల్లో ఒక యువకుడు ఎండ దెబ్బకు అలసిపోయి పడిపోయాడు. డ్రైవర్ వచ్చాడు. అతడు కొరడా విసిరాడు. టోబీ వచ్చి ఆ వడిపోయిన యువకునితో కొన్ని మాటలు చెప్పాడు. అవి ఇప్పుడు యెవ్వరికీ గుర్తు లేవు. ఆ యువకుడు కూడా విన్నతరువాత మరుక్షణంలోనే వాటిని మరచిపోయాడు. కాని ఆ మాటలు అతడి లోవలకు చేరాయి. ఆ యువకుడు లేచాడు. వెంటనే గాలిలో

ఎగిరాడు. వాయు వేగంతో వాయువును అధిరోపించి వెళ్ళిపోయాడు. చివరకు అతడు కూడా సేరా మాదిరిగానే యెగిరిపోయాడు.

ఒకరి తరువాత ఒకరు అనేకమంది ఆ వేడికి అలసిపోయి పడిపోతూ వున్నారు. టోబీ అందరికీ సహాయ పడుతూ ఉన్నాడు. అతడు వాళ్ళందరివైపు తన చేయి చాపేవాడు. ఏవో శబ్దాలు గొణిగేవాడు, 'కుమ్' కుంక యాలి, 'కుమ్ బుబా తాంబే'. గుసగుసలు మళ్ళి ఒక దీర్ఘమైన నిట్టూర్పు! ఆ తరువాత వాళ్ళు యెగిరి పోయేవాళ్ళు. వేడిగా వున్న వాయువుల మీద యెక్కి నల్లగా నిగనిగలాడుతున్న కొయ్య జీనుల్లాగా కనిస్తూ వాళ్ళు ఎగురుతూ పోయారు. క్రింద నూవర్ వైజర్ వాళ్ళను వెంబడిస్తూ అరుస్తూ వున్నాడు. ఎగిరేవాళ్ళు ఆ పాయలు దీసిన పైర్లనూ, పొలాలనూ, నదులనూ దాటుతూ యెగిరి పోయారు.

ఒక రోజు నూవర్ వైజర్ బిగ్గరగా అరిచాడు. 'ఈ ముసలివాణ్ణి పట్టుకోండి- ఇతడు పెదవులతో ఏదో గుసగుసలాడటం నేను విన్నాను, వీణ్ణి పట్టుకోండి' తరువాత మాస్టర్ అనే వ్యక్తి వరుగెత్తుకొంటూ వచ్చాడు. డ్రైవర్ టోబీని బంధించి కొట్టడానికి కొరడా చేతిలోకి తీసుకొన్నాడు. బానిసల యజమాని తన పిస్టల్ తీశాడు. అతడు ముసలివాడైనా ఆఫ్రికన్ టోబీని చంపేయాలను కొంటున్నాడు.

టోబీ నవ్వుతూ వున్నాడు. (చెప్పుకొంటూ వుంటారు) అతడు వేగంగా తన తల ఊపుతూ అన్నాడు, 'హీ, హీ! నేనెవరినో మీకు ఇప్పుడు తెలుస్తుంది. ఈ పొలంలో పనిచేసే వాళ్ళలో అనేకమందిని మీరు ఈ రోజు గుర్తు వట్టగలరు. ఎన్నుబోయి చూస్తున్న వారి ముఖాలు మీదే అతడన్నాడు, "మేము ఎగిరే మనుషులం".

తరువాత శక్తి వంతమైన ఆ పూర్వపు శబ్దాలను అతడు మళ్ళి

వలికాడు. ఆ పొలంలో నలువైపులా కొరడాలు పట్టుకొని నిలబడి వున్న వాళ్ళందరూ ఎనేటట్లుగా అతడు ఉచ్చరించాడు, '... బుబాయాలి, ...బుబా తాంబే...!'

అంతే తరువాత గందరగోళం బయలు దేరింది. వంగిపోయిన వెన్నెముకలు తిన్నగా నిలిచాయి. బానిసలుగా పిలువబడే వృద్ధుల్లో, యువకుల్లో యెగర గలిగిన వాళ్ళందరూ చేతులు కలిపి పట్టుకొన్నారు. వాళ్ళు ప్రదక్షిణ చేస్తూ పాట పాడతారేమో ననిపిస్తున్నది. కాని వాళ్ళు ప్రదక్షిణాలూ చేయలేదు పాటలేవీ పాడలేదు. వాళ్ళందరూ గాలిలో యెగిరిపోయారు. ఒక సమూహంగా వాళ్ళు ఎగురుతూ వున్నారు. నీలాకాశంలో ఆ సమూహం ఒక నల్లని ఆకారంగా రూపు దాలుస్తూ వెళ్ళిపోయింది. నల్లని కాకులు లేక నల్లని నీడలు ఒక్కసారిగా ఎగురు తున్నట్లుగా వుంది ఆ దృశ్యం. తరువాత వాళ్ళు తమ ఆకారం కూడా కన్పించ నంత యెత్తుగా యెగిరిపోయారు. ఆ పొలం కన్నా ఎత్తుగా, ఆ బానిసత్వం కన్నా ఎత్తుగా న్యతంత్ర వ్రవంచంలోకి ఎగిరిపోయారు వాళ్ళు.

వృద్ధుడైన టోబీ కూడా వారి వెనుకగా యెగిరాడు. అతడు వాళ్ళను పర్యవేక్షిస్తూ పోతున్నాడు. ఇప్పుడు అతడి కళ్ళల్లో అశ్రువులు లేవు. అతడి పెదవులమీద నవ్వులేదు. అతడు భవిష్యత్తును చూసేవాడు. అతడి చూపు ఎగరలేనటువంటి బానిసల మీదికి పోయింది. వాళ్ళు యింకా పొలంలో నిలబడే వున్నారు.

"మమ్మల్ని మీతోపాటు తీసుకుపోండి" అని చెప్పతున్నట్లున్నాయి వాళ్ళ కళ్ళు. కాని వాళ్ళు భయం కారణంగా ఆ మాట నేటితో చెప్పలేక పోతున్నారు. టోబీ వాళ్ళను వెనకే వదిలేశాడు. వాళ్ళకు యెగరడం నేర్పే సమయం కూడా లభించలేదు అతడికి. వాళ్ళకు ఇప్పుడు మిగిలిన దల్లా ఒకే మార్గం. ఎప్పుడయినా పారిపోయే అవకాశం ఒక్కటే వుండిపోయింది అంతే.

వృద్ధుడైన టోబీ వాళ్ళకు

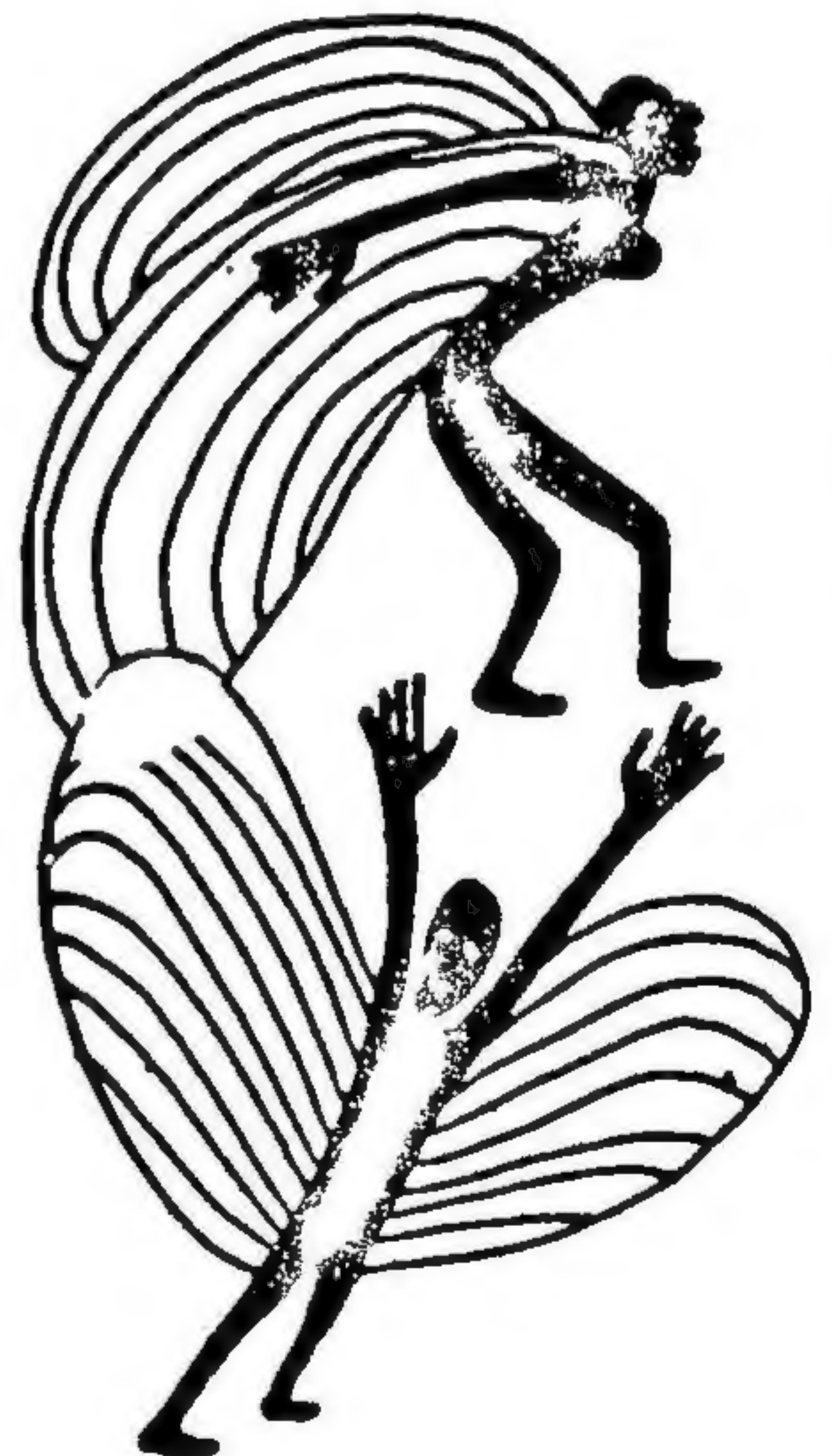
నమస్కారం చేశాడు. జాలిగా వాళ్ళవైపు చూశాడు. తరువాత అతడు మరింత పైకి యెగిరిపోయాడు.

అదీ వాళ్ళ కథ. సూపర్ వైజర్ యీఘటనను ఇతరులకు చెప్పాడు. మాస్టర్ అనేవ్యక్తి మాత్రం 'ఇదంతా అబద్ధం, ఇదేదో మెరుపు చూపిన చమత్కారం' అన్నాడు. డ్రైవర్ యెవరితోనూ యేమీ చెప్పలేదు.

ఎగరలేనటువంటి బానిసలు ఎగిరిపోయిన మనుషులను గురించి తమ బిడ్డలకు చెప్పారు. ఒకనాడు వాళ్ళుకూడా న్యతంత్రులయ్యారు - అప్పుడు యీకథలు వాళ్ళు చెప్పారు.

న్యతంత్ర దేశంలో అగ్నిదగ్గర కూర్చొని నిర్భయంగా వాళ్ళు యీ విషయాలన్నీ చెప్పారు. వాళ్ళకు యే భయమూలేకుండా అగ్నికి యెదురుగా కూర్చొనడం, న్యతంత్ర్యాన్ని అనుభవించడం, కథలు వినిపించడం బాగా నచ్చుతూ వుండేది.

ఈపిల్లలు పెద్దవాళ్ళై తమ బిడ్డలకు యీకథ వినిపించారని చెబుతూవుంటారు. ఇప్పుడు నేను కూడా మీకు వినిపిస్తున్నాను.

- వర్ణినియా హేమిల్టన్
('చక్రమక్' పిల్లల పత్రిక నుంచి)

విద్యకు మరోపేరు

రవి కళాశాల

బ్రాడీపేట, గుంటూరు

డైరెక్టరు :

సి.వి.ఎన్. ధన్

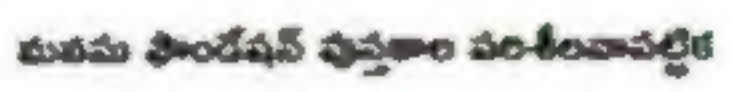
స్థాపితం: 1957

Read & Promote.

Science Promoter

4th line, Brodipet, Guntur - 2.

Edited by B. Tarakam, and published by Cyril Reddy on behalf of
Hyderabad Book Trust, Printed at Gayatri Enterprises for Hyderabad Printing Press Habshiguda.

పుస్తకం పంపు	KLVA102M288
పుస్తకం పేరు	జీవాపు
తారీఖు	07 February 2025
మొందు లెట్టు	45
వెతుక లెట్టు	15
మొత్తం పేజీలు	21
పెద్ద సైజు పేజీలు	10
క్లాస్ పేజీలు	10
లేని పేజీలు	10
తయారు చేసినది	Hema
పేజీలు వివరించినది	Priyanka
ష్యాప్ చేసినది	Priyanka
పరిశ్ల చేసినది	HEMA
పేజీలు పరిచాచినది	
ప్రింటింగు చేసినది	
ష్యాకింగు చేసినది	
పరిష్కరి	